

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

P/04/055

KGP/41016/04

Nr ewid. 163/2005/P04055/KGP

Informacja o wynikach kontroli prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego

Warszawa, styczeń 2006 r.

Misją Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej.

Wizją Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa.

Informacja o wynikach kontroli

prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego

p.o. Dyrektora Departamentu
Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Andrzej Sowiński

Akceptuję:

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Jacek Jezierski

Warszawa, dnia 2006 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: (0-22) 825 44 81
www.nik.gov.pl

Spis treści:

1.	WPROWADZENIE	3
2.	PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI	5
2.1.	Ogólna ocena kontrolowanej działalności	5
2.2.	Synteza wyników kontroli	6
2.3.	Uwagi końcowe i wnioski	8
3.	WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	10
3.1.	Charakterystyka stanu prawnego	10
3.2.	Uwarunkowania ekonomiczne i organizacyjne	14
3.3.	Wyniki poprzednich kontroli NIK	16
3.4.	Ustalenia kontroli	17
3.4.1.	<i>Strategia, Cele, Efekty Prywatyzacji</i>	17
3.4.1.1.	<i>Cele Prywatyzacji</i>	19
3.4.1.2.	<i>Przychody SP z Prywatyzacji Polmosów</i>	24
3.4.1.3.	<i>Akcyza</i>	27
3.4.1.4.	<i>Wpływ Prywatyzacji na Wyniki Polmosów</i>	32
3.4.2.	<i>Ocena Prywatyzacji Polmosów</i>	35
3.4.2.1.	<i>Polmos w Kutnie</i>	37
3.4.2.2.	<i>Polmos w Poznaniu</i>	40
3.4.2.3.	<i>Polmos w Żyrardowie</i>	41
3.4.2.4.	<i>Polmos w Starogardzie Gdańskim</i>	44
3.4.2.5.	<i>Polmos w Lublinie</i>	46
3.4.2.6.	<i>Polmos w Łańcucie</i>	50
3.4.2.7.	<i>Polmos w Siedlcach</i>	51
3.4.2.8.	<i>Polmos we Wrocławiu</i>	54
3.4.2.9.	<i>Akwawit w Lesznie</i>	56
3.4.2.10.	<i>Polmos w Krakowie</i>	57
3.4.2.11.	<i>Polmos w Zielonej Górze</i>	60
3.4.2.12.	<i>Polmos w Warszawie</i>	61
3.4.2.13.	<i>Polmos w Toruniu</i>	65
3.4.2.14.	<i>Polmos w Łodzi</i>	67
3.4.3.	<i>Realizacja Zobowiązań</i>	70
3.4.3.1.	<i>Zobowiązania Kapitałowe i Inwestycyjne</i>	70
3.4.3.2.	<i>Zobowiązania Pracownicze</i>	71
3.4.3.3.	<i>Ocena Efektów Prywatyzacji Przez Kierownictwa Spółek</i>	74
3.4.4.	<i>Inne Ustalenia Kontroli</i>	74
3.4.5.	<i>Finansowe Rezultaty Kontroli</i>	76
4.	INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI	78
4.1.	Organizacja kontroli	78
4.2.	Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli	78
5.	ZAŁĄCZNIKI	86
	Załącznik nr 1 Wykaz skontrolowanych jednostek	86
	Załącznik nr 2 Lista osób odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność	87
	Załącznik nr 3 Wyniki ankiety przeprowadzonej w skontrolowanych spółkach	89

1. WPROWADZENIE

Temat	Najwyższa Izba Kontroli, z własnej inicjatywy, przeprowadziła kontrolę prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego. Została ona ujęta w planie pracy NIK pod nr P/04/055. Kontrola stanowiła kontynuację problematyki objętej kontrolą ¹ restrukturyzacji i stanu przygotowania do prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego przeprowadzonej w 2001 r. Kontrolę poprzedziły interpelacje poselskie dotyczące prywatyzacji tej branży.
Cel	Kontrola miała na celu ocenę stanu zaawansowania i przebiegu procesu prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego (zwanych dalej „Polmosami”), oraz jego efektów. W szczególności oceniono działania MSP oraz doradców Ministra SP przy prywatyzacji poszczególnych przedsiębiorstw i spółek. Jej celem była także ocena stopnia wykonania zobowiązań prywatyzacyjnych przez inwestorów oraz ich wpływ na sytuację spółek po prywatyzacji.
Zakres	Badaniami objęto w szczególności: • współpracę Ministra SP z firmami doradczymi w procesie przygotowania spółek do prywatyzacji i „dochodzenia” do optymalnych warunków transakcji, • przygotowanie analiz przedprywatyzacyjnych, a w szczególności wycen oraz zasadność kosztów poniesionych przez SP i spółki w procesie prywatyzacji, • działania MSP i doradców prywatyzacyjnych przy wyborze inwestorów i negocjowaniu warunków umów prywatyzacyjnych, • postanowienia umów prywatyzacyjnych z punktu widzenia zabezpieczenia interesów SP, pracowników przedsiębiorstw oraz prywatyzowanych podmiotów, • efekty prywatyzacji poszczególnych Polmosów przez pryzmat wykonania zobowiązań przez inwestorów oraz wpływ prywatyzacji na sytuację ekonomiczną spółek oraz prawidłowość nieodpłatnego udostępnienia akcji Polmosów uprawnionym pracownikom, • wpływ prywatyzacji na kształtowanie się dochodów budżetowych z tytułu akcyzy od wyrobów spirytusowych. Badaniami kontrolnymi objęto okres od 2001 r. do końca I półrocza 2004 r. Założeniem kontroli było objęcie nią wszystkich sprywatyzowanych podmiotów oraz organów i instytucji mających wpływ na przebieg prywatyzacji. Kontrolę przeprowadzono w Ministerstwie Skarbu Państwa (dalej MSP), Ministerstwie Finansów (dalej MF), dwóch firmach doradczych oraz w jedenastu z dwunastu sprywatyzowanych Polmosów². Wykaz skontrolowanych podmiotów stanowi Załącznik nr 1 do niniejszej informacji. Jednostką koordynującą badania kontrolne był Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji. Ponadto, w kontroli uczestniczyły delegatury
Organizacja	

¹ nr P/00/124.

² Spośród sprywatyzowanych Polmosów nie skontrolowano Polmosu w Siedlcach ze względu na niepoddanie się kontroli. Po zakończeniu kontroli został sprywatyzowany Polmos w Białymstoku.

NIK w: Krakowie, Gdańsku i Zielonej Górze. Podczas formułowania ocen i wniosków wykorzystano wyniki kontroli przeprowadzonej w **Wyborowej SA w Poznaniu** przez **Izbę Skarbową w Poznaniu**. W niniejszej informacji zostały także wykorzystane wyniki kontroli NIK:

- *restrukturyzacji i stanu przygotowania do prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego* przeprowadzonej w 2001 r. przez Departament Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK [nr P/00/124],
- *prawidłowości prywatyzacji Podlaskiej Wytwórni Wódek „Polmos” SA w Siedlcach na tle prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego* przeprowadzonej w 2003 r. przez Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK [nr S/03/003],
- *prawidłowości prywatyzacji Fabryki Wódek Polmos Łañcut Spółka Akcyjna w Łañcucie* przeprowadzonej w 2003 r. przez **Delegaturę NIK w Rzeszowie** [nr I/03/014].

Kontrolę przeprowadzono od sierpnia 2004 r. do końca marca 2005 r.

2. PODSUMOWANIE WYNIKÓW KONTROLI

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

NIK pozytywnie oceniła pod względem celowości działania Ministra SP związane z przygotowaniem prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego. Dokonanie w latach 1997-1999 podziału znaków towarowych pomiędzy Polmosy oraz zawarcie w 2001 r. pomiędzy Polmosami i **Agrosem SA** ugody w sprawie zagranicznych rejestracji znaków towarowych umożliwiło rozpoczęcie procesu prywatyzacji. Uporządkowanie praw do znaków towarowych i zakończenie sporu o zagraniczne rejestracje tych znaków było możliwe dzięki zaangażowaniu w negocjacje Ministra SP.

Stwierdzone w kontroli zaawansowanie i efekty prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego znacząco odbiegały od założeń przyjmowanych na początku tego procesu. Żaden z zakładanych celów prywatyzacji, tj.: ochrona miejsc pracy, realizacja dochodów budżetowych, uzupełnienie kapitału obrotowego Polmosów, poszerzenie rynków zbytu i pozyskanie *know-how* dot. promocji marek i wyrobów oraz poprawienie rentowności branży, nie został w pełni zrealizowany. Zakończenie prywatyzacji całego sektora spirytusowego przewidywano początkowo na koniec 2000 r., lecz na koniec marca 2005 r. jeszcze 30% rynku wyrobów spirytusowych pozostawało w rękach podmiotów państwowych³. Zmiana terminów prywatyzacji spowodowana była m.in. pogarszającą się do końca 2002 r. sytuacją całego sektora spirytusowego, którego wyroby obciążone były wysoką akcyzą. Świadczyło to o braku koordynacji działań pomiędzy resortami prywatyzacji i finansów.

Biorąc pod uwagę zakładaną w *Strategii prywatyzacji przemysłu spirytusowego* pełną prywatyzację rynku spirytusowego, NIK negatywnie pod względem celowości, rzetelności, legalności i gospodarności oceniła działania MSP w większości (80%) zakończonych prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego. Niektóre procesy prywatyzacyjne prowadzone były przez MSP opieszale i towarzyszyły im nieprawidłowości, w tym związane z występowaniem mechanizmów korupcyjnych⁴.

³ Już po zakończeniu kontroli sprywatyzowany został Polmos w Białymstoku w związku z czym ustalenia kontroli nie objęły tego procesu i dotyczą okresu przed jego zakończeniem.

⁴ Mechanizm korupcyjny to procedura lub praktyka funkcjonowania administracji publicznej lub stan prawny obiektywnie ułatwiający wystąpienie zjawiska korupcji. Wg metodyki zawartej w *Zaleceniach metodycznych dotyczących kontroli obszarów zagrożonych korupcją*, stanowiących czwartą część *Podręcznika kontrolera*, zatwierdzoną 25 czerwca 2003 r. przez Mirosława Sekułę Prezesa NIK, do mechanizmów korupcyjnych NIK zalicza :

- 1) nadmiar kompetencji w ręku jednego urzędnika;
- 2) dowolność w podejmowaniu decyzji;
- 3) lekceważenie dokumentacji i sprawozdawczości;
- 4) słabość kontroli wewnętrznej;
- 5) nierówny dostęp do informacji;
- 6) brak odpowiedzialności osobistej;
- 7) brak rozwiązań antykorupcyjnych.

W opracowaniu z lipca 2005 pn. „*Zagrożenie korupcją w świetle badań kontrolnych NIK przeprowadzonych w 2004 r.*” uzupełniono katalog mechanizmów korupcyjnych o :

2.2. Synteza wyników kontroli

Kontrola wykazała, że prywatyzacja Polmosów prowadzona była w sposób odbiegający od założeń przyjętych w *Strategii prywatyzacji przemysłu spirytusowego*, opracowanej przed rozpoczęciem działań prywatyzacyjnych. W trakcie prywatyzacji dziesięciu Polmosów MSP popełniło liczne nieprawidłowości, które miały negatywny wpływ na ogólną ocenę efektów prywatyzacji, niezależnie od obiektywnych czynników powodujących opóźnienia lub uniemożliwiających osiągnięcie maksymalnych efektów. Sytuacja Polmosów po prywatyzacji ulegała poprawie (z wyjątkiem Polmosów w Kutnie i Łańcucie); na poprawę wyników ekonomicznych wpłynęło także obniżenie akcyzy.

Niezrealizowanie strategii prywatyzacji

1. NIK negatywnie pod względem celowości oceniła nierealizowanie przez kolejnych ministrów właściwych ds. Skarbu Państwa *Strategii prywatyzacji przemysłu spirytusowego* (str. 17 *Informacji*). W sfinalizowanych dotychczas prywatyzacjach nie zapewniono osiągnięcia strategicznych celów prywatyzacji Polmosów, tj.: ochrony miejsc pracy oraz realizacji dochodów budżetowych. Kolejne strategiczne cele, polegające na: uzupełnieniu kapitału obrotowego Polmosów, poszerzeniu rynków zbytu i pozyskaniu *know-how* dot. promocji marek i wyrobów oraz poprawie rentowności branży, zrealizowano tylko w części (str. 19 *Informacji*).

Korzystna zmiana akcyzy

2. Celowe było, w ocenie NIK, obniżenie przez Ministra Finansów stawki akcyzy na wyroby spirytusowe, co przyczyniło się do zahamowania spadku wpływów do budżetu oraz poprawy sytuacji ekonomicznej Polmosów (str. 27 *Informacji*). Prywatyzacja Polmosów nie spowodowała zmian wpływów do budżetu z tytułu podatku akcyzowego od wyrobów spirytusowych.

Nieprawidłowe sfinansowanie analiz

3. Minister SP, niezgodnie z przepisami, sfinansował analizy przedprywatyzacyjne za ok. 460 tys. zł dla Polmosów w Białymstoku i w Lesznie, będących w dobrej sytuacji ekonomicznej (str. 22 *Informacji*).

Nieprawidłowości w 80% procesów prywatyzacyjnych

4. W dziesięciu procesach prywatyzacyjnych (na dwanaście sfinalizowanych do zakończenia kontroli) stwierdzono istotne nieprawidłowości (str. 35 *Informacji*), polegające m.in. na opieszałości działań MSP, przyjęciu nieprawidłowych analiz przedprywatyzacyjnych (w tym wycen wartości), nierównym traktowaniu inwestorów, zawieraniu umów z niewiarygodnymi inwestorami, braku właściwego nadzoru nad wykonaniem zobowiązań. Skutkiem tych nieprawidłowości było opóźnienie prywatyzacji, a także m.in. :

- zaniżenie cen akcji/udziałów i mienia prywatyzowanych Polmosów. Łączną kwotę niezyskanych przez SP dochodów w dotychczasowych transakcjach, NIK oszacowała na kwotę ok. 45 mln zł, w tym :

ok. 1 800 tys. zł – Polmos w Żyrardowie	(str. 41 <i>Informacji</i>),
ok. 11 700 tys. zł – Polmos w Łańcucie	(str. 50 <i>Informacji</i>),
ok. 10 700 tys. zł – Polmos w Siedlcach	(str. 52 <i>Informacji</i>),
ok. 8 900 tys. zł – Polmos we Wrocławiu	(str. 54 <i>Informacji</i>),

-
- nadmierne korzystanie z usług zewnętrznych,
 - uchylanie się przed kontrolą państwową,
 - zjawisko konfliktu interesów.

ok. 1 900 tys. zł – Polmos w Krakowie (str. 57 Informacji),
 ok. 6 800 tys. zł – Polmos w Zielonej Górze (str. 60 Informacji),
 ok. 3 000 tys. zł – Polmos w Warszawie (str. 62 Informacji).

- niewykonanie zobowiązań inwestycyjnych na łączną kwotę ok. 5 000 tys. zł oraz zobowiązań kapitałowych w łącznej kwocie ok. 7 000 tys. zł (str. 70 Informacji).
- niewyegzekwowanie kar umownych:
 - za niezrealizowanie zobowiązań wynikających z umowy sprzedaży akcji Polmosu w Kutnie 1 697 300 zł, (str. 37 Informacji),
 - za poprawienie analizy przedprywatyzacyjnej zleconej początkowo firmie **Finansista-Consulting** przez innego Doradcę 75 640 zł (str. 67 Informacji).
- odstąpienie - wg NIK niezasadne - od naliczenia kary w wysokości 12 233 520 zł za niewykonanie zobowiązania do zakupu akcji Polmosu w Toruniu (str. 66 Informacji).

Łączna kwota nieprawidłowości stwierdzonych przez NIK w przygotowywanych i sfinalizowanych procesach prywatyzacji Polmosów wyniosła ponad 200 milionów zł (str. 74 Informacji).

5. Nieprawidłowościom popełnionym w trakcie procesów prywatyzacyjnych Polmosów w: Żyrardowie (str. 43 Informacji), Starogardzie Gdańskim (str. 46 Informacji), Siedlcach (str. 52 Informacji) i Warszawie (str. 65 Informacji) towarzyszyło tolerowanie w MSP mechanizmów korupcyjnych. Podobna ocena dotyczy nieprawidłowości popełnionych w trakcie nieudanej próby sprywatyzowania Polmosu w Toruniu (str. 65 Informacji), a także w trakcie przygotowania analiz przedprywatyzacyjnych dla Polmosu w Łodzi (str. 37 Informacji). Ww. procesy prowadzone były w sposób nieprzejrzysty. Brak było np. uzasadnień podejmowanych decyzji, nieznane były kryteria wyboru inwestorów. Niejasności nie udało się wyjaśnić także w procesie kontroli.

W trzech procesach prywatyzacyjnych (Polmosy: w Żyrardowie – str. 42 Informacji, Siedlcach – str. 52 Informacji i w Warszawie – str. 64 Informacji) zaistniała sytuacja, w której osoby kierujące prywatyzowanymi podmiotami były związane z inwestorami, a więc działały w sytuacji konfliktu interesów.

Kontrolerom utrudniano prowadzenie kontroli w MSP i w Polmosie w Żyrardowie oraz uniemożliwiono jej przeprowadzenie w Polmosie w Siedlcach (str. 53 Informacji).

6. Inwestorzy prawidłowo wykonywali zobowiązania kapitałowe (realizacja wyniosła 92%) i inwestycyjne (zaawansowanie na dzień zakończenia kontroli wyniosło ok. 42%, ale nie minęły jeszcze terminy realizacji wszystkich zobowiązań - str. 70 Informacji).
7. W sześciu Polmosach stwierdzono brak realizacji zobowiązań pracowniczych lub pakietów socjalnych. (str. 71 Informacji). Nie stwierdzono nieprawidłowości przy nieodpłatnym udostępnianiu „akcji pracowniczych”.

**Występowanie
mechanizmów
korupcyjnych**

**Prawidłowe
wykonanie
zobowiązań
inwestycyjnych**

**Nierealizowanie
pakietów
socjalnych**

Niewykonanie
wniosku NIK

8. Nie został wykonany przez Ministra SP wniosek pokontrolny NIK w sprawie przeglądu dokumentacji niejawnej, a działaniom prywatyzacyjnym towarzyszyło stosowanie klauzul ochronnych dokumentacji prywatyzacyjnej, pomimo upływu ustawowego okresu ich ochrony (*str. 74 Informacji*).

2.3. Uwagi końcowe i wnioski

W trakcie realizacji programów prywatyzacji Minister SP powinien okresowo dokonywać podsumowania ich efektów oraz analizy aktualnej sytuacji prywatyzowanego sektora i jego perspektyw, oraz dostosowywać strategię prywatyzacji do zmieniających się warunków. Wyniki *kontroli prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego* także wskazują na konieczność zaktualizowania strategii prywatyzacji przedsiębiorstw tego sektora. Szczególnie istotne wydaje się zaktualizowanie koncepcji przekształceń własnościowych Polmosów słabych ekonomicznie, które dotychczas nie cieszyły się zainteresowaniem inwestorów.

Konieczne jest wyeliminowanie przez MSP nieprawidłowości prowadzących do zaniżania wpływów uzyskiwanych przez SP z prywatyzacji, których podłożem było zaniżenie wycen wartości prywatyzowanych podmiotów. Istotne jest także wyeliminowanie przez MSP sytuacji umożliwiających wystąpienie mechanizmów korupcjogennych w procesach prywatyzacyjnych.

Ponadto, NIK wnioskowała o podjęcie, m.in. następujących działań w wystąpieniach pokontrolnych, skierowanych do:

Ministra Finansów o przeanalizowanie przyczyn wzrostu zaległości i podjęcie działań mających na celu większą ściągalność akcyzy od wyrobów spirytusowych, a także ocenę wpływu nielegalnej produkcji na wysokość wpłat do budżetu z tytułu podatku akcyzowego.

Ministra Skarbu Państwa o:

- Niepowoływanie na pełnomocników w prywatyzacjach bezpośrednich osób będących w sytuacji konfliktu interesów oraz zamieszczanie w umowach prywatyzacyjnych postanowień gwarantujących Skarbowi Państwa możliwość kontroli realizacji wszystkich zobowiązań i umożliwiających egzekwowanie kar umownych.
- Ocenianie wiarygodności potencjalnych inwestorów w procesach prywatyzacyjnych, w szczególności w kontekście realizacji zobowiązań z wcześniej zawartych umów prywatyzacyjnych, już na wstępnym etapie oceny ofert. Wyegzekwowanie kwot: 1 697 300 zł kary za niezrealizowanie zobowiązań w Polmosie w Kutnie, 75 640 zł za poprawienie analizy Polmosu w Łodzi.
- Postępowanie z dokumentami zawierającymi informacje niejawne, w sposób zgodny z *ustawą z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych*⁵.
- Szczegółową kontrolę wykonania zobowiązań przez inwestorów Polmosów w Żyrardowie i w Siedlcach.

⁵

Dz. U. Nr 11, poz. 95 ze zm.

Zarządów firm doradczych o weryfikowanie danych przedstawianych przez zarządy prywatyzowanych podmiotów przy sporządzaniu oszacowań wartości oraz uwzględnianie w wycenach wszystkich elementów mających wpływ na wartość wycenianego majątku.

Zarządów Polmosów w Zielonej Górze i Poznaniu o usprawnienie procesu składania sprawozdań wymaganych umowami prywatyzacyjnymi.

Zarządów Polmosów w Kutnie i Lublinie o zaniechanie praktyk zawierania transakcji niekorzystnych dla Spółki.

Zarządu Polmosu w Krakowie o doprowadzenie do urentownienia działalności gospodarczej Spółki.

Zarządów Polmosów w Lesznie i we Wrocławiu o podjęcie działań mających na celu pełną realizację pakietów socjalnych.

W wystąpieniach pokontrolnych do Zarządów Polmosów w Starogardzie Gdańskim i w Żyrardowie nie formułowano wniosków.

3. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

3.1. Charakterystyka stanu prawnego

Komercjalizacja i prywatyzacja

W dniu 8 kwietnia 1997 r. weszła w życie *ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji*⁶, zgodnie z którą komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych w celu ich prywatyzacji dokonuje Minister właściwy ds. SP. Akcje w imieniu Skarbu Państwa zbywa Minister SP. Przed zaoferowaniem do zbycia akcji SP w spółce dokonuje się analizy mającej na celu ustalenie sytuacji prawnej majątku spółki, stanu i perspektyw rozwoju przedsiębiorstwa spółki, oszacowania wartości przedsiębiorstwa oraz realizacji obowiązków wynikających z tytułu wymagań ochrony środowiska.

*Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecenia, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy*⁷ określiło zakres analizy i sposób jej zlecenia. Rozporządzenie określiło też sposób odbioru i finansowania oraz warunki, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy.

Prywatyzacja bezpośrednia

Prywatyzacja bezpośrednia polega na rozporządzeniu wszystkimi składnikami materialnymi i niematerialnymi majątku przedsiębiorstwa państwowego przez:

- 1) sprzedaż przedsiębiorstwa,
- 2) wniesienie przedsiębiorstwa do spółki,
- 3) oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania.

Prywatyzacji bezpośredniej przez oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania mogą podlegać przedsiębiorstwa państwowe, które spełniają łącznie następujące przesłanki:

- 1) wartość sprzedaży towarów i usług w roku poprzedzającym rok wydania zarządzenia o prywatyzacji bezpośredniej nie jest wyższa od równowartości w złotych kwoty 6.000.000 euro,
- 2) wysokość funduszy własnych w dniu 31 grudnia roku poprzedzającego rok wydania zarządzenia o prywatyzacji bezpośredniej nie jest wyższa od równowartości w złotych kwoty 2.000.000 euro, obliczonej według kursu kupna ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na ten dzień.

Rada Ministrów, w uzasadnionych przypadkach, może wyrazić zgodę na prywatyzację bezpośrednią przedsiębiorstwa państwowego przez oddanie do odpłatnego korzystania, które nie spełnia ww. przesłanek.

Zbywanie akcji Skarbu Państwa

Akcje należące do Skarbu Państwa są zbywane w trybie: oferty ogłoszonej publicznie, przetargu publicznego, rokowań podjętych na podstawie publicznego zaproszenia. *Rozporządzenie z dnia 29 lipca 1997 r. w sprawie szczegółowego trybu zbywania akcji Skarbu Państwa, zasad finansowania zbycia akcji oraz*

⁶

t. j. – Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397.

⁷

Dz.U. Nr 64, poz. 408 ze zm.

*formy zapłaty za te akcje*⁸ określa szczegółowy tryb zbywania akcji. Przepis ten określa warunki, jakie powinny spełniać: oferta zbycia akcji, zaproszenie do składania ofert nabycia akcji, zaproszenie do rokowań. Warunki mogą dotyczyć zobowiązań inwestycyjnych, zobowiązań związanych z ochroną środowiska, a także zobowiązań związanych z ochroną interesów pracowników i innych osób związanych ze spółką. RM może zezwolić na inny niż przewidziany wyżej tryb zbywania akcji.

Uprawnienia pracowników

Akcje zbywa się nieodpłatnie w grupach wyodrębnionych ze względu na okresy zatrudnienia uprawnionych pracowników w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa państwowego. *Minister SP rozporządzeniem z dnia 3 kwietnia 1997 r.*⁹ określił szczegółowe zasady podziału uprawnionych pracowników na grupy i ustalenia liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz tryb nabywania akcji przez uprawnionych pracowników. Ww. przepis został z dniem 15 marca 2003 r. zastąpiony *rozporządzeniem Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników*.¹⁰

Prawo do nieodpłatnego nabycia akcji powstaje po upływie trzech miesięcy od dnia zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji na zasadach ogólnych i wygasa z upływem sześciu miesięcy od dnia powstania tego prawa. Jeżeli zbycie akcji Skarbu Państwa na zasadach ogólnych nastąpiło w okresie sześciu miesięcy od dnia wpisania spółki do rejestru, prawo do nieodpłatnego nabycia akcji powstaje po trzech miesiącach od upływu terminu na złożenie oświadczenia o zamiarze nabycia akcji.

Akcje nabyte nieodpłatnie przez uprawnionych pracowników nie mogą być przedmiotem obrotu przed upływem dwóch lat od dnia zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji na zasadach ogólnych. Akcje nabyte przez członków zarządu spółki mogą być zbywane przed upływem trzech lat od dnia zbycia przez Skarb Państwa pierwszych akcji. Umowa mająca za przedmiot zbycie akcji nabytych nieodpłatnie, zawarta przed upływem wyżej określonych terminów, jest nieważna.

Umowy z doradcami

Wyboru doradcy dla potrzeb procesów prywatyzacyjnych dokonuje się z zastosowaniem przepisów *ustawy o zamówieniach publicznych*¹¹, tj. jawnie, z zachowaniem równości i konkurencyjności podmiotów ubiegających się o zamówienie publiczne oraz z uwzględnieniem racjonalnego i rzetelnego wydatkowania „pieniędzy publicznych”. Współpraca organów założycielskich i właścicielskich z firmami konsultingowymi opiera się na podpisywanych z tymi

⁸ Dz.U. Nr 95, poz. 578 ze zm., obowiązywało do dnia 31 grudnia 2004 r.

⁹ Dz.U. Nr 33/97, poz. 200.

¹⁰ Dz.U. Nr 35, poz. 303.

¹¹ Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664 ze zm. – uchylona z dniem 2 marca 2004 r. przez *ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych* (Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm.).

firmami umowach cywilnoprawnych. Przy zawieraniu umów zastosowanie mają m.in. przepisy *Kodeksu cywilnego*, dotyczące:

- zawarcia umowy (art. 66 -72),
- formy czynności prawnych (art. 73 – 81),
- terminów (art. 110 -116),
- umowy o dzieło (art. 627 – 646),
- umowy zlecenia (art. 734 – 751),
- wykonania zobowiązań i skutków ich niewykonania (art. 450 – 486).

Umowy z firmami konsultingowymi o dokonanie analizy ekonomiczno-finansowej oraz stanu prawnego majątku przedsiębiorstwa winny mieć charakter umów rezultatu, tzn. umów o dzieło (art. 627-643), a do umów o podejmowanie określonych czynności prawnych w imieniu Skarbu Państwa (np. zbywanie akcji), odpowiednią formą jest umowa zlecenie.

Ceny i koncesje

Do dnia 26 kwietnia 2001 r. – zgodnie z *ustawą z dnia 22 kwietnia 1959 r. o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu*¹² – wyrób, rozlew, oczyszczanie, skażenie i odwadnianie spirytusu oraz wydzielanie spirytusu z innego wytworu, a także wyrób i rozlew wódek wymagało koncesji udzielanej w trybie określonym w przepisach o działalności gospodarczej. W art. 20 *ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej*¹³ określono, że udzielanie, odmowa udzielenia i cofanie koncesji należy do naczelnego lub centralnego organu administracji państwowej właściwego ze względu na przedmiot działalności gospodarczej podlegającej koncesjonowaniu, zwanego dalej "organem koncesyjnym". Udzielenie, odmowa udzielenia i cofnięcie koncesji następowało w drodze decyzji administracyjnej. Organ koncesyjny mógł określić w koncesji podstawowe warunki wykonywania działalności gospodarczej.

Ustawa o działalności gospodarczej utraciła moc z dniem 1 stycznia 2001 r., tj. w momencie wejścia w życie *ustawy z dnia 11 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej*¹⁴. W art. 96 ust 2 tej ustawy określono, że dotychczasowe organy koncesyjne są organami zezwalającymi. W art. 98¹⁵ ust. 2 postanowiono, że jeżeli do dnia wejścia w życie ustawy nie zostaną określone ustawowo zakres i warunki wykonywania działalności gospodarczej oraz wydawania zezwoleń, wygasa z mocy prawa obowiązek uzyskania zezwolenia. Powyższy termin został przesunięty na dzień 30 czerwca 2001 r. na mocy art. 5 *ustawy z dnia 30 listopada 2000 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, Prawa upadłościowego, ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawy o wydawaniu Monitora Sądowego i Gospodarczego oraz ustawy – Prawo działalności gospodarczej*.¹⁶

Uchwalona w dniu 2 marca 2001 r. *ustawa o wyrobie spirytusu, wyrobie i rozlewie wyrobów spirytusowych oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych*¹⁷

¹² Dz.U. Nr 27, poz. 169 ze zm.

¹³ Dz.U. Nr 41, poz. 324 ze zm.

¹⁴ Dz.U. z 1999 r. Nr 101, poz. 1178.

¹⁵ Artykuły 96 i 98 zostały uchylone przez art. 66 *ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. – przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. Nr 173, poz. 1808 ze zm.) z dniem 21 sierpnia 2004 r.

¹⁶ Dz.U. z 2000 r. Nr 114, poz. 1193.

¹⁷ Dz.U. z 2001 r. Nr 31, poz. 353.

uchyliła z dniem 26 kwietnia 2001 r. przepisy ustawy z 1959 r. o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu. Nowo uchwalona ustawa stanowi m.in., że wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie wyrobu, oczyszczania, skażania lub odwadniania alkoholu etylowego wymaga uzyskania zezwolenia. Organem właściwym w sprawach wydania, odmowy wydania i cofnięcia zezwolenia jest minister właściwy do spraw rynków rolnych.

Znaki towarowe

Problematyka ochrony własności znaków towarowych jest uregulowana w *ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. prawo własności przemysłowej*¹⁸, która została podpisana z pominięciem art. 322. W stosunku do tego przepisu **Prezydent RP** skierował do **Trybunału Konstytucyjnego** wniosek o zbadanie zgodności z Konstytucją. Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie rozpoznał w dniu 1 marca 2001 r. wniosek Prezydenta RP i orzekł, że zaskarżony przepis jest niezgodny z art. 2 *Konstytucji RP*. W zakwestionowanym ww. przepisie próbowano uregulować kwestię zwrotu producentom przez centrale handlu zagranicznego znaków towarowych zarejestrowanych za granicą. Była to próba zakończenia sporu toczącego przez „Polmosy” z „Agrosem” od 1991 r.

Przeciwdziałanie alkoholizmowi

Art. 1, ust. 1 *ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*¹⁹ stanowi, że organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania. Zobowiązanie dotyczy też inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Biopaliwa Sejm uchwalił *2 października 2003 r. ustawę o biokomponentach stosowanych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych*²⁰, która zakładała, że od 1 stycznia 2004 roku do sprzedawanych w Polsce paliw będą dodawane biokomponenty. Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2004 r.²¹, po rozpoznaniu wniosku **Rzecznika Praw Obywatelskich**, orzekł o niezgodności z Konstytucją RP art. 12 ust. 1 i 6; art. 14 ust. 1; art. 17 ust. 1 pkt 3 *ustawy z dnia 2 października 2003 r. o biokomponentach stosowanych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych*.

Pierwszą wersję ustawy z dnia 19 grudnia 2002 roku o organizacji rynku biopaliw ciekłych oraz biokomponentów do ich produkcji, skutecznie zawetował w dniu 17 stycznia 2003 r. Prezydent RP. Druga, z dnia 10 lipca 2003 r. o biokomponentach stosowanych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych – decyzją Konwentu Seniorów – została odrzucona z powodu pojawienia się w niej kontrowersyjnych słów "i inne rośliny". Ustawowy zapis "i inne rośliny" oznaczał, że biokomponenty do biopaliw mogłyby być produkowane, np. z soi,

¹⁸ t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117.

¹⁹ Dz.U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 ze zm.

²⁰ Dz.U. Nr 199, poz. 1934 ze zm. – weszła w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

²¹ sygn. akt K 33/03 Dz. U. Nr 109, poz. 1160.

słonecznika, palmy lub trzciny cukrowej, a więc surowców z importu, czego posłowie nie chcieli.

**Ochrona informacji
niejawnych** *Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych reguluje kwestie związane z ochroną informacji stanowiących tajemnicę i wymagających ochrony przed dostępem do niej osób niepowołanych.*

3.2. Uwarunkowania ekonomiczne i organizacyjne

**Ogólne informacje
o sektorze
spirytusowym** Państwowy monopol spirytusowy w Polsce powołany został w 1919 r. Do jego zadań należała produkcja spirytusu i kontrola obrotu, produkcja wódek czystych i koncesjonowanie produkcji wódek gatunkowych kolorowych. W 1945 r. został ustanowiony państwowy monopol na produkcję spirytusu i wyrobów spirytusowych, na ich import i eksport oraz na dystrybucję. W 1989 r. powołano ogólnokrajowe **Państwowe Przedsiębiorstwo Przemysłu Spirytusowego „Polmos”**, które w 1991 r. zostało podzielone na 25 samodzielnych przedsiębiorstw. W tym czasie utworzono jedno nowe przedsiębiorstwo (Przedsiębiorstwo Przemysłu Spirytusowego „POLMOS” Warszawa - dalej Polmos w Warszawie), którego zadaniem miała być ochrona prawna znaków towarowych. Minister SP przejął w kwietniu 1997 r. nadzór właścicielski nad 22 przedsiębiorstwami przemysłu spirytusowego (w tym jedno było w upadłości) od **Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej**, a pozostałe cztery przedsiębiorstwa przekazano Wojewodom.

**Podział znaków
towarowych
kluczem do
prywatyzacji
sektora** Podziałowi majątku przedsiębiorstwa „Polmos” w 1991 r. nie towarzyszył podział znaków towarowych wyrobów produkowanych przez różne zakłady. Znaki towarowe zarejestrowano jako własność Polmosu w Warszawie, tj. przedsiębiorstwa które zostało powołane w 1991 r. przez Ministra RiGŻ, jako następcą prawny „Polmosu” w zakresie znaków towarowych. Znaki były używane powszechnie przez wszystkie Polmosy na zasadzie nieodpłatnego udzielania licencji przez formalnego właściciela. Skutkiem tego rozwiązania był brak możliwości prywatyzacji poszczególnych przedsiębiorstw, bowiem nie były one formalnie właścicielami używanych znaków towarowych. Inną konsekwencją wspólnej własności był także brak zainteresowania promowaniem poszczególnych znaków towarowych, który doprowadził do stopniowej deprecjacji wielu znanych w przeszłości marek „polmosowskich” i do opanowania części rynku przez marki nowe, również zagraniczne.

Podział „polmosowskich” znaków towarowych został dokonany w dwóch etapach: w 1997 r. podzielono 143 znaki, używane przez 1-2 producentów, natomiast w 1999 r. podzielono pozostałe 46 znaków, które dotychczas były wykorzystywane przez większą liczbę producentów. Do zarządzania dziesięcioma niepodzielnymi znakami (m.in. „Husarz” i „Polmos”) powołano spółkę **Znaki Wspólne Sp. z oo.** Dopiero w 2001 r. rozstrzygnięto główne spory dotyczące znaków towarowych, przy czym zasadnicze znaczenie dla procesów prywatyzacji miało zakończenie sporu o prawa do zagranicznych rejestracji marek „polmosowskich”.

Spór sądowy o znaki towarowe alkoholi zarejestrowane za granicą, pomiędzy Polmosami a „Agrosem” SA, który dokonał tych rejestracji w przeszłości jako **CHZ „Agros”**, toczył się od 1991 r. Nie powiodła się wcześniejsza próba ustawowego rozwiązania problemu, ponieważ 1 marca 2001 r. Trybunał Konstytucyjny, na wniosek Prezydenta RP, orzekł, że art. 322 ustawy – *Prawo własności przemysłowej*²² (którym zobowiązano centrale handlu zagranicznego do przerejestrowania znaków towarowych na rzecz producentów) był niezgodny z art. 2 *Konstytucji RP* przez to, że naruszał nakaz określoności przepisów prawnych.

Działania MSP polegające na koordynowaniu negocjacji prowadzonych przez *Polmosy i Znaki Wspólne Sp. z oo.*, a *Agrosem SA* i **Pernod Ricard**²³, w sprawie uregulowania kwestii zagranicznych rejestracji polmosowskich znaków towarowych doprowadziły do podpisania 22 maja 2001 r. *porozumienia warunkowego*, na mocy którego Agros SA zobowiązał się do przekazania *Polmosom* wszystkich zagranicznych rejestracji za wyjątkiem znaku „Wódka Wyborowa”. Zawarcie porozumienia stworzyło lepsze warunki rokowań dla Skarbu Państwa w sprawie sprzedaży akcji niektórych spółek i otworzyło możliwość przyspieszenia ich prywatyzacji.

Harmonogram prywatyzacji

W rządowym *Programie prywatyzacji do 2001 r.*, przyjętym 14 lipca 1998 r., przewidywano przeprowadzenie prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego w latach 1999-2000. 10 czerwca 1999 r. KERM zaakceptował *strategię prywatyzacji sektora spirytusowego oraz harmonogram prywatyzacji*. W pierwszej wersji *Programu prywatyzacji majątku Skarbu Państwa do 2006 roku* planowano zakończenie przekształceń własnościowych w sektorze spirytusowym do końca 2004 roku. Obecnie intencją Ministra SP jest zakończenie prywatyzacji sektora spirytusowego do końca 2006 r.²⁴

Minister SP w 1998 r. skomercjalizował 16 przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego. W latach 2001-2004 sprywatyzowano 12 Polmosów. Daty prywatyzacji i nazwiska osób pełniących w momencie podpisywania funkcję Ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, zaprezentowano w zestawieniu.

L.P.	Siedziba Polmosu	Data prywatyzacji	Minister SP
1	Kutno	19 marzec 2001 r.	Aldona Kamela-Sowińska
2	Poznań	16 lipiec 2001 r.	
3	Żyrardów	27 lipiec 2001 r.	
4	Starogard Gdański	1 sierpień 2001 r.	
5	Lublin	21 wrzesień 2001 r.	
6	Łańcut	26 lipiec 2002 r.	Wiesław Kaczmarek
7	Siedlce	7 sierpień 2002 r.	
8	Leszno	21 październik 2002 r.	
9	Kraków	21 październik 2002 r.	

²² Dz.U. Nr 5, poz.17 ze zm.

²³ Podmiot dominujący wobec Agrosu SA, uczestniczył w prywatyzacji Polmosu w Poznaniu.

²⁴ RM w dniu 26 października 2004 r. przyjęła w trybie obiegowym zmiany w „*Programie prywatyzacji majątku SP do roku 2006*”.

10	Wrocław	22 październik 2002 r.	
11	Zielona Góra	15 styczeń 2003 r.	Sławomir Cytrycki
12	Warszawa	1 marzec 2003 r.	

3.3. Wyniki poprzednich kontroli NIK

Kontrola przygotowania prywatyzacji

Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła od października 2000 r. do maja 2001 r. kontrolę planową P/00/124 pn. *„Restrukturyzacja i stan przygotowania do prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego”*.

W wyniku tej kontroli NIK negatywnie oceniła brak jednoznacznych priorytetów w strategii poszczególnych resortów wobec przemysłu spirytusowego. Okres 1991-2000 charakteryzował się wysoką dynamiką zmian warunków funkcjonowania przemysłu spirytusowego prowadzących do systematycznego pogarszania się ich kondycji ekonomicznej. Wysokie ceny wyrobów spirytusowych, w porównaniu do cen w krajach ościennych powodowały, m.in. wg GUC, dużą opłacalność przemysłu oraz nielegalnej produkcji wyrobów spirytusowych. Od 1996 r. zwiększała się skala wykrywanego nielegalnego importu wyrobów spirytusowych, chociaż ze względu na brak stosownych szacunków nieznany był stopień jego wykrywalności.

Wyborowi doradców prywatyzacyjnych towarzyszyło nieprzestrzeganie przez MSP ustawy o zamówieniach publicznych. Liczne nieprawidłowości stwierdzono także w procesie odbioru przez MSP analiz przedprywatyzacyjnych i wycen poszczególnych spółek. Długotrwałość procesu odbioru przez MSP zamówionych, a wykonanych opracowań oraz nieegzekwowanie od wykonawców umownych terminów na ich poprawę, doprowadziły do znacznego wydłużenia terminów sporządzenia analiz. Mogło to mieć wpływ na aktualność tych opracowań oraz na opóźnienie procesu prywatyzacji.

Izba wnioskowała²⁵ do Ministra SP o wyeliminowanie nieprawidłowości w procesach udzielania zamówień publicznych; usprawnienie procesu odbioru analiz przedprywatyzacyjnych. NIK wnioskowała o zaktualizowanie wycen przedsiębiorstw i spółek; rozważenie opracowania koncepcji oddłużenia niektórych przedsiębiorstw branży spirytusowej. NIK wskazywała też na nieprzestrzeganie w MSP ustawy o ochronie informacji niejawnych, wnioskując o dokonanie przeglądu dokumentacji w celu zaktualizowania klauzul ochrony dokumentacji prywatyzacyjnej. Niniejsza kontrola wykazała, że nie dokonano w MSP przeglądu dokumentacji niejawnej oraz nie wyeliminowano nieprawidłowości przy wykonywaniu analiz przedprywatyzacyjnych.

²⁵

Wystąpienie pokontrolne nr DSPiP-41006-5-2000 z dnia 4 lipca 2001 r.

Wniosek NIK w sprawie obniżenia akcyzy

W wystąpieniu pokontrolnym do Ministra Finansów²⁶ Izba wskazała na negatywne skutki stosowania podatku akcyzowego wobec podmiotów sektora spirytusowego i wniosła o zmianę polityki podatkowej wobec producentów wyrobów spirytusowych.

Sejmowa Komisja Skarbu Państwa uchwaliła 10 kwietnia 2002 r. *dezyderat do Rady Ministrów w sprawie sytuacji w polskim przemyśle spirytusowym*, w którym, podobnie jak NIK, wnioskowała o obniżenie przez Ministra Finansów stawki akcyzy na wyroby spirytusowe.

1 sierpnia 2002 roku Minister Finansów podpisał *rozporządzenie, zmieniające rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego*²⁷ obniżając stawkę podatku akcyzowego na wyroby spirytusowe o 30 procent, z 6 278 zł na 4 400 zł od 100 litrów czystego spirytusu.

Nieprawidłowości przy prywatyzacji Polmosu we Wrocławiu

W trakcie *kontroli wykonania budżetu za 2002 r.*, przeprowadzonej w MSP w I półroczu 2003 r., NIK stwierdziła, że w *umowie sprzedaży 85% akcji Kompanii Spirytusowej „Wratislavia” Polmos Wrocław SA z siedzibą we Wrocławiu* uzależniono realizację części inwestycji w kwocie 10 mln zł, od „wejścia w życie ustawy o organizacji rynku eko-paliw ciekłych oraz eko-komponentów...”. NIK krytycznie pod względem celowości i rzetelności oceniła zamieszczenie wymienionych w umowie wymogów zabezpieczających wyłącznie interes nabywcy, tzn. spółki **Bartimpex SA** i obciążających ryzykiem istotnego zmniejszenia inwestycji wyłącznie Skarb Państwa.

Kontrola Polmosu w Siedlcach

W wyniku kontroli skargowej przeprowadzonej w MSP w okresie od maja do października 2003 r., NIK negatywnie oceniła prywatyzację **Podlaskiej Wytwórni Wódek "Polmos" SA** w Siedlcach dokonaną z udziałem **Peacock Corporation** z USA. Niniejsza kontrola wykazała, że nie zrealizowano wniosku NIK o zmianę postanowienia umowy prywatyzacyjnej w zakresie nakładów na marketing znaku towarowego „Chopin”, ponieważ nie zgodził się na to inwestor.

Kontrola Polmosu w Łańcucie

Delegatura NIK w Rzeszowie kontrolowała w MSP i w Spółce *prawidłowość prywatyzacji Fabryki Wódek „Polmos Łańcut” SA* w ramach kontroli doraźnej I/03/014 i negatywnie oceniła tę prywatyzację. Minister SP odmówił realizacji wniosku NIK o podjęcie działań w celu unieważnienia umowy prywatyzacyjnej.

3.4. Ustalenia kontroli

3.4.1. STRATEGIA, CELE, EFEKTY PRYWATYZACJI

NIK negatywnie oceniła – pod względem celowości – odstąpienie przez Ministra SP od realizacji *Strategii prywatyzacji przemysłu spirytusowego* (dalej *Strategia*), opracowanej przez doradcę Ministra SP przy prywatyzacji Polmosów, tj. ProInvest International Sp. z oo.²⁸ (dalej *ProInvest*) i zaakceptowanej przez Ministra SP we wrześniu 1999 r.

²⁶ Wystąpienie pokontrolne nr DSPiP-41006-1-2000 z dnia 27 marca 2001 r.

²⁷ Dz. U. Nr 125, poz. 1065.

²⁸ Opracował on także analizę sektorową oraz pełnił funkcję doradcy przy prywatyzacji dziesięciu Polmosów.

Do połowy 2001 r. działania wobec sektora były przez MSP koordynowane właściwie, procesy prywatyzacyjne przebiegały zgodnie z aktualizowanym harmonogramami, a ich pozytywnym efektem było przygotowanie Polmosów do prywatyzacji poprzez:

- doprowadzenie do podziału ogólnopolmosowskich znaków towarowych,
- doprowadzenie do ugody Polmosów z Agrosem SA w sprawie zagranicznych rejestracji znaków towarowych,
- wybór doradców prywatyzacyjnych dla wszystkich prywatyzowanych podmiotów i sporządzenie dla nich analiz,
- rozpoczęcie procesu wyboru inwestorów dla większości Polmosów.

W 2001 r. sprywatyzowano pięć Polmosów, a kolejnych pięć przygotowano do prywatyzacji w roku następnym. Minister SP informował też KERM o przebiegu prywatyzacji i – zgodnie z obowiązkiem comiesięcznego aktualizowania harmonogramu prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego, nałożonym na Ministra SP podczas posiedzenia KERM w dniu 4 marca 1999 r. – przedstawiał kolejne harmonogramy, w których uzasadniał przesunięcie planowanych terminów prywatyzacji.

Niewypełnienie
przez MSP
obowiązków
informacyjnych

Wraz z wejściem procesu prywatyzacji Polmosów w fazę realizacyjną zaniechano informowania KERM o postępach i efektach prywatyzacji i nie aktualizowano harmonogramów. Jak wyjaśnił Zastępca Dyrektora Departamentu Prywatyzacji I – „ostatnie wystąpienie MSP do Rady Ministrów w sprawie realizacji harmonogramu prywatyzacji sektora spirytusowego nosiło datę 15 maja 2001 r.”²⁹ Odstąpiono od przyjętej w *Strategii* koncepcji sekwencyjnej prywatyzacji przedsiębiorstw sektora spirytusowego w trzech grupach³⁰ na rzecz prób sprywatyzowania Polmosów po odbiorze analiz prywatyzacyjnych, niezależnie od kolejności prywatyzacji sugerowanej przez *ProInvest*. Ustalenia kontroli nie potwierdziły opinii Ministra SP, że „nie odstąpiono od rekomendowanej Radzie Ministrów «Strategii prywatyzacji podmiotów branży spirytusowej»”.³¹

Przykładem odstąpienia od ścieżek proponowanych w *Strategii* bez poinformowania RM była prywatyzacja „Akwawitu” SA w Lesznie, która miała być przeprowadzona w trybie publicznej sprzedaży akcji oraz zbycia pozostałych akcji w trybie rokowań.³² Tryb prywatyzacji zmieniono – po rekomendacji doradcy prywatyzacyjnego **BAA Sp z oo.** – na sprzedaż akcji w trybie zaproszenia do rokowań³³. Innym przykładem zmiany sposobu pozyskania inwestora w stosunku do ścieżki wskazywanej w *Strategii* była prywatyzacja **Destylarni „Polmos” w Krakowie SA**. Zmiana właściciela nastąpiła przez podwyższenie kapitału zakładowego i objęcie przez inwestora strategicznego nowej emisji akcji,³⁴ podczas gdy doradca rekomendował w *Strategii* publiczne zaproszenie do rokowań i sprzedaż 80% akcji.

Jedynie w przypadku zmiany ścieżki prywatyzacyjnej **Przedsiębiorstwa „Polmos” Białystok SA** dokonanej po nieudanych dwóch próbach sprzedaży akcji w trybie zaproszenia do rokowań Minister SP wystąpił 17 sierpnia 2004 r.

²⁹ Wg wyjaśnienia Zastępcy Dyrektora Departamentu Prywatyzacji I podczas kontroli prawidłowości prywatyzacji Podlaskiej Wytwórni Wódek „Polmos” SA w Siedlcach na tle prywatyzacji innych przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego.

³⁰ Grupa I – *Polmosy*: Kraków, Lublin i Szczecin, Grupa II – *Polmosy*: Poznań, Zielona Góra, Białystok i Wrocław, Grupa III – *Polmosy*: Bielsko-Biała, Łącut, Starogard Gdański, Siedlce, Józefów i Toruń.

³¹ wyjaśnienie Ministra Skarbu Państwa Jacka Sochy z grudnia 2004 r., MSP/DKSiW/620/04.

³² wyjaśnienie Ministra Skarbu Państwa Jacka Sochy z grudnia 2004 r., MSP/DKSiW/620/04.

³³ Pani Aldona Kamela-Sowińska Minister Skarbu Państwa w dniu 18 września 2001 r. zaakceptowała propozycję sprzedaży akcji PPF „Akwawit” SA w trybie zaproszenia do rokowań.

³⁴ Uchwała NWZ z 31 października 2002 r.

do RM z wnioskiem o przyjęcie do akceptującej wiadomości informacji o zmianie strategii prywatyzacji.

**Słabe
zaawansowanie
prywatyzacji**

Izba negatywnie oceniła stan zaawansowania prywatyzacji w sektorze spirytusowym. Zdaniem NIK, podawane przez MSP w różnych dokumentach kolejne terminy jej zakończenia, nie miały realnych podstaw. Kolejne terminy zakończenia prywatyzacji branży spirytusowej nie wynikały z żadnych analiz podsumowujących dotychczasowe doświadczenia i nie opierały się na prognozach rozwoju rynku spirytusowego czy kapitałowego.

Zakończenie prywatyzacji wszystkich Polmosów zakładano w *Strategii* na 2000 r. W pierwszej wersji *Programu prywatyzacji majątku Skarbu Państwa do 2006 roku* planowano zakończenie przekształceń własnościowych w sektorze spirytusowym do końca 2004 roku. Obecnie intencją Ministra SP jest zakończenie prywatyzacji sektora spirytusowego do końca 2006 r.³⁵

W ciągu pięciu lat od rozpoczęcia działań prywatyzacyjnych do dnia zakończenia kontroli sprywatyzowano 12³⁶ z 21 przedsiębiorstw sektora spirytusowego. Po pięć Polmosów sprywatyzowano w roku 2001 i 2002, a dwa Polmosy sprywatyzowano w roku 2003. Sprywatyzowane Polmosy reprezentowały w I półroczu 2004 r. ok. 60% sprzedaży (wartościowo) wszystkich Polmosów. Około 30 % rynku wyrobów spirytusowych pozostawało w tym czasie w rękach producentów państwowych.

Wobec trzech podmiotów: **Szczecińskiej Wytwórni Wódek „Polmos” SA w Szczecinie**, **Zakładu Badawczo-Rozwojowego „Polmos” SA w Koninie** i **Zakładów Przemysłu Spirytusowego „Polmos” w Sieradzu** wstrzymano prywatyzację.

3.4.1.1. CELE PRYWATYZACJI

**Nieosiągnięcie
celów
prywatyzacji**

Kontrola wykazała, że jedynie cztery z sześciu strategicznych celów prywatyzacji były częściowo realizowane podczas prywatyzacji poszczególnych Polmosów. Cele prywatyzacji branży spirytusowej zostały w *Strategii* określone jako:

- 1) pozyskanie dostępu do sieci sprzedaży w kraju i za granicą oraz pozyskanie *know-how* dot. promocji marek i wyrobów,
- 2) uzupełnienie kapitału obrotowego,
- 3) realizacja dochodów budżetowych,
- 4) stworzenie możliwości eksportu polskich wyrobów spirytusowych,
- 5) doprowadzenie do poprawy rentowności branży,
- 6) ochrona miejsc pracy.

Prywatyzacja nie rozszerzyła w istotny sposób rynków zbytu Polmosów. Nie można zatem – wg NIK – mówić o pełnej realizacji **pierwszego i czwartego celu strategicznego**.

Dynamika sprzedaży ilościowej wszystkich Polmosów w latach 2001-2004 (I półrocze), przy przyjęciu sprzedaży w roku 2000 za 100%, wynosiła odpowiednio: (-)6%, 2%, 15%, 9%. Dynamika sprzedaży w Polmosach, które są

³⁵ RM w dniu 26 października 2004 r. przyjęła w trybie obiegowym zmiany w *Programie prywatyzacji majątku SP do roku 2006*.

³⁶ Już po zakończeniu kontroli sprywatyzowany został Polmos w Białymstoku.

obecnie sprywatyzowane³⁷ wyniosła odpowiednio: (-)3%, 7%, 19%, 10%, a w tych, których jeszcze nie sprywatyzowano odpowiednio: (-)13%, (-)10%, 3%, 7%. Wśród Polmosów sprywatyzowanych są takie, których wolumen sprzedaży po prywatyzacji zdecydowanie wzrósł, np. Polmosy: w Starogardzie Gdańskim, Krakowie, Lublinie i Wrocławiu. Wolumen sprzedaży zmalał natomiast po prywatyzacji w Polmosach: w Poznaniu, w Kutnie, w Łańcucie.

Udział eksportu w sprzedaży ilościowej wszystkich Polmosów wahał się w latach 2000-2004 (I półrocze) w granicach od 4,71% do 6,25%. W tym okresie udział eksportu w ilościowej sprzedaży w Polmosach, które są obecnie sprywatyzowane, nie wykazywał zdecydowanego wzrostu i wynosił odpowiednio: 6,2%, 7,5%, 7,1%, 6,7%, 7,5%. W Polmosach, które nie są sprywatyzowane w poszczególnych latach udział ten stanowił odpowiednio: 0,76%, 2,53%, 4,59%, 2,94%, 2,14%. Tylko cztery sprywatyzowane Polmosy: w Poznaniu, w Siedlcach, w Zielonej Górze i w Żyrardowie zintensyfikowały po prywatyzacji sprzedaż eksportową.

Drugi cel strategiczny można – wg NIK – uznać za częściowo osiągnięty, chociaż umowy prywatyzacyjne nie wskazywały obowiązku przeznaczenia konkretnych kwot na zasilenie środków obrotowych. W czterech umowach nie przewidywano w ogóle obowiązku podwyższenia kapitału.

Zobowiązania inwestorów do zasilenia kapitałowego Polmosów na łączną kwotę ok. 113 mln zł zawarto w ośmiu umowach prywatyzacyjnych. Nie było takich zobowiązań w umowach dotyczących Polmosów w: Warszawie, Lesznie, Zielonej Górze i Wrocławiu. Realizacja tych zobowiązań wg stanu na połowę 2004 r. spowodowała podwyższenie kapitałów sprywatyzowanych podmiotów o kwotę ok. 104 mln zł. Zobowiązania nie wykonał jedynie inwestor Polmosu w Łańcucie (ok. 6,9 mln zł), a termin podwyższenia nie upłynął w przypadku Polmosu w Krakowie. Tylko niewielka część kwot z podwyższenia kapitałów zwiększy środki obrotowe. W jedenastu umowach prywatyzacyjnych (z wyjątkiem Polmosu w Krakowie) zawarto zobowiązania do zainwestowania łącznie kwoty ok. 100 mln na zakup środków trwałych, *know-how*, ewentualnie na marketing.

Trzeci cel strategiczny również nie został osiągnięty, ponieważ przychody SP z tytułu prywatyzacji przedsiębiorstw sektora spirytusowego były niższe niż wartość majątku prywatyzowanych Polmosów oraz niższe, zdaniem NIK, od możliwych do osiągnięcia.

Łączne przychody SP z prywatyzacji sektora spirytusowego, tj. z tytułu sprzedaży akcji spółek oraz oddania przedsiębiorstwa w leasing pracowniczy wyniosły 642 719 tys. zł³⁸. Z porównania przychodów uzyskanych w poszczególnych transakcjach przeliczonych na 100% akcji i wartości akcji rekomendowanych przez doradców prywatyzacyjnych wynika, że przychody (które wyniosłyby 873 988,38 tys. zł) były o 252 505,68 tys. zł wyższe od zsumowanych wartości rekomendowanych dolnych granicy wartości przedsiębiorstw sektora (621 482,7 tys. zł), ustalonych na podstawie metod dochodowych - również przez NIK kwestionowanych. Różnica pomiędzy przychodami przeliczonymi na 100% akcji, a sumą górnych granic wyceny wyznaczonych metodami majątkowymi (1 008 058,7 tys. zł) wynosiła 134 070,4 tys. zł. Oznacza to, że łączna kwota uzyskana z prywatyzacji 12 Polmosów była niższa o ok. 134 tys. zł od wartości ich majątku.

³⁷ W niniejszej informacji prezentowane są dane odnoszące się do dwóch grup Polmosów. Za Polmosy niesprywatyzowane uważane są te spółki i przedsiębiorstwa, które w momencie zakończenia kontroli były w 100% własnością SP. Dane dotyczące Polmosów sprywatyzowanych (niezależnie od okresu, którego dotyczą) odnoszą się do tych Polmosów, które w dniu zakończenia kontroli były sprywatyzowane.

³⁸ Stan wpłat na 5 listopada 2004 r. łączna kwota wynegocjowana w umowach wyniosła 680 871 tys. zł.

W dwóch prywatyzacjach, wynegocjowana przez MSP cena nie osiągnęła dolnej granicy wyceny rekomendowanej przez doradcę, a w przypadku prywatyzacji Polmosu w Krakowie Skarb Państwa nie uzyskał żadnych przychodów. Przychody z prywatyzacji Polmosu w Kutnie były „symboliczne”. Tylko w prywatyzacjach Polmosu w Poznaniu i Polmosu w Lesznie wynegocjowana cena sprzedaży akcji/udziałów nie budziła zastrzeżeń Izby.

Prywatyzacja nie przyczyniła się bezpośrednio do poprawy rentowności branży, o czym świadczy fakt, że w latach 2001, 2002, 2003 i 2004 rentowność Polmosów, które na koniec 2004 r. nie były sprywatyzowane była wyższa od rentowności Polmosów, które na koniec 2004 r. były sprywatyzowane. W kontrolowanym okresie odnotowano poprawę wyników wszystkich Polmosów spowodowaną obniżeniem akcyzy (zob. str. 34 *Informacji*). Trudno zatem uznać, że **piąty cel strategiczny** został w pełni osiągnięty bowiem miała na to wpływ nie tylko prywatyzacja.

Rentowność netto sprzedaży całej branży wynosiła odpowiednio: (-)1,93%, (-) 4,17%, (-)0,89%, (-)0,40% i 7,42%. Rentowność netto Polmosów niesprywatyzowanych wynosiła odpowiednio (-)2,4%, (-)2,5%, (-)0,33%, 0,97% i 19,95%³⁹, a Polmosów sprywatyzowanych odpowiednio : (-)1,58%, (-)5,40%, (-)1,43%, (-)1,23% i (-)0,94%.

Mimo zamieszczania w umowach prywatyzacyjnych zobowiązań do utrzymania zatrudnienia, nie udało się zapewnić skutecznej ochrony miejsc pracy. Świadczy to w opinii NIK o niezrealizowaniu **szóstego celu strategicznego** prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego.

Zatrudnienie w Polmosach systematycznie spadało w okresie od 2000 r. do 2004 r. (I półrocze) i wynosiło odpowiednio: 5 676, 5 140, 4 543, 4 293, 4 021 osób. W Polmosach sprywatyzowanych wynosiło odpowiednio: 3 705, 3 377, 2 919, 2 789, 2 607 osób, a w niesprywatyzowanych odpowiednio: 1 971, 1 763, 1 624, 1 504 i 1414 osób. Dynamika spadku zatrudnienia w Polmosach sprywatyzowanych i niesprywatyzowanych była bardzo zbliżona.

Szczególnym przykładem nieskuteczności instrumentów ochrony miejsc pracy stosowanych w umowach prywatyzacyjnych jest – wg NIK – umowa prywatyzacyjna Polmosu w Poznaniu, w którym zatrudnienie w połowie 2004 r. stanowiło zaledwie ok. 55% zatrudnienia sprzed prywatyzacji (str. 40 *Informacji*).

Brak koncepcji sprywatyzowania słabych Polmosów

Słabością *Strategii* – wskazywaną już przez NIK po kontroli w 2001 r. – jest brak alternatywnych rozwiązań dla podmiotów słabych ekonomicznie, nie cieszących się zainteresowaniem inwestorów. Minister SP nie zdecydował się na realokację mienia Polmosów niezdolnych do konkurowania na wolnym rynku w procesach likwidacyjnych i upadłościowych. Nie wypracowano też koncepcji ich restrukturyzacji lub odzyskania efektywności ekonomicznej ani nie opracowano skutecznej strategii ich sprywatyzowania. Nie przeprowadzono też żadnej z rekomendowanych przez *Pro-Invest* konsolidacji Polmosów w formie łącznych (wiązaných) transakcji prywatyzacyjnych proponowanych jako rozwiązanie zastępcze w sytuacji, gdy nie uda się pozyskać inwestorów.

Izba negatywnie oceniła niewypracowanie przez MSP koncepcji restrukturyzacji Polmosów, będących w trudnej sytuacji finansowej, z niewielkim udziałem

³⁹ Po wyeliminowaniu z obliczeń Polmosów, które w 2004 r. zostały oddłużone, rentowność pozostałych Polmosów niesprywatyzowanych wyniosła 3,1%.

w rynku, które nie posiadają atrakcyjnych znaków towarowych. Po nieudanej próbie wyłonienia inwestora nie poszukiwano dla nich alternatywnych koncepcji prywatyzacji, a jedynie aktualizowano, najczęściej na koszt SP, analizy przedprywatyzacyjne i ponownie ogłaszano zaproszenie do rokowań. (np. Polmosy: w Warszawie – Koneser i w Józefowie).

Szczególnym przykładem braku koncepcji prywatyzacyjnej i nieskuteczności działań MSP był proces przekształceń własnościowych **Destylerni Polmos w Krakowie SA**. Ten Polmos został sprywatyzowany przez jego Zarząd. Wcześniejsze, trwające dwa lata, działania MSP były nieskuteczne (*str. 57 Informacji*). Również działania prywatyzacyjne podejmowane przez MSP w stosunku do Polmosu w Toruniu Izba oceniła jako opieszale i świadczące o braku koncepcji prywatyzacji (*str. 65 Informacji*). W przypadku Polmosu w Łodzi – zamiast rzeczywistych działań prywatyzacyjnych, w przewlekły i niekompetentny sposób prowadzono proces przygotowania kolejnych analiz przedprywatyzacyjnych (*str. 67 Informacji*).

Niegospodarne
sfinansowanie
analiz

Łączna kwota za opracowania analiz przedprywatyzacyjnych 21 podmiotów sektora spirytusowego, należna firmom doradczym wyniosła 2 696 688 zł. Udział prywatyzowanych podmiotów przemysłu spirytusowego w finansowaniu analiz przedprywatyzacyjnych wyniósł zaledwie ok. 30%. Ministerstwo SP sfinansowało kwotę 1 682 336,69 zł (70% całości), a 812 398 zł zapłaciły lub zapłacą w przyszłości prywatyzowane spółki i przedsiębiorstwa.

Finansowanie wynagrodzeń firm doradczych przez SP nie znajdowało uzasadnienia w przypadku prywatyzacji Polmosów znajdujących się w dobrej sytuacji ekonomicznej.

NIK uznała konieczność sfinansowania z budżetu analiz Polmosów w Łodzi i Warszawie (Koneser) bowiem usprawiedliwiała to wskazana w wyjaśnieniach⁴⁰ Ministra SP, „trudna sytuacja finansowa tych przedsiębiorstw i problemy z regulowaniem bieżących zobowiązań”. Jednak w przypadku Polmosów w Białymstoku (analizy wykonane przez TDI) i w Lesznie brak było uzasadnienia dla finansowania analiz ze środków budżetowych.

Sfinansowanie przez SP analiz tych Polmosów z budżetu w kwocie 458 842 zł. NIK uważa za działanie niegospodarne i nielegalne. § 12 ust 1 *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecania, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy*⁴¹ w brzmieniu obowiązującym do dnia 24 grudnia 2004 r. stanowił, że analizy mogą być wykonane na koszt SP kiedy jest to uzasadnione trudną sytuacją ekonomiczno-finansową podmiotu, którego analiza dotyczy.

Zaniżenie wycen
przez EVIP

EVIP International Sp. z oo. (zwana dalej „EVIP” lub „Doradcą”) pełniła rolę doradcy przy prywatyzacji pięciu przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego,

⁴⁰ Wyjaśnienie pana Jacka Sochy Ministra SP MSP/DKSiW/620/04 z 31 grudnia 2004 r.

⁴¹ Dz. U. z 1997 r. Nr 64, poz. 408 ze zm.

a jego obowiązki polegały na opracowaniu analiz przedprywatyzacyjnych spółek lub przedsiębiorstwa. W ramach obsługi procesu prywatyzacji Doradca zobowiązany był do: obsługi udostępniania osobom trzecim akcji w trybie rokowań, identyfikacji potencjalnych kupujących, badaniu (na żądanie) ich wiarygodności oraz doradztwa w negocjacjach i przygotowaniu umowy sprzedaży akcji.

Sprywatyzowane zostały cztery z pięciu Polmosów, w przypadku których EVIP był doradcą prywatyzacyjnym Ministra SP. MSP uznało, że Doradca właściwie wykonał umowy, o czym świadczy fakt przyjęcia wszystkich zamówionych dzieł oraz wypłacenia należnego wynagrodzenia w pełnej wysokości. Niezależnie od pozytywnej oceny MSP dzieł wykonanych przez EVIP, NIK krytycznie oceniła dokonane przez Doradcę oszacowania wartości Polmosów: w Poznaniu, w Krakowie i w Warszawie.

NIK negatywnie oceniła zaniżenie przez Doradcę rekomendowanego przedziału wartości Polmosu w Poznaniu poprzez określenie jej na poziomie niższym niż wartość majątku Spółki. Częściowo niewiarygodne było także, zdaniem NIK, uzasadnienie obniżenia rekomendowanego przedziału wyceny. Nietrafność oszacowań potwierdza fakt, że Inwestor – jeden ze światowych liderów branży, dysponujący znajomością rynku – zapłacił o 44% (w przeliczeniu na 100% akcji) więcej niż by to wynikało z górnej granicy rekomendowanej przez Doradcę. Kwota uzyskana za akcje Spółki była bliska wartości wyliczonej metodą majątkową.

NIK negatywnie oceniła wycenę wartości prawa użytkowania wieczystego gruntów, należących do Destylarni „Polmos” w Krakowie SA, dokonaną przez EVIP w ramach oszacowania wartości Spółki metodą majątkową. Zdaniem NIK, nieuzasadnione było przyjęcie przy szacowaniu zaniżonej dolnej wartości jednej z nieruchomości.

NIK negatywnie oceniła zaniżenie przez EVIP oszacowania wartości Polmosu w Warszawie, pomimo wystąpienia czynników, które – według NIK – zwiększały wartość firmy. Skorygowanie wartości firmy przez Doradcę było zbieżne w czasie z propozycjami obniżenia ceny adresowanymi przez inwestora do Ministra SP, w procesie negocjacji warunków umowy prywatyzacyjnej.

**Nieskuteczność
koncepcji Pro-
Investu**

Pro-Invest International Sp. z o.o. (obecnie Grupa Konsultingowa Jagiełło, Wrębiak i Wspólnicy Sp. z oo. zwana dalej „Pro-Invest” lub „Doradcą”), miała znaczący wpływ na opracowanie i realizację koncepcji prywatyzacji sektora spirytusowego, ponieważ sporządziła analizę przedprywatyzacyjną całego sektora i strategię jego prywatyzacji. Była także doradcą Ministra SP przy prywatyzacji dziesięciu przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego. NIK nie wносиła zastrzeżeń do sposobu świadczenia usług doradczych przez Pro-Invest po zawarciu umów prywatyzacyjnych oraz realizacji obowiązku składania sprawozdań z przebiegu prac. Mimo ostatecznego przyjęcia przez MSP wszystkich analiz przedprywatyzacyjnych NIK uważa, że dwie analizy prawne nie spełniały

wymogów określonych w stosownych przepisach⁴², a w siedmiu wycenach Doradca zaniżył wartość prywatyzowanych Polmosów.

NIK negatywnie oceniła bezkrytyczne przyjmowanie przez Doradcę prognoz wyników działalności gospodarczej sporządzanych przez prywatyzowane podmioty, jako podstawy oszacowania ich wartości. Zmiany tych prognoz były pretekstem do sporządzania kolejnych wersji wycen i wielokrotnego - nieuzasadnionego wg NIK - obniżania rekomendowanych przedziałów wartości Polmosów. Kontrola wykazała także znaczne rozbieżności w wycenie znaków towarowych dokonywanych przez Doradcę i inwestorów.

Do zakończenia kontroli sprywatyzowano zaledwie 12 z 21 ujętych w niej Polmosów w tym pięć z dziesięciu Polmosów, w których Pro-Invest był doradcą prywatyzacyjnym. Sfinalizowano zatem zaledwie nieco ponad połowę procesów prywatyzacyjnych przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego, chociaż początkowo zakładano zakończenie wszystkich z nich do końca 2000 r. Nie został też dochowany żaden z pierwotnie zakładanych terminów zakończenia prywatyzacji.

Wszystkie terminy prywatyzacji Polmosów określone w strategii prywatyzacji z 1999 r. zostały przekroczone. Nie dochowano także kolejnych, przedłużanych terminów. Mimo założeń, przyjętych w rządowym *Programie prywatyzacji majątku Skarbu Państwa do roku 2006*⁴³, nie udało się do końca 2004 roku sfinalizować procesu prywatyzacji pięciu Spółek, dla których dla których Pro-Invest pełnił rolę doradcy.

Nieskuteczność koncepcji prywatyzacyjnych, wg ścieżki rekomendowanej przez Pro-Invest, zauważył Minister SP rezygnując ze współpracy po nieudanej próbie sprywatyzowania Polmosu w Białymstoku. Działania prowadzone przez ponad rok od ogłoszenia, w dniu 20 czerwca 2001 r., przez Ministra SP zaproszenia do rokowań w sprawie zakupu akcji nie doprowadziły do wyłonienia inwestora dla tej Spółki. Minister SP odstąpił od zaproponowanej przez Pro-Invest koncepcji prywatyzacji Polmosu Białystok i w sierpniu 2002 r. wypowiedział zawartą z Doradcą umowę, dotyczącą przygotowania i obsługi procesu prywatyzacji tej Spółki.

3.4.1.2. PRZYCHODY SP Z PRYWATYZACJI POLMOSÓW

Wartość wszystkich⁴³ sprywatyzowanych Polmosów, wg cen z umów prywatyzacyjnych w przeliczeniu na 100% akcji/udziałów, wyniosła 873 926 zł. Wartość sprzedanych akcji/udziałów w dziesięciu Polmosach oraz mienia jednego Polmosu oddanego w odpłatne użytkowanie wyniosła łącznie 734 044 478 zł. Skarb Państwa otrzymał do 31 grudnia 2004 r. kwotę 675 859 843 zł, a otrzyma

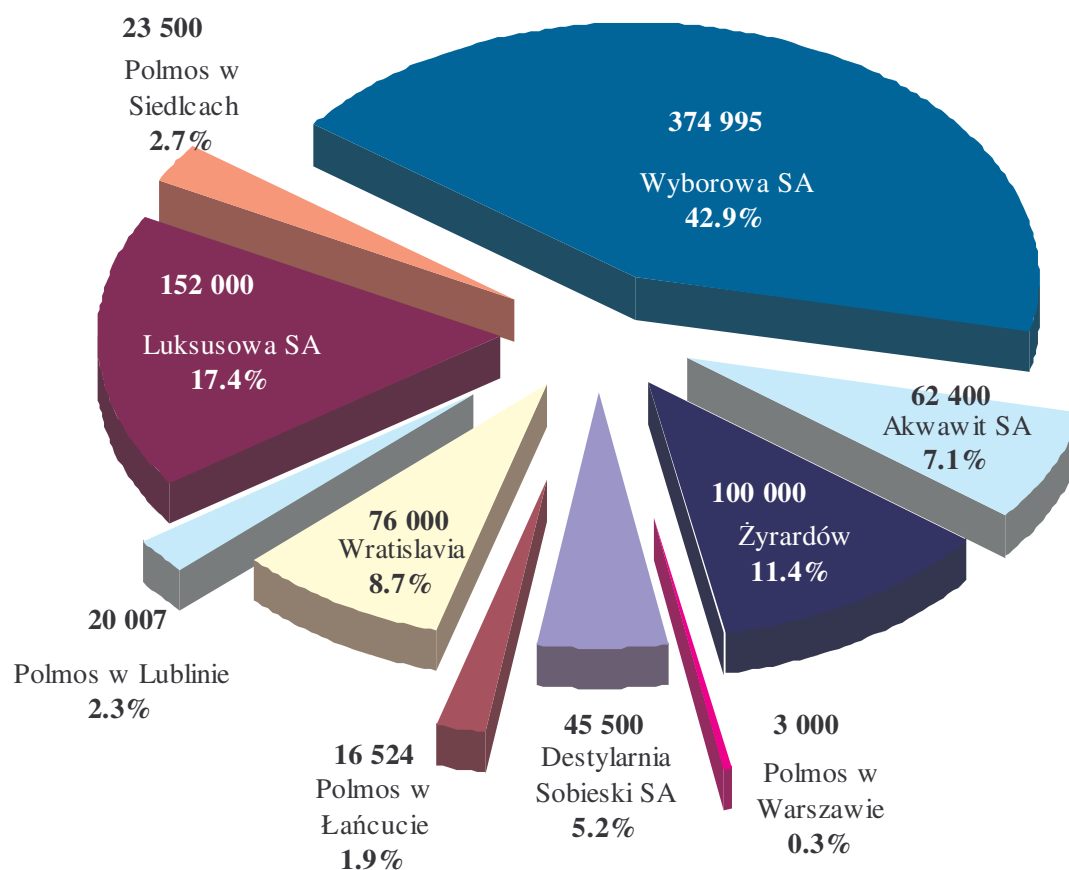
⁴² W Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecania, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy (Dz.U. Nr 64, poz. 408 ze zm.).

⁴³ Nie uwzględniono Polmosu w Krakowie, którego prywatyzacja nie przyniosła SP żadnych przychodów oraz Polmosu w Kutnie wycenionego na „symboliczną złotówkę”.

jeszcze kwotę 56 709 635 (część należności rozłożono na raty). Kwota uzyskana przez SP z tytułu rozłożenia opłaty na raty oraz z tytułu kar za nieterminowe wpłaty wyniosła 4 960 557,68 zł.

Na wykresie zaprezentowano strukturę wpływów (w przeliczeniu na 100% akcji) z prywatyzacji 10 Polmosów oraz kwoty (w tys. zł) uzyskane w poszczególnych prywatyzacjach w przeliczeniu na 100% akcji/udziałów.

Struktura (w %) i wielkość (w tys. zł) wpływów z prywatyzacji Polmosów

Prywatyzacja bez wpływów do budżetu

Sprzedaż akcji Polmosu w Kutnie przyniosła Skarbowi Państwa jedynie symboliczne przychody (ok. 62 tys. zł za 100% akcji), a prywatyzacja Polmosu w Krakowie nie przyniosła żadnych.

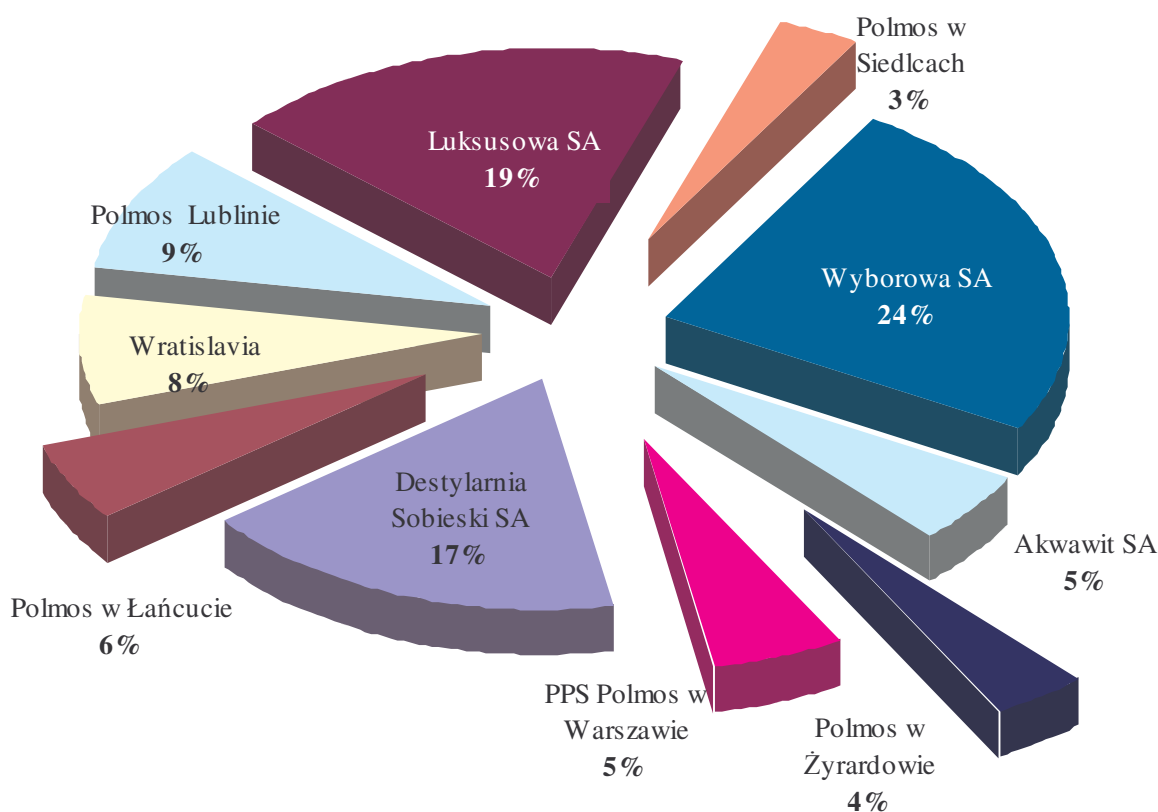
Porównanie przychodów z prywatyzacji ww. dziesięciu Polmosów z wielkością reprezentowanego przez nie rynku (przedstawioną na kolejnych dwóch wykresach, przy założeniu, że sprzedaż wyrobów tych 10 Polmosów stanowi 100%) wskazuje, że stosunkowo najwyższe były kwoty uzyskane przez SP z prywatyzacji Polmosów: w Żyrardowie (rynek - 4%, przychody - 11,4 %), w Poznaniu (rynek - 24%, przychody - 42,9 %) i w Lesznie (rynek - 5%, przychody - 7,1 %).

W stosunku do udziału w rynku, najbardziej niekorzystne były (w odniesieniu do całości przychodów) udziały kwot uzyskanych w wyniku prywatyzacji

Polmosów: w Warszawie (rynek - 5 %, przychody - 0,3 %), w Lublinie (rynek - 9 %, przychody - 2,3 %), w Starogardzie Gdańskim (rynek - 17 %, przychody - 5,2 %) i w Łąncucie (rynek - 6 %, przychody - 1,9 %).

Strukturę rynku tych dziesięciu sprywatyzowanych Polmosów mierzoną skumulowaną wartością sprzedaży z okresu 2000-2004 (I półrocze) obrazuje wykres.

Struktura rynku (wg wartości sprzedaży) sprywatyzowanych Polmosów

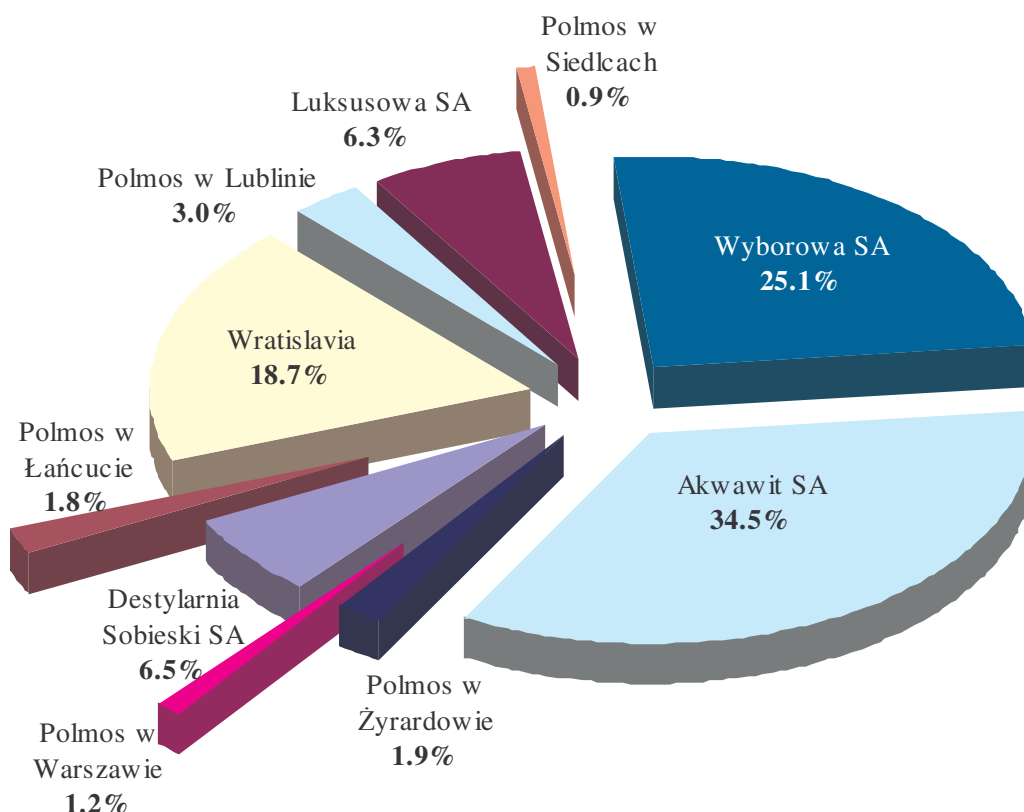

Ze względu na to, że cena spirytusu odwodnionego jest wielokrotnie niższa niż cena wyrobów spirytusowych przeznaczonych do konsumpcji, udział w rynku jego producentów mierzony ilościowo jest wyższy od udziału określonego na podstawie wartości sprzedaży.

Polmosy, których udział w rynku mierzony wartością sprzedaży jest znacznie niższy od udziału określonego na podstawie wolumenu ilościowego, ze względu na znaczące ilości produkowanego spirytusu odwodnionego, to Akwawit w Lesznie i Polmos we Wrocławiu

Na wykresie zobrazowano strukturę rynku ww. dziesięciu sprywatyzowanych Polmosów mierzoną wolumenem ilościowym skumulowanej sprzedaży za lata 2000-2004 (I półrocze).

Struktura ilościowa rynku sprywatyzowanych Polmosów

3.4.1.3. AKCYZA

Zahamowanie spadku przychodów z akcyzy

Obniżenie przez Ministra Finansów stawki podatku akcyzowego na wyroby spirytusowe w drugim półroczu 2002 r., przyczyniło się do zahamowania spadku wpływów do budżetu państwa, z tytułu tego podatku. NIK pozytywnie oceniła celowość obniżenia stawki akcyzy dokonanej przez MF po analizie⁴⁴ wniosków zgłaszanych, m.in. przez Sejmową Komisję Skarbu Państwa oraz NIK⁴⁵.

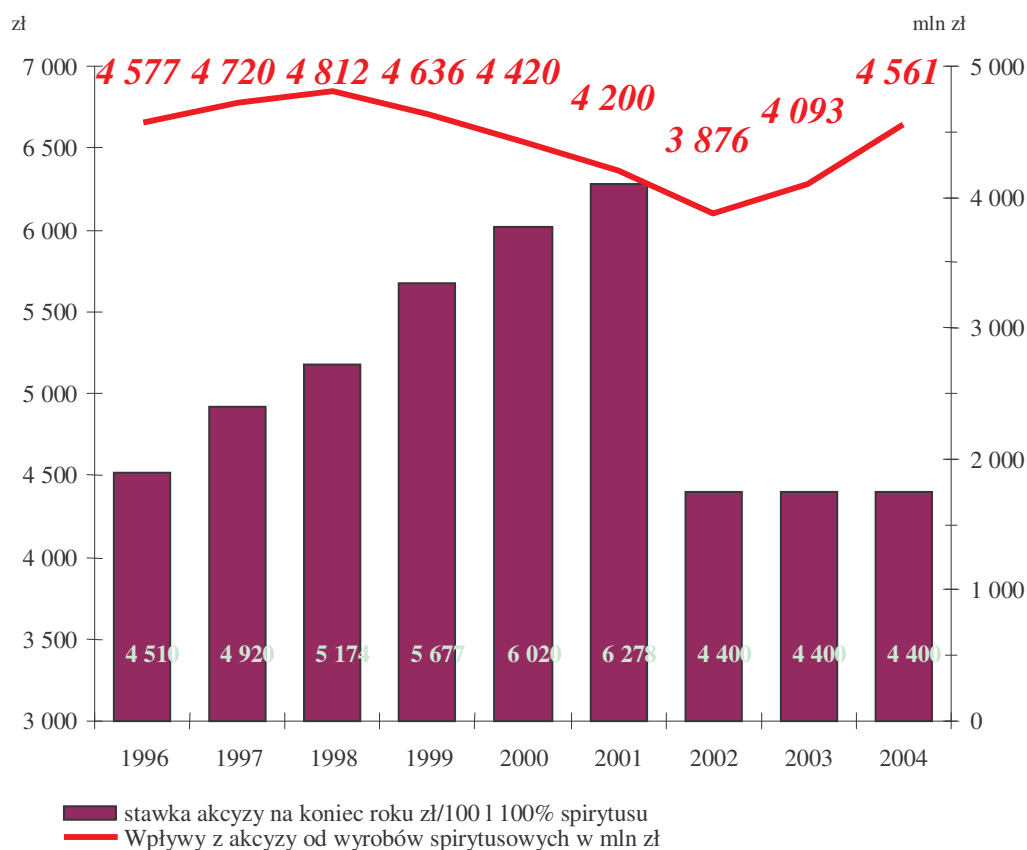
Wzrostowi stawki podatku akcyzowego w latach 1996-1998 towarzyszył wzrost wpływów do budżetu osiągając w 1998 r. najwyższy poziom w kwocie ok. 4 812 mln zł. W kolejnych czterech latach, mimo wzrostu stawki do kwoty 6 278 zł za 100 litrów czystego spirytusu, wpływy do budżetu malały. W roku 2002, w którym od października nastąpiło 30-procentowe obniżenie stawki za 100

⁴⁴ Informacja w sprawie obniżenia podatku akcyzowego od wyrobów spirytusowych (sygn. PP4-8167/25/2002/KR/760) z dnia 07 czerwca 2002 r. podpisana przez Dyrektora Departamentu Podatków Pośrednich i zaakceptowana przez Irenę Ożóg Podsekretarza Stanu w MF.

⁴⁵ Wystąpienie pokontrolne NIK z 28 marca 2001 r. DSPiP-41006-1-2000 po kontroli restrukturyzacji i stanu przygotowań do prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego, w okresie od 1996 r. do I połowy 2000 r.

litrów czystego spirytusu z 6 278 zł do 4 400 zł wpływy były najniższe i wyniosły ok. 3,9 mld zł. W latach 2003 i 2004, przy stabilnej stawce, wpływy z akcyzy od wyrobów spirytusowych systematycznie wzrastały. Na wykresie zaprezentowano kształtowanie się wpływów do budżetu z podatku akcyzowego od wyrobów spirytusowych w latach 1996-2004 oraz stawek akcyzy na 100 l czystego spirytusu.

Stawka i wpływy z akcyzy

Z dniem 1 października 2002 r. obniżono o 30% stawkę podatku akcyzowego na wyroby spirytusowe z 6 278,00 zł/hl 100% spirytusu do 4 400 zł/hl 100% spirytusu, na podstawie *rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie podatku akcyzowego*⁴⁶. Tak znaczną obniżkę Ministerstwo Finansów uzasadniło⁴⁷ „względami ekonomicznymi i rynkowymi” dla zapewnienia „impulsu dla obniżki cen rynkowych wyrobów spirytusowych w celu ożywienia sprzedaży tych wyrobów”.

Skutki obniżenia akcyzy na wyroby spirytusowe były poddane analizom przez **Departament Podatku Akcyzowego**⁴⁸ oraz **Departament Polityki Finansowej**

⁴⁶ Dz.U. Nr 125, poz. 1065.

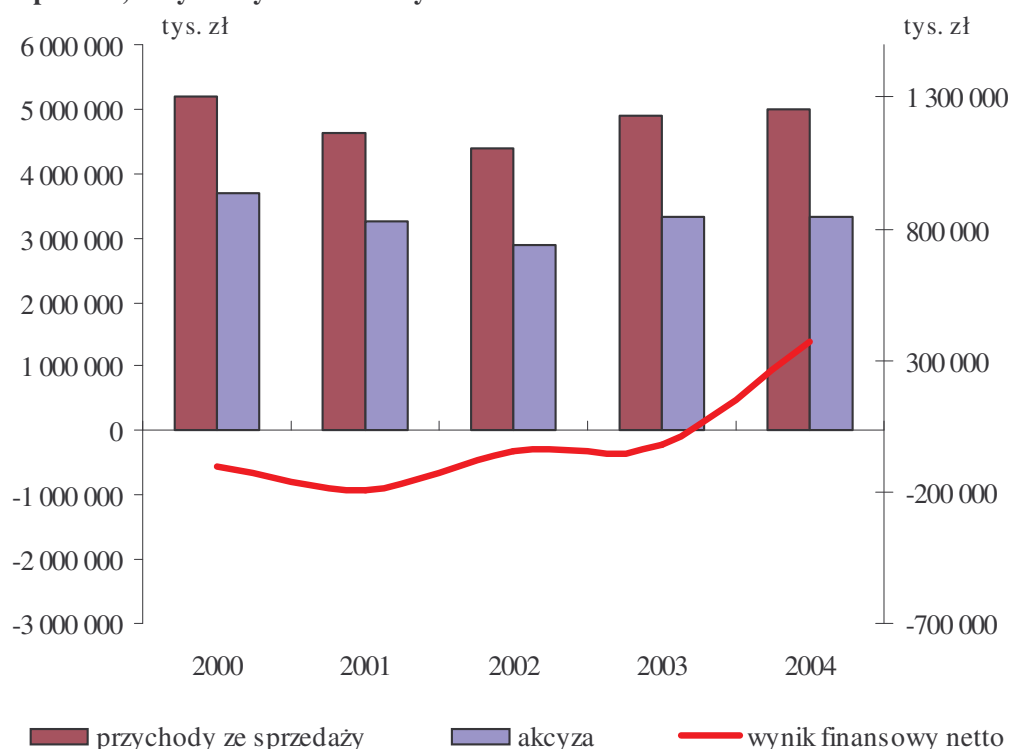
⁴⁷ Uzasadnienie do rozporządzenia MF z 1 sierpnia 2002 r. w sprawie podatku akcyzowego.

⁴⁸ M.in.: *Informacja na temat wpływu obniżenia stawki akcyzy na alkohole na wielkość dochodów oraz propozycje dalszych działań w zakresie ewentualnej zmiany wysokości stawki na piwo i wino z 23 maja 2003 r.* (PA-VII-8171-23/KK/TP/2003/RKW-1820), *Notatka w sprawie propozycji dalszych działań w zakresie ewentualnych zmian wysokości stawek akcyzy na napoje alkoholowe*

Analiz i Statystyki⁴⁹. W ciągu sześciu miesięcy od momentu obniżenia stawki na wyroby spirytusowe zanotowano przejściowy spadek dochodów budżetu państwa z akcyzy od tychże wyrobów o 6,9%, w stosunku do analogicznego okresu sprzed roku. Nastąpił jednak wyraźny wzrost produkcji wyrobów spirytusowych, który wynikał zarówno ze zwiększenia się sprzedaży detalicznej, jak też z odbudowywania zapasów.

Zmiana stawek akcyzy spowodowała wzrost sprzedaży Polmosów oraz poprawę ich wyników ekonomicznych, co obrazuje wykres.

Sprzedaż, akcyza i wynik finansowy Polmosów

Spadek nielegalnego importu

Wielkość ujawnionego nielegalnego importu wyrobów spirytusowych zmalała z 697 472 litrów (koniec 2001 r.) do 4 143 litrów (koniec pierwszego półrocza 2004 r.). Zwiększył się natomiast legalny import wyrobów spirytusowych: z 1 932 187 litrów (koniec 2001 r.) do 3 009 574 litrów (koniec 2003 r.). P.o. Dyrektora **Departamentu Kontroli Celnej** wyjaśnił⁵⁰: „obniżenie w 2002 r. podatku akcyzowego na te wyroby spowodowało wyraźny spadek opłacalności nielegalnego importu. [...] Tendencja ta ujawniła się już w I półroczu 2003 r.

z 23 maja 2003 r. (PA-VII-8171-23/2003/RKW-1920), *Informacja w sprawie wielkości przemytu alkoholu i papierosów ujawnionego w I półroczu 2002 i 2003 r.* z 11 września 2003 r. (PA-VII-068-124a/2002/4767), „*Informacja w sprawie wielkości przemytu napojów alkoholowych i papierosów, ujawnionego w 2003 r.*” z 14 czerwca 2004 r. (sygn. PA-VII-8171-10/TP/2004/2398).

⁴⁹ *Notatka nt. sytuacji na rynku wyrobów spirytusowych po obniżeniu stawki akcyzy* z 3 kwietnia 2003 r. pismo z 7 kwietnia 2003 r. do Podsekretarza Stanu w MF sygn. MF/PF/TM-DOD/1991/368/2003.

⁵⁰ Pismo KC-IV-0800-3/04/3380 z 22 września 2004 r.

Wzrost zaległości
podatkowych

Niewątpliwie nielegalny import wyrobów spirytusowych nadal występuje, ale skala zjawiska jest dużo mniejsza”.

NIK negatywnie oceniła – pod względem rzetelności – dopuszczenie do znaczącego wzrostu zaległości z tytułu podatku akcyzowego od alkoholu etylowego. Udział zaległości we wpłatach podatku akcyzowego od wyrobów spirytusowych kształtował się następująco: na koniec 2002 r. 3,69%, na koniec 2003 r. 7,52%, na koniec I półrocza 2004 r. 18,66%.

Drastyczny wzrost zaległości (o 957 punktów procentowych) nastąpił we wpłatach akcyzy od importu w czerwcu 2004 r. w stosunku do grudnia 2003 r. Równocześnie nastąpił spadek wskaźników ściągальności podatku akcyzowego od alkoholi etylowych: 94,21% w 2001 r., 91,60% w 2003 r., 80,56% w I półroczu 2004 r.

W tabeli przedstawiono kwoty zaległości z tytułu podatku akcyzowego od alkoholu etylowego na podstawie sprawozdań Rb-27 organów podatkowych:

Rok	podatek akcyzowy od alkoholu etylowego w tys. zł					
	ogółem		w tym od produkcji krajowej		w tym od wyrobów importowanych	
	wykonanie	zaległości	wykonanie	zaległości	wykonanie	zaległości
1	2	3	4	5	6	7
2000	4 420 098	158 383	4 331 094	158 363	89 005	21
2001	4 199 756	145 207	4 098 358	135 136	101 399	10 071
2002	3 875 988	143 062	3 794 377	122 225	81 611	20 837
2003	4 092 642	307 575	3 993 607	305 416	99 036	2 159
I półr. 2004	2 198 555	410 141	2 150 393	389 468	48 162	20 673

Zdaniem **Departamentu Systemu Podatkowego**⁵¹ wzrost zaległości miał charakter przejściowy i spowodowany był: „zmianami organizacyjnymi, w tym zmianą właściwości rzeczowej organów podatkowych; od 1 września 2003 r. organami właściwymi dla podatku akcyzowego są organy celne, czego konsekwencją było sukcesywne przekazywanie kart kontowych między urzędami skarbowymi i izbami celnymi, niewymagalnością znacznej części zobowiązań w tym podatku wynikającą z dokonanych przypisów na podstawie złożonych deklaracji SAD, których termin płatności jeszcze nie upłynął, skorzystanie przez część podatników analizowanego podatku z restrukturyzacji, czego skutkiem była niewymagalność zaległości objętych postępowaniami restrukturyzacyjnymi, a więc brak możliwości ich egzekwowania”.⁵² Objęte sprawozdawczością Departamentu Systemu Podatkowego zaległości wymagalne i niewymagalne

⁵¹ pismo p.o. Z-cy Dyrektora Departamentu Systemu Podatkowego: SP3-386/0800-40/PA-3542/04/KD z 13 października 2004 r. do kontrolera NIK.

⁵² pogłębioną ocenę problematyki skuteczności ściągania podatków zawarto w „Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2004 r.” 134/2005/KBF zatwierdzonej przez Kolegium NIK w dniu 25 maja 2005 r. (str. 65).

Ulgi w akcyzie dla producentów paliw

Polmosów z tytułu akcyzy w latach 2001-2003 wykazywały tendencję malejącą (204,1 mln zł, 244,5 mln zł, 126,0 mln zł).

W okresie 2001 r. – 2003 r. ulgi w podatku akcyzowym uzyskane przez producentów paliw z udziałem spirytusu, na podstawie *rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie podatku akcyzowego*⁵³ z dnia odpowiednio: 22 grudnia 2000 r., 19 grudnia 2001 r., 22 marca 2002 r. wyniosły łącznie 133,4 mln zł: 49,6 mln zł w 2001 r., 53,4 mln zł w 2002 r., 30,4 mln zł w 2003 r.

Od roku 2004 ulgi zostały zniesione. Ministerstwo Finansów wspólnie z przedstawicielami **Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi** dokonało oszacowania przewidywanych skutków budżetowych wprowadzenia w życie *przepisów ustawy z dnia 2 października 2003 r. o biokomponentach stosowanych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych*.⁵⁴ Poddano ocenie skutki finansowe dla budżetu umieszczenia na wszystkich stacjach paliw oddzielnych dystrybutorów do sprzedaży oleju napędowego zawierających w swoim składzie minimum 4,5% estrów oraz oddzielnych dystrybutorów do sprzedaży benzyn zawierających minimum 4,5% bioetanolu. Przy sprzedaży benzyn na stałym poziomie z 2000 r. (6 808 tys. zł), w zależności od wysokości cen (utrzymanie dotychczasowej ceny, obniżka od 10 gr/l do 70 gr/l), skutki dla budżetu z tytułu obniżenia stawki podatku akcyzowego (skala: 91 zł/m³ – 791 zł/m³), kształtowały się na poziomie od 413,04 mln zł do 5 385,13 mln zł. Natomiast dla sprzedaży oleju napędowego od 275 mln zł do 4 189 mln zł.

Brak wpływu prywatyzacji na wpływy z akcyzy

W strukturze wpływów z tytułu podatku akcyzowego od wyrobów spirytusowych dominowały wpływy z produkcji krajowej, kształtujące się na poziomie ok. 98% każdego roku. W kontrolowanym okresie nastąpił spadek udziału wpływów z akcyzy od wyrobów spirytusowych we wpływach z tytułu akcyzy od wyrobów alkoholowych⁵⁵ (na koniec 2001 r. - 61,77%, na koniec 2003 r. - 58,71%).

Spożycie wyrobów spirytusowych malało na korzyść zwiększenia konsumpcji piwa (wzrost udziału wpływów na koniec 2003 r. w stosunku do końca 2001 r. o 2,26 punktów procentowych) oraz wina (wzrost udziału wpływów w analogicznym okresie o 0,8 punktów procentowych). Udział wpływów z akcyzy od wyrobów spirytusowych odprowadzanych przez Polmosy stanowił około 75% wpływów z akcyzy od wyrobów spirytusowych ogółem.

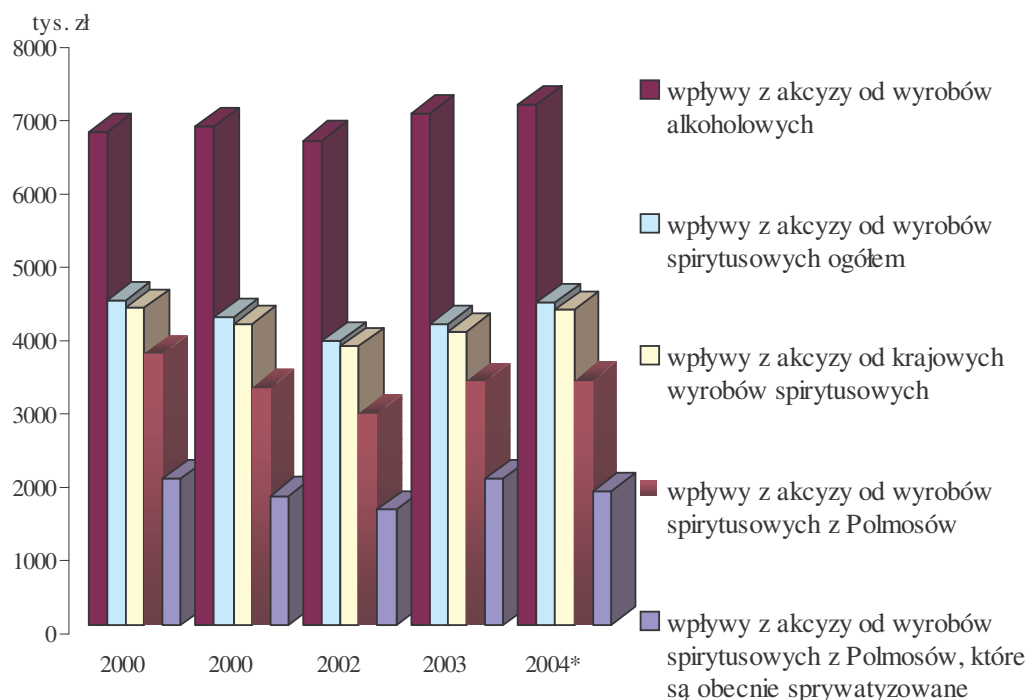
Na wykresie zaprezentowano kształtowanie się wpływów do budżetu z tytułu akcyzy od wyrobów alkoholowych, wyrobów spirytusowych, krajowych wyrobów spirytusowych, a także wpływów z akcyzy od wyrobów spirytusowych z wpłat Polmosów, w tym z Polmosów, które na dzień zakończenia kontroli były sprywatyzowane.

⁵³ Dz.U. z 2000 r. Nr 119, poz. 1259 ze zm., Dz.U. z 2001 r. Nr 148, poz. 1655 ze zm., Dz.U. z 2002 r. Nr 27, poz. 269 ze zm.

⁵⁴ Dz.U. Nr 199 poz. 1934.

⁵⁵ Do wyrobów alkoholowych zalicza się wyroby spirytusowe, a także wino i piwo.

Akcyza od wyrobów alkoholowych i spirytusowych

Udział akcyzy z Polmosów, które były sprywatyzowane w momencie zakończenia kontroli we wpłatach wszystkich Polmosów z tytułu akcyzy wynosił w latach 2000 – 2004 (I półrocze) odpowiednio: 54%, 54%, 54%, 60%, 55%.

Kontrola wykazała, że po prywatyzacji nastąpiło zmniejszenie przychodów budżetowych z tytułu akcyzy w przypadku Polmosu w Żyrardowie (z 56 689 tys. zł w 2001 r. do 3 720 tys. zł w 2003 r.) i Polmosu w Poznaniu (z 588 969 w 2001 r. do 253 479 w 2003 r.), co było skutkiem ich przeorientowania na sprzedaż eksportową.

Wzrost akcyzy nastąpił po prywatyzacji Polmosu w Lublinie (z 135 103 tys. zł w 2001 r. do 251 389 tys. zł w 2003 r.; w Krakowie (z 33 927 tys. zł w 2001 r. do 401 470 tys. zł w 2003 r.) i Starogardzie Gdańskim (z 272 809 tys. zł w 2001 r. do 456 308 tys. zł w 2003 r.). W pozostałych sprywatyzowanych Polmosach nie nastąpiły istotne zmiany wysokości akcyzy. W Polmosach niesprywatyzowanych również nie zanotowano w kontrolowanym okresie skokowych zmian akcyzy.

W ocenie NIK, prywatyzacja Polmosów nie przyczyniła się w istotnym stopniu do zmiany akcyzy odprowadzanej przez nie do budżetu, a zmniejszenie akcyzy w dwóch Polmosach było spowodowane ich przeorientowaniem na eksport.

3.4.1.4. WPŁYW PRYWATYZACJI NA WYNIKI POLMOSÓW

Ze względu na omówiony wyżej wpływ zmian wysokości stawek akcyzy na zmiany wielkości i wartości sprzedaży wyrobów spirytusowych w kontrolowanym okresie utrudniona jest ocena wpływu prywatyzacji na zmiany sprzedaży realizowanej przez Polmosy. Analiza danych za lata 2000 – 2004 (I

Brak wpływu
prywatyzacji na
produkcję
Polmosów

półrocze) wskazuje, że w grupie Polmosów, które w momencie zakończenia kontroli były sprywatyzowane, wartość sprzedaży wzrosła o ok. 2%, a w niesprywatyzowanych zmalała o ok. 12%. Większą dynamikę wzrostu w grupie Polmosów, które były w momencie zakończenia kontroli sprywatyzowane zanotowano także biorąc pod uwagę wolumen sprzedaży, choć tu rozbieżności były mniejsze (rozpiętość wyniosła tylko 3 punkty procentowe). Udział eksportu w wolumenie sprzedaży był wyższy w grupie Polmosów, sprywatyzowanych w całym kontrolowanym okresie.

W związku z powyższym można – zdaniem NIK – uznać, że prywatyzacja w niewielkim stopniu wpłynęła na zwiększenie sprzedaży realizowanej przez Polmosy; wyraźnie widać natomiast jej wpływ na zwiększenie wielkości eksportu realizowanego przez cztery spółki.

Wartość sprzedaży ogółem Polmosów była w 2004 r.⁵⁶ o ok. 4% niższa niż w 2000 r. W Polmosach niesprywatyzowanych spadek wartości sprzedaży wyniósł ok. 12%, a w grupie Polmosów, które są obecnie sprywatyzowane nastąpił wzrost o ok. 2%. Udział wartości sprzedaży zrealizowanej przez Polmosy, które są obecnie sprywatyzowane w sprzedaży zrealizowanej przez wszystkie Polmosy wynosił: w 2000 r. ok. 56%, w 2001 r. 57%, w 2002 r. 59%, w 2003 r. ok. 62% i w I półroczu 2004 r. ok. 60%. W tabeli zamieszczono dane dotyczące wartości sprzedaży Polmosów (w tys. zł) w okresie 2000-2004 (I półrocze).

wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	I półr. 2004
niesprywatyzowane	2 257 486	1 976 156	1 796 323	1 859 342	996 761
sprywatyzowane	2 924 993	2 649 836	2 594 240	3 046 197	1 494 378
ogółem	5 182 479	4 625 992	4 390 563	4 905 539	2 491 139

Cztery sprywatyzowane Polmosy: w Poznaniu, w Siedlcach, w Zielonej Górze i w Żyrardowie zintensyfikowały po prywatyzacji sprzedaż eksportową. Udział⁵⁷ eksportu w sprzedaży ilościowej wszystkich Polmosów wahał się w latach 2000-2004 (I półrocze) w granicach od 4,71% do 6,25%. W tym okresie udział eksportu w ilościowej sprzedaży w Polmosach, które są obecnie sprywatyzowane, nie wykazywał zdecydowanego wzrostu i wynosił odpowiednio: 6,2%, 7,5%, 7,1%, 6,7%, 7,5%. W Polmosach, które nie są sprywatyzowane w poszczególnych latach udział ten stanowił odpowiednio: 0,76%, 2,53%, 4,59%, 2,94%, 2,14%.

Dynamika sprzedaży ilościowej wszystkich Polmosów w latach 2001-2004 (I półrocze), przy przyjęciu sprzedaży w roku 2000 za 100%, wynosiła odpowiednio: (-)6%, 2%, 15%, 9%. Dynamika wolumenu sprzedaży w Polmosach, które są obecnie sprywatyzowane wyniosła odpowiednio : (-)3%, 7%, 19%, 10%, a w tych których jeszcze nie sprywatyzowano odpowiednio : (-)13%, (-)10%, 3%, 7%. Wśród Polmosów sprywatyzowanych były takie, których wolumen sprzedaży po prywatyzacji zdecydowanie wzrósł, np. Polmosy w Starogardzie Gdańskim, Krakowie, Lublinie, Wrocławiu. Są też takie, w których wyraźnie zmalał, np. w Poznaniu, w Kutnie, w Łańcucie. W tabeli

⁵⁶ prognoza NIK na podstawie danych za pierwsze półrocze.

⁵⁷ J.w.

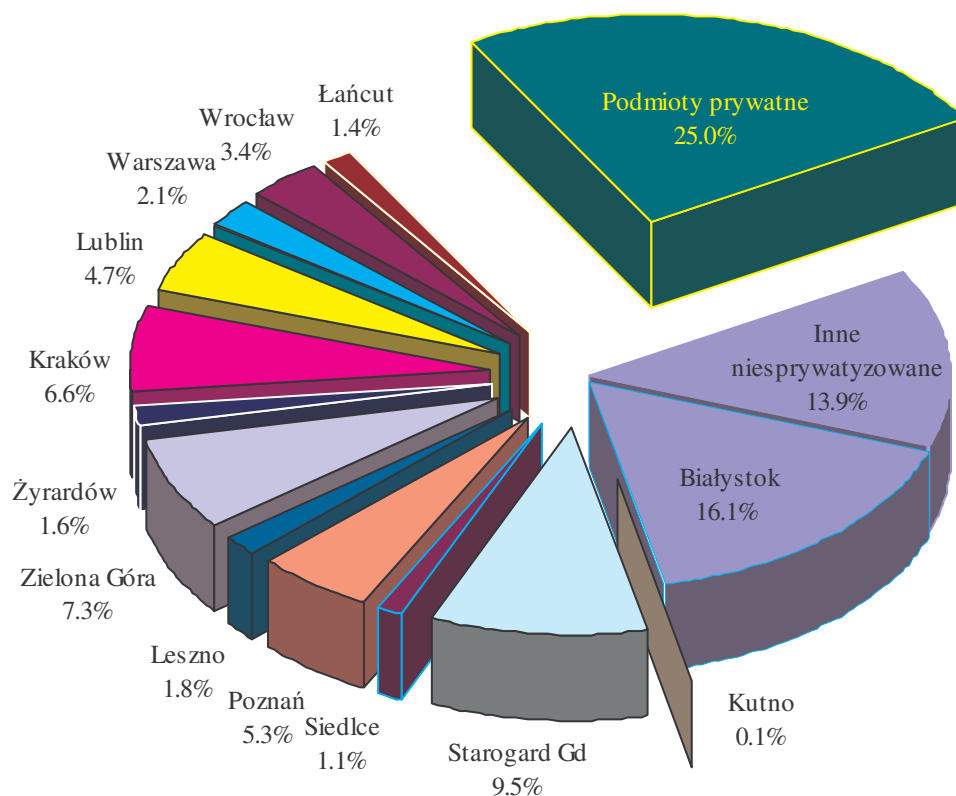
zamieszczono dane dotyczące wolumenu sprzedaży Polmosów (w tys. l wyrobów przeliczonych na 100-procentowy spirytus) w okresie 2000-2004 (I półrocze).

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	I półr. 2004
niesprywatyzowane	40893	35406	36637	42087	21820
sprywatyzowane	106411	103664	113516	126668	58622
ogółem	147304	139070	150153	168755	80442

Struktura rynku po sprywatyzowaniu 12 Polmosów

Udział akcyzy odprowadzanej przez Polmosy w ogólnych wpływach do budżetu z tytułu akcyzy od wyrobów spirytusowych w I półroczu 2004 r. świadczy o tym, że Polmosy reprezentowały ok. 75% rynku wyrobów spirytusowych. Polmosy niesprywatyzowane reprezentowały ok. 30% wartości sprzedaży. Analiza powyższych wielkości prowadzi do wniosku, że w połowie 2004 r. ok. 30% rynku wyrobów spirytusowych należało do producentów kontrolowanych przez państwo (tj. do niesprywatyzowanych Polmosów). Udział poszczególnych Polmosów oraz innych podmiotów w rynku wyrobów spirytusowych wg wartości sprzedaży zrealizowanej w I półroczu 2004 r. zaprezentowano na wykresie.

Struktura rynku po prywatyzacji

Brak wpływu prywatyzacji na zyski Polmosów

Prywatyzacja nie odegrała decydującej roli - zdaniem NIK – w poprawie rentowności branży o czym świadczy fakt, że w latach 2001, 2002, 2003 i 2004 rentowność Polmosów dotychczas niesprywatyzowanych była wyższa od rentowności Polmosów, które na dzień zakończenia kontroli były sprywatyzowane.

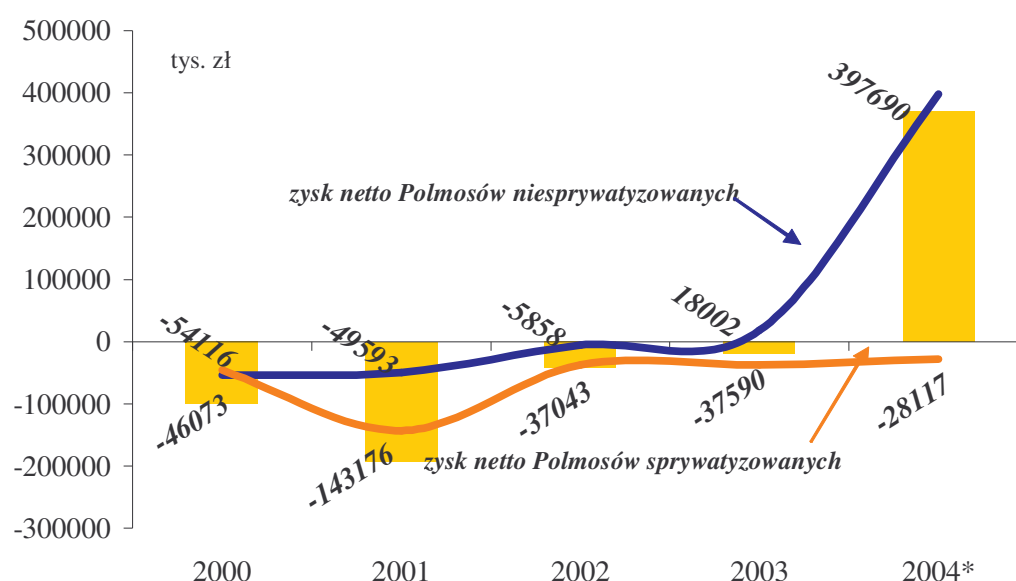
Łączny wynik finansowy netto wszystkich Polmosów wynosił (-)100 189 tys. zł w 2000 r., (-)192 769 tys. zł w 2001 r., (-)42 901 tys. zł w 2002 r., (-)19 588 tys. zł w 2003 r. i 184 787 tys. zł w I półroczu 2004 r. Wielkość ta w Polmosach dotychczas niesprywatyzowanych wynosiła odpowiednio: (-)54 116 tys. zł, (-)49 593 tys. zł, 18 002 tys. zł i 198 845 tys. zł⁵⁸.

W Polmosach, które już są sprywatyzowane wynik finansowy netto wyniósł odpowiednio: (-)46 073 tys. zł, (-)143 176 tys. zł, (-)37 043 tys. zł, (-)37 590 tys. zł, i 14 059 tys. zł.

Rentowność netto sprzedaży wszystkich Polmosów wynosiła w okresie kontrolowanym odpowiednio: (-)1,93%, (-) 4,17%, (-)0,89%, (-)0,40% i 7,42%. Rentowność netto Polmosów niesprywatyzowanych wynosiła odpowiednio: (-)2,4%, (-)2,5%, (-)0,33%, 0,97% i 19,95%⁵⁹, a Polmosów sprywatyzowanych odpowiednio: (-)1,58%, (-)5,40%, (-)1,43%, (-)1,23% i (-)0,94%.

Na wykresie przedstawiono wynik finansowy netto uzyskiwany przez Polmosy w kontrolowanym okresie.

Wynik finansowy Polmosów

* prognoza na podstawie półrocza

3.4.2. OCENA PRYWATYZACJI POLMOSÓW

Nieprawidłowe prywatyzacje 10 Polmosów

Prywatyzacje dziesięciu Polmosów spośród dwunastu przeprowadzonych przed zakończeniem kontroli, NIK oceniła negatywnie ze względu na wynegocjowanie

⁵⁸ Na tak wysoki wynik finansowy zarzutowało oddłużenie w 2004 r. Polmosów w Sieradzu, Łodzi i Szczecinie.

⁵⁹ Po wyeliminowaniu z obliczeń Polmosów, które w 2004 r. zostały oddłużone, rentowność pozostałych Polmosów niesprywatyzowanych wyniosła 3,1%.

niekorzystnych dla SP warunków umów oraz skalę nieprawidłowości. Natomiast tylko w przypadku Polmosów w Kutnie i Łańcucie negatywne były także skutki prywatyzacji dla tych podmiotów. Szczegółowy opis działań prywatyzacyjnych zawarto w punktach od 3.4.2.1. do 3.4.2.14. niniejszej informacji.

Najpoważniejsze nieprawidłowości popełnione przy prywatyzacji Polmosów to:

- 1) Zaniżenie cen sprzedawanych akcji Polmosów w: Starogardzie Gdańskim, Siedlcach⁶⁰, Wrocławiu, Zielonej Górze, Łańcucie⁶¹ i w Lublinie oraz wartości przedsiębiorstwa oddawanego w odpłatne użytkowanie (Polmos w Warszawie).

Jedynie cena wynegocjowana za akcje Polmosu w Poznaniu została uznana przez NIK za korzystną. Wysoka, na tle innych transakcji, była cena za udziały Polmosu w Żyrardowie, chociaż inny oferent proponował cenę jeszcze wyższą. Sprzedaż akcji Polmosu w Kutnie przyniosła jedynie symboliczne przychody, a prywatyzacja Polmosu w Krakowie nie przyniosła żadnych.

- 2) Zawarcie przez MSP umów z niewiarygodnymi inwestorami: Polmosy w Kutnie, Łańcucie, Toruniu.
- 3) Przyjęcie przez MSP wadliwych analiz przedprywatyzacyjnych Polmosów w: Żyrardowie, Siedlcach, Krakowie, Łodzi.
- 4) Zaniżenie wycen spowodowało uzyskanie zaniżonych cen za sprzedawane akcje/udziały prywatyzowanych Polmosów w: Starogardzie Gdańskim, Lublinie, Siedlcach, Wrocławiu, Warszawie. Także wyceny Polmosów w Poznaniu i Żyrardowie były – zdaniem NIK – zaniżone, ale nie spowodowało to zaniżenia ceny.
- 5) Nierespektowanie przez MSP rekomendacji doradcy w przypadku prywatyzacji Polmosów; w Kutnie, w Żyrardowie oraz w Lesznie.
- 6) Opieszałość MSP w procesach prywatyzacyjnych Polmosów: we Wrocławiu w Lesznie, w Krakowie.
- 7) Nierówne traktowanie oferentów w procesach prywatyzacji Polmosów: w Żyrardowie, w Siedlcach.
- 8) Brak właściwego zabezpieczenia wykonania zobowiązań w umowach prywatyzacyjnych Polmosów: w Kutnie, Krakowie, Zielonej Górze i w Warszawie oraz niezapewnienie składania przez inwestorów sprawozdań do MSP w umowach prywatyzacyjnych Polmosów: w Poznaniu, we Wrocławiu i w Lesznie.
- 9) Brak instrumentów monitorowania wykonania zobowiązań przez inwestorów ze strony reprezentantów Skarbu Państwa w Radach Nadzorczych spółek.
- 10) Niewyegzekwowanie kar umownych od inwestorów w Polmosach: w Kutnie i Toruniu. Pozytywnym przykładem zabezpieczenia wykonania zobowiązań i zastosowania kar umownych jest umowa i działania dot. prywatyzacji Polmosu w Lublinie.

⁶⁰ Wystąpienie pokontrolne KGP/41111-1/03 z 26 listopada 2003 r. po kontroli prawidłowości prywatyzacji Podlaskiej Wytwórni Wódek „Polmos” SA w Siedlcach na tle prywatyzacji innych przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego.

⁶¹ Wystąpienie pokontrolne LRz-41116-2-03 z 21 października 2004 r. po kontroli prawidłowości prywatyzacji Fabryki Wódek Polmos Łańcut Spółka Akcyjna w Łańcucie.

Mechanizmy korupcjogenne w działaniach MSP

Należy zauważyć, że skala popełnionych w procesach prywatyzacyjnych nieprawidłowości i ich finansowe skutki nie miały związku z wielkością prywatyzowanego Polmosu. Negatywne oceny przeważały w przypadku prywatyzacji przedsiębiorstw nie cieszących się dużym zainteresowaniem inwestorów, będących często w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Nieprawidłowościom popełnionym w trakcie procesów prywatyzacyjnych Polmosów w: Żyrardowie (*str. 41 Informacji*), Starogardzie Gdańskim (*str. 45 Informacji*), Siedlcach (*str. 52 Informacji*) i w Warszawie (*str. 65 Informacji*) towarzyszyło tolerowanie w MSP mechanizmów korupcjogennych. Polegało to, m.in. na: nierównym dostępie do informacji (w trzech pierwszych przypadkach), działaniu osób kierujących Polmosami w sytuacji konfliktu interesów, dowolności w podejmowaniu decyzji i świadczyło o słabości kontroli wewnętrznej w MSP.

Podobna uwaga NIK dotyczyła nieprawidłowości popełnionych w trakcie nieudanej próby sprywatyzowania Polmosu w Toruniu (*str. 65 Informacji*), a także w trakcie przygotowania analiz przedprywatyzacyjnych dla Polmosu w Łodzi (*str. 68 Informacji*).

Nadzór nad wykonaniem zobowiązań

Kontrola nie potwierdziła opinii⁶² Ministra SP, że monitorowanie zobowiązań następuje poprzez przedstawicieli SP w radach nadzorczych, którzy mają dostęp do niezbędnych w tym zakresie informacji, tj. przekazywanych przez spółki okresowych sprawozdań. NIK zwracała uwagę, że obowiązek przekazywania sprawozdań kwartalnych dotyczy jednoosobowych spółek SP, odnosi się do sytuacji ekonomicznej i nie jest informacją o realizacji zobowiązań. Minister SP nie ma reprezentantów we wszystkich RN sprywatyzowanych Polmosów (np. Polmos w Krakowie), a np. przedstawicielowi SP w RN Polmosu w Kutnie DNW I w MSP nie udostępnił⁶³ tekstu umowy prywatyzacyjnej. Ustalenia kontroli wskazują, że zadania rad nadzorczych sprywatyzowanych podmiotów ograniczają się do wyboru biegłego rewidenta i oceny sprawozdań finansowych spółki. *Kodeks spółek handlowych* nie nakłada na Rady Nadzorcze obowiązku przekazywania akcjonariuszom, w tym również SP, sprawozdań z działalności Rady Nadzorczej, ani informacji o bieżącej działalności spółek.

3.4.2.1. POLMOS W KUTNIE

udział w rynku ⁶⁴	wartość ⁶⁵	zatrudnienie ⁶⁶
0,1 %	62 tys. zł	45

NIK negatywnie oceniła działania Ministra SP oraz efekty procesu prywatyzacji **Zakładów Przemysłu Spirytusowego „Polmos” SA w Kutnie**. Prywatyzacja i podwyższenie kapitału nie zapobiegło zgłoszeniu 16 listopada 2004 r. przez Zarząd w **Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia, XIV Wydział**

⁶² Wyjaśnienie Ministra SP pana Jacka Sochy z dnia 31 grudnia 2004 r., pismo: MSP/DKSiW/620/04.

⁶³ Wyjaśnienie z 9 grudnia 2004 r., nr pisma MSP/DNW I/7201/04.

⁶⁴ Mierzony wartością sprzedaży zrealizowaną w pierwszym półroczu 2004 r.

⁶⁵ Wg. cen z umowy prywatyzacyjnej w przeliczeniu na 100% akcji udziałów lub całości majątku

⁶⁶ Średnia z pierwszego półrocza 2004 r.

Gospodarczy ds. Upadłościowych i Naprawczych wniosku o ogłoszenie upadłości Spółki.

Niewiarygodni
inwestorzy

Umowa sprzedaży akcji Zakładów Przemysłu Spirytusowego „Polmos” SA w Kutnie z 19 marca 2001 r. zawarta została przez Ministra SP z inwestorami (dwie osoby fizyczne), którzy w ocenie NIK nie dawali gwarancji zrealizowania zobowiązań pozacenowych. Pani Aldona Kamela-Sowińska – Minister SP, która zawarła umowę prywatyzacyjną Polmosu Kutno oświadczyła m.in.: „Proces prywatyzacji był prowadzony w czasie kiedy Ministrem Skarbu Państwa był Andrzej Chronowski. Zatem 19 dni po objęciu urzędu Ministra w najlepszej woli i zaufaniu podpisałam umowę prywatyzacyjną „Polmos” SA w Kutnie. Pragnę także zaznaczyć, że zwyczajowo Minister Skarbu Państwa osobiście nie czyta analiz prywatyzacyjnych, nie prowadzi negocjacji z potencjalnymi inwestorami, ani nie negocjuje warunków umowy prywatyzacyjnej, w szczególności w odniesieniu do małych spółek.”⁶⁷ Aktywa jednego z inwestorów, który nabył 69,99% udziałów w kapitale zakładowym Spółki, były obciążone zobowiązaniami z tytułu kredytów bankowych zabezpieczonych hipotekami. O wątpliwościach, co do wiarygodności finansowej oferentów, informował Ministra SP doradca w procesie prywatyzacji – Pro-Invest International Sp. z oo., a mimo to Minister SP kontynuował rokowania z nimi.

Nieprawidłowa
realizacja
zobowiązań

NIK nie kwestionowała dokonanego przez inwestorów podwyższenia kapitału, negatywnie natomiast oceniła⁶⁸ niezrealizowanie przez Kupujących zobowiązań do niezbywania akcji oraz niewykonanie zobowiązań inwestycyjnych i sposób ich sfinansowania. Nie zrealizowano też zobowiązania do zainwestowania kwoty co najmniej 2 000 tys. zł, w okresie 36 miesięcy od dnia zawarcia umowy. Inwestycje zostały sfinansowane przez Spółkę, chociaż miały być realizowane ze źródeł zewnętrznych.

Zrealizowano inwestycje zaledwie na 1 282 541,70 zł. Nie zrealizowano więc inwestycji na kwotę 717 458,3 zł. W trzy miesiące po wejściu w życie umowy, bez uprzedniej zgody Ministra SP, zmieniono przeznaczenie nakładów inwestycyjnych. Aneks do umowy prywatyzacyjnej, który sankcjonował wcześniej wykonane inwestycje zawarto w dniu 25 czerwca 2003 r. Inwestycje zrealizowane przez Spółkę sfinansowano niezgodnie z postanowieniami umowy prywatyzacyjnej, w której Kupujący oświadczyli, że posiadają dostateczne środki finansowe niezbędne do wykonania m.in. *Gwarantowanych Inwestycji w Środki Trwałe*. Inwestycje częściowo finansowane były ze środków własnych Spółki, a częściowo z pożyczki udzielonej przez głównego Inwestora w roku 2001 i 2002. Spółka była obciążona kosztami inwestycji w kwocie 1 274 495,14 zł.

Ani **Departament Nadzoru Właścicielskiego I** (dalej DNW I), ani **Delegatura MSP w Łodzi** w trakcie kontroli, którą przeprowadziły w Spółce, nie zweryfikowały składanych przez zarząd oświadczeń o realizacji zobowiązań. W ocenie NIK, świadczyło to o braku rzetelności w sprawowaniu nadzoru właścicielskiego oraz monitorowaniu zobowiązań umownych. Kontrola wykazała, że inwestorzy składali nierzetelne sprawozdania, a ostatniego nie złożyli wcale. Nierzetelny nadzór Ministra SP nad Spółką był spowodowany niedostateczną –

⁶⁷

Oświadczenie z 28 grudnia 2004 r.

⁶⁸

Wystąpienie pokontrolne do Zarządu Spółki nr KGP/41016-7/04 z 27 stycznia 2005 r.

zdaniem NIK – współpracą i brakiem przepływu informacji pomiędzy Delegaturą MSP w Łodzi a DNW I. Jak wyjaśnił p.o. Dyrektora Delegatury Ministra SP w Łodzi⁶⁹, Delegatura nie otrzymywała na bieżąco sprawozdań finansowych. Tym samym miała ograniczony dostęp do informacji o zmianach wyniku finansowego Spółki, finansowaniu inwestycji, sprzedaży nakładów inwestycyjnych, braku zmian w portfelu produktowym oraz zaległościach w regulowaniu zobowiązań wobec pracowników.

**Nieskuteczność
w dochodzeniu
kar umownych**

Działania MSP, w celu wyegzekwowania kar umownych za niezrealizowanie przez inwestorów Polmosu w Kutnie zobowiązań pozacenowych, były nieskuteczne. Pomimo powtarzanych wezwań, do czasu zakończenia kontroli NIK, nie wyegzekwowano kar umownych należnych Skarbowi Państwa w łącznej kwocie 1 697 300 zł.

**Nierzetelny nadzór
właścicielski**

NIK krytycznie, z punktu widzenia gospodarności i rzetelności, oceniła brak reakcji Ministra SP i reprezentantów SP w RN Polmosu w Kutnie na brak poprawy sytuacji finansowej Spółki oraz nieprawidłowe działania Zarządu. DNW I i reprezentanci SP w RN w Polmosie w Kutnie, pomimo tego, że celem prywatyzacji było oddłużenie Spółki i restrukturyzacja, nie reagowali na fakt zwiększenia zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek z 2 418 600 zł w 2001 r. do 6 648 400 zł w 2002 r. i 6 255 1500 zł w 2003 r. Przyczyną wzrostu tych zobowiązań było zaciąganie kredytów bankowych i korzystanie z pożyczek udzielanych przez jednego z inwestorów. Pomimo podwyższenia kapitału zakładowego o 1 500 000 zł, z przeznaczeniem na spłatę zaległych zobowiązań, zobowiązania Spółki nie zmniejszyły się, a w opiniach biegłych rewidentów sygnalizowane było zagrożenie dalszej działalności Spółki.

Zarząd Polmosu w Kutnie, w sytuacji braku płynności finansowej, powinien – w opinii NIK – dążyć do wydłużania terminu regulowania zobowiązań, a nie do płacenia zaliczkowego za dostawy. Transakcje zaopatrzeniowe zawierane przez Polmos w Kutnie, m.in. z podmiotami powiązanymi z jednym z inwestorów były niekorzystne. Spółka nie otrzymała dostaw i nie odzyskała zaliczek w wysokości 1 007 221,69 zł. Miały to być dostawy od „Wierzbiczany” Sp. z oo. (na kwotę 752 144,31 zł), od PPHU Poldren (na kwotę 362 850 zł) i od członka rodziny jednego z inwestorów (na kwotę 100 000 zł). Pomimo nakazów sądowych do 5 listopada 2004 r. powyższe zobowiązania wobec Polmosu w Kutnie nie zostały uregulowane. Nierozliczone należności pomiędzy Spółką a PR „Wierzbiczany” Sp. z oo., w ocenie NIK, mogą świadczyć o finansowaniu z jej środków innych podmiotów kontrolowanych przez inwestora. „Wierzbiczany” Sp. z oo. nie zapłaciła Spółce całej kwoty wynikającej z umowy odkupienia nakładów inwestycyjnych. Nie uregulowano kwoty 559 948,10 zł, pomimo nakazu sądowego.

Minister SP zbyt późno zainicjował delegowanie reprezentanta SP do samodzielnego pełnienia czynności nadzorczych stosownie do artykułu 390 § 1 *Kodeksu spółek handlowych*⁷⁰. Nastąpiło to dopiero 24 maja 2004 r., po

⁶⁹ Wyjaśnienie z 10 grudnia 2004 r., pismo znak MSP/DLO/3496/04.

⁷⁰ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Dz.U. Nr 94 poz. 1037 ze zm.

bezsuktecznej próbie przeprowadzenia kontroli realizacji zobowiązań przez Delegaturę MSP w Łodzi.

Przesłanki wzmocnienia nadzoru istniały – wg NIK – już po pierwszym roku obowiązywania umowy, tj. w roku 2002. RN Spółki, której Przewodniczącym był jeden z inwestorów, a funkcję Zastępcy pełnił drugi z inwestorów, ograniczyła swoją działalność do pozytywnej oceny sprawozdania finansowego za 2001 r. Opinia o sprawozdaniu i rekomendacja dla WZ nie została przekazana Ministrowi SP. Nie przekazano też do MSP sprawozdania z działalności RN. Ministrowi SP, pomimo wystąpienia do Zarządu Polmosu w Kutnie, nie przekazano sprawozdania finansowego za 2002 r. ani sprawozdań Zarządu i RN.

O braku należytego nadzoru Ministra SP, świadczy też fakt, że w Radzie Nadzorczej Spółki, sprzedanej za „symboliczną złotówkę”, przez pół roku SP (w okresie 11 czerwca 2002 r. do 18 października 2002 r., po rezygnacji reprezentanta Skarbu Państwa, spowodowanej brakiem możliwości rzetelnego wykonywania obowiązków) nie posiadał żadnego przedstawiciela.

Następna osoba reprezentująca SP⁷¹ ograniczała się do przekazywania MSP sprawozdań kwartalnych, nie korzystając z uprawnienia do żądania zwołania rady wynikającego z *Kodeksu spółek handlowych*⁷². NIK nie podważa wyjaśnień Dyrektora DNW I, że uzyskanie przez przedstawiciela SP szczegółowych informacji o działalności Spółki było uzależnione od stanowiska pozostałych członków RN reprezentujących inwestora⁷³. Należy jednak zwrócić uwagę, że szczególnie trudna sytuacja Spółki znana była już w momencie zawierania umowy z inwestorami; wyrażane były także zastrzeżenia do ich wiarygodności. Były to – zdaniem NIK – okoliczności wskazujące na konieczność objęcia Spółki szczególnym nadzorem na podstawie odpowiednich postanowień umowy. Brak szczególnych instrumentów nadzoru w umowie prywatyzacyjnej, faktyczny brak nadzoru MSP oraz brak reakcji na nieprawidłowe działania Zarządu i inwestora przyczyniły się do upadłości Spółki.

3.4.2.2. POLMOS W POZNANIU

udział w rynku	wartość	zatrudnienie
5,3 %	374 995 tys. zł	356

Proces prywatyzacji **Poznańskich Zakładów Przemysłu Spirytusowego „Polmos” SA w Poznaniu** (obecnie „Wyborowa SA”) przebiegał – zdaniem NIK – prawidłowo. Cena wynegocjowana przez MSP z **Santa Lina SA** (podmiot zależny od **Perod Ricard SA**) za 80% akcji Spółki wyniosła ok. 300 mln zł (co odpowiada kwocie 375 mln zł za 100% akcji) i była wyższa od górnej granicy wyceny oraz zbliżona do wyceny dokonanej metodą majątkową (skorygowanej wartości księgowej aktywów netto). Inwestor wykonywał zobowiązania zawarte w umowie prywatyzacyjnej zawartej 16 lipca 2001 r.,⁷⁴ chociaż obniżył

⁷¹ Reprezentant SP w RN „Polmos” Kutno od 18 października 2002 r.

⁷² Art. 389 § 1 stanowi, że członek RN może żądać zwołania rady, podając proponowany porządek obrad.

⁷³ wyjaśnienie z 9 grudnia 2004 r., nr pisma MSP/DNW I/7201/04.

⁷⁴ Końcowa ocena ostatecznego wykonania zobowiązań przez inwestora będzie możliwa po upływie

zatrudnienie z 647 osób w momencie zawierania umowy do 357 osób na koniec I półrocza 2005 r. i nie realizował planowanego poziomu sprzedaży. Zwolnienia pracowników powodowały wypłacenie im przez spółkę odpraw przewidzianych w pakiecie socjalnym. Redukcja zatrudnienia odbyła się zatem w sposób, który nie powodował konieczności zapłaty kary umownej na rzecz SP. Postanowienia umowy prywatyzacyjnej zostały więc formalnie spełnione ale mimo to nie utrzymano deklarowanej liczby miejsc pracy w Polmosie po prywatyzacji.

Skala redukcji zatrudnienia świadczy, zdaniem NIK, o tym, że przy prywatyzacji Polmosu w Poznaniu nie został zrealizowany strategiczny cel prywatyzacji sektora, polegający na utrzymaniu miejsc pracy. Ponadto, NIK krytycznie oceniła – pod względem celowości – niezapewnienie w umowie prywatyzacyjnej obowiązku składania przez inwestora sprawozdań dotyczących realizacji wszystkich zobowiązań pozacenowych.

3.4.2.3. POLMOS W ŻYRARDOWIE

udział w rynku	wartość	zatrudnienie
1,6 %	100 000 tys. zł	171

Proces prywatyzacji **Żyrardowskich Zakładów Przemysłu Spirytusowego „Polmos” w Żyrardowie** z udziałem **Phillips/Millennium** NIK oceniła negatywnie, pod względem rzetelności i gospodarności. Proces ten był nieprzejrzysty ze względu na działania zarządcy komisarycznego utrudniającego dostęp do dokumentacji niektórym oferentom, niejasne kryteria wyboru inwestora oraz niewyjaśnienie przyczyn odrzucenia wyższej oferty cenowej. Analizy przedprywatyzacyjne były niepełne, potencjalni inwestorzy nie byli równo traktowani, a wynegocjowana cena była niższa o 1 843,1 tys. zł w stosunku do proponowanej w negocjacjach przez innego oferenta – **Belvedere SA**. Mimo to, cena uzyskana za majątek przedsiębiorstwa wniesiony przez SP do Spółki była wyższa od górnej granicy wyceny dokonanej przez doradcę. Było to, wg NIK, spowodowane atrakcyjnością znaku towarowego „Belvedere”, którego właścicielem był prywatyzowany Polmos w Żyrardowie.

NIK negatywnie oceniła rzetelność i celowość działań MSP na etapie przygotowania Polmosu w Żyrardowie do prywatyzacji, ponieważ w analizach przedprywatyzacyjnych nie uwzględniono problematyki dystrybucji wódki „Belvedere” na rynkach światowych, a wyceny przedsiębiorstwa były niewiarygodne.

W *Analizie prawnej Polmosu w Żyrardowie* z lipca 2000 r. nie zostały uwzględnione, zawarte przez Zarządcę Komisarycznego Przedsiębiorstwa, umowy przekazujące firmie Phillips/Millennium (późniejszemu inwestorowi) prawa do światowej dystrybucji wódki „Belvedere”, w tym zwłaszcza *umowa licencyjna* z 3 marca 1999 r. Ponieważ umowy te dotyczyły znaku towarowego będącego jednym z podstawowych składników majątkowych przedsiębiorstwa, ich nieujawnienie miało istotne znaczenie dla oceny sytuacji prawnej przedsiębiorstwa, jego wartości i atrakcyjności dla inwestorów. Także w *Memorandum Informacyjnym* z lipca 2000 r. nie zamieszczono

stosownych informacji o powiązaniach umownych z Philips Millennium, dotyczących znaku towarowego. Przyczyną pominięcia tych umów było nieujawnienie ich przez Przedsiębiorstwo na etapie wykonywania analiz przedprywatyzacyjnych. Doradca wyjaśniał to niedopatrzeniem oświadczeniem Zarządcy Komisarycznego i Zastępcy Dyrektora Polmosu Żyrardów o przekazaniu zespołowi wykonującemu analizę kompletnej dokumentacji prawnej.

Niewiarygodne były, wg NIK, przyjęte przez MSP wyceny przedsiębiorstwa sporządzone przez Pro-Invest International Sp. z oo. w procesie prywatyzacji. Oszacowanie wartości przedsiębiorstwa zostało wykonane czterokrotnie, a rekomendowane przez doradcę przedziały wartości wynosiły:

- w maju 2000 r. 249,3 mln zł – 443,2 mln zł,
- w lipcu 2000 r. 160,6 mln zł – 267,0 mln zł,
- we wrześniu 2000 r. 69,8 mln zł – 83,9 mln zł,
- w październiku 2000 r. 40,7 mln zł – 67,4 mln zł.

Ponad sześciokrotne obniżenie oszacowania wartości przedsiębiorstwa dokonane w ciągu pięciu miesięcy świadczy o tym, że Doradca nie dokonywał rzeczywistego szacowania wartości. Obrazuje raczej próby dopasowywania poziomu wyceny do założonego poziomu. Bezpośrednim powodem sporządzania nowych wersji wycen były krytyczne uwagi formułowane przez konsultanta MSP (zatrudnionego do zweryfikowania wycen). Stwierdził on wprawdzie⁷⁵, że ostatnia wersja wycen może być podstawą do prowadzenia negocjacji, niemniej jednak wynegocjowana z inwestorem wartość przedsiębiorstwa wyniosła 100,0 mln zł⁷⁶ i nie mieściła się w żadnym wymienionym wyżej przedziale.

Nierówny dostęp do informacji

NIK oceniła negatywnie – pod względem rzetelności i celowości – bierną postawę Ministra SP wobec utrudniania przez Zarządcę Komisarycznego Polmosu w Żyrardowie dostępu do informacji o przedsiębiorstwie niektórym inwestorom. Świadczy to – zdaniem NIK – o nierównym traktowaniu oferentów w procesie prywatyzacji.

Pomimo wielokrotnych skarg inwestorów na działania Zarządcy i potwierdzenia się zarzutów o zatajeniu przez Zarządcę istotnych informacji, Minister SP nie podjął działań zmierzających do jego zmiany. Co więcej – uczynił Zarządcę swoim pełnomocnikiem w procesie wniesienia przedsiębiorstwa do spółki. NIK uważa, że działania Zarządcy mogły wynikać z konfliktu interesów, ponieważ osoba ta mogła być zainteresowana dalszą pracą w spółce do której wnoszono przedsiębiorstwo (po prywatyzacji została rzeczywiście zatrudniona przez inwestora). Pani Barbara Litak-Zarębska – Podsekretarz Stanu w MSP, uznała⁷⁷, wg NIK słusznie, że w przypadku potwierdzenia zarzutów przeciwko Zarządcy należy: „Zarządcę wyrzucić i zrobić mu sprawę karną, zbadać jakie znaczenie prawne dla prywatyzacji ma zatajona dokumentacja, jeżeli ma znaczenie, procedurę unieważnić, Polmos skomercjalizować, a potem sprywatyzować”. Należy jednak ocenić negatywnie fakt, że pomimo potwierdzenia się zarzutów przeciwko Zarządcy Komisarycznemu⁷⁸, nie zostały wyciągnięte w stosunku do niego żadne konsekwencje służbowe czy prawne, a Minister SP powołał go na swojego pełnomocnika ds. wniesienia przedsiębiorstwa do spółki.

⁷⁵ Opinia z 4 października 2001 r.

⁷⁶ Umowa MSP/I19/2001 z dnia 27 lipca 2001 r.

⁷⁷ Odrębne uwagi na notatce MSP/DNiP I/125/Z/01 z dnia 14 marca 2001 r.

⁷⁸ Pisma Doradcy Pro-Invest International z dnia 2 kwietnia 2001 r. i 17 kwietnia 2001 r. do Wicedyrektora DNIP I Karola Markiewicza.

NIK negatywnie oceniła – pod względem celowości i gospodarności – udzielenie w procesie prywatyzacji Polmosu w Żyrardowie wyłączności w rokowaniach Spółce Phillips Millennium Limited, której oferta cenowa była znacznie niższa od oferty innego potencjalnego inwestora. Doprowadziło to do wynegocjowania ceny niższej o 1 843,1 tys. zł od ceny proponowanej w konkurencyjnej ofercie.

Departament Prawny MSP⁷⁹ uznał, że „ze względu na niedostatek unormowań prawnych” nieujawnienie wszystkich zobowiązań prywatyzowanego Przedsiębiorstwa nie jest przewidzianą prawem okolicznością wpływającą na proces rokowań. Na podstawie tej opinii, Podsekretarz Stanu Barbara Litak-Zarebska nie zdecydowała się na unieważnienie procedury prywatyzacyjnej, tylko przyznała wyłączność w negocjacjach spółce Phillips Millennium.

**Dowolność decyzji
przy wyborze
inwestora**

W ofertach wiążących Phillips Millennium wyceniał aport Skarbu Państwa na kwotę 33 340,5 tys. zł, natomiast drugi z oferentów – Belvedere SA na kwotę 101 843,1 tys. zł. Doradca rekomendował prowadzenie równoległych negocjacji z obydwojema oferentami. Wbrew rekomendacji doradcy, Minister SP udzielił wyłączności **Millennium Import LLC**, utworzonej przez **Phillips Beverage Company** i **Peacock Corporation**, żądając korekty oferty cenowej za wnoszony aport Skarbu Państwa. Umowa prywatyzacyjna została podpisana po akceptacji przez inwestora warunku MSP i podwyższeniu oferty cenowej za aport SP do kwoty 100 000 tys. zł. Mimo żądania wyjaśnień, kontrolerzy nie uzyskali odpowiedzi dlatego Minister SP żądał takiej właśnie kwoty, która nie wynikała z żadnej wyceny, ani dlatego za zadowalającą uznano kwotę o 1 843,1 tys. niższą od kwoty proponowanej w ofercie odrzuconej.

Według stosowanej przez NIK metodyki, powyżej opisana dowolność w podejmowaniu decyzji jest uznawana za typowy mechanizm korupcjogenny. Należy na niego zwrócić szczególną uwagę, ponieważ wystąpił w sytuacji uprzywilejowania w procesie prywatyzacji Polmosu w Żyrardowie jednego z oferentów i uzgodnienia z nim ceny niższej niż cena proponowana przez konkurencyjnego oferenta. Analogiczne mechanizmy nieprawidłowych działań, wystąpiły w procesie prywatyzacji Polmosu w Siedlcach z udziałem tego samego inwestora⁸⁰.

Izba krytycznie oceniła – pod względem rzetelności – niezagwarantowanie w procesie prywatyzacji Polmosu w Żyrardowie utrzymania zatrudnienia na niezmnijszym poziomie. Spółka zmniejszyła zatrudnienie, mimo zawarcia w umowie prywatyzacyjnej zobowiązania do niezmnijszania zatrudnienia. W umowie nie przewidziano mechanizmów gwarantujących wyegzekwowanie tego zobowiązania.

⁷⁹ Pismo z 11 kwietnia 2001 r.

⁸⁰ Ocenę i jej szczegółowe uzasadnienie zawarto w wystąpieniu pokontrolnym KGP/41111-1/03 z 26 listopada 2003 r. po kontroli prawidłowości prywatyzacji Podlaskiej Wytwórni Wódek „Polmos” SA w Siedlcach na tle prywatyzacji innych przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego.

3.4.2.4. POLMOS W STAROGARDZIE GDAŃSKIM

udział w rynku	wartość	zatrudnienie
9,5 %	45 500 tys. zł	231

NIK negatywnie oceniła – pod względem rzetelności i gospodarności – przyjęcie przez MSP niezasadnie obniżonych przez doradcę wycen wartości **Fabryki Wódek Gdańskich w Starogardzie Gdańskim SA** (obecnie **Destylarnia Sobieski SA**) oraz sprzedaż akcji Spółki firmie **Belvedere Dystrybucja Sp. z oo.** (dalej *Belvedere*) za zaniżoną cenę.

Oszacowanie wartości było wielokrotnie korygowane, w wyniku czego doradca obniżył granice rekomendowanego przedziału wyceny:

z kwot: od 55 867,2 tys. zł do 88 187,4 tys. zł (maj 2000 r.)
do kwot: od 31 666,7 tys. zł do 82 069,9 tys. zł (lipiec 2001 r.)

Dolny próg wyceny został obniżony o 43,3%, a górny o 6,9%. Wartość znaków towarowych obniżono z 44 554,9 tys. zł do 37 634,7 tys. zł, tj. o ok. 16%. Pierwsza wycena wykonana dwiema metodami: zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych (DCF) i wartości skorygowanych aktywów netto (SAN) została przekazana do MSP 23 maja 2000 r. Wartość spółki wg metody DCF oszacowana została wówczas na kwotę 55 867,2 tys. zł, zaś metodą wartości skorygowanych aktywów netto wyniosła 88 187,4 tys. zł, w tym wartość znaków towarowych oszacowano na 44 554,9 tys. zł. Od 23 maja 2000 r. do 3 lipca 2001 r. Doradca przekazał do MSP osiem wersji wycen, w tym w trzech przypadkach (w wersjach: z 24 lipca 2000 r., 18 października 2000 r. i 3 lipca 2001 r.) rekomendowany przedział wartości nie ulegał zmianie w stosunku do wersji bezpośrednio je poprzedzających.

Zmiana założeń
wyceny w celu
obniżenia wartości

Obniżenie wartości Spółki nastąpiło na skutek zmian założeń stanowiących podstawy wyceny, które nastąpiły – w ocenie NIK – bez wystarczającego uzasadnienia. Różnice pomiędzy wielkościami przyjętymi do ustalenia wartości „wolnych przepływów gotówkowych”, w wycenach metodą DCF z 23 maja 2000 r., a wyceną z 8 czerwca 2001 r., dotyczyły przyjętych wielkości przychodów i kosztów operacyjnych oraz wysokości nakładów inwestycyjnych.

W wycenie z 23 maja 2000 r. zakładano 18,1% przyrost przychodów operacyjnych pomiędzy ostatnim (piątym) i pierwszym rokiem projekcji oraz 18,3% przyrost kosztów operacyjnych. W wycenie z 8 czerwca 2001 r. zmniejszono średnioroczną (również w ciągu pięciu lat projekcji) wysokość przychodów operacyjnych oraz kosztów operacyjnych. Obniżenie kosztów operacyjnych w stosunku do obniżenia przychodów operacyjnych było mniejsze o 12,8% i skutkowało zmniejszeniem zysku operacyjnego przed opodatkowaniem (EBIT) średniorocznie z 6 473,9 tys. zł w wycenie z 23 maja 2000 r. do 709,0 tys. zł w wycenie z 8 czerwca 2001 r.

W wycenie z 23 maja 2000 r., w pięcioletnim okresie projekcji, założono nakłady inwestycyjne w wysokości 1 500 tys. zł. rocznie – łącznie 7 500 tys. zł. W wycenie z 8 czerwca 2001 r., w pięcioletnim okresie projekcji, założono nakłady inwestycyjne w łącznej wysokości 26 980 tys. zł, tj. wyższe o 19 480 tys. zł (259,7%). Zwiększenie nakładów inwestycyjnych spowodowało obniżenie wolnego strumienia przepływu gotówki, w pięcioletnim okresie projekcji, o 16 806,0 tys. zł. W wyniku powyższych zmian suma wolnych przepływów gotówki z pięciu lat projekcji wyniosła minus 12 210,0 tys. zł,

NIK krytycznie oceniła sposób, w jaki Doradca prywatyzacyjny dokonał analizy planowanych nakładów inwestycyjnych. W jego ocenie, planowane na prawie 27 mln zł inwestycje w konsekwencji doprowadzają do obniżenia wartości podmiotu, na którego rzecz zostaną dokonane. Założenie Doradcy, że zwiększenie

nakładów inwestycyjnych, nie będzie miało odzwierciedlenia w zwiększonych przychodach przyszłych okresów, było – zdaniem NIK – nieuzasadnione. Przyjęcie do wyceny nieprawidłowego (zbyt krótkiego) okresu projekcji może świadczyć o dążeniu do zaniżenia szacunkowej wartości Spółki. Zdaniem NIK, tak błędnie sporządzona wycena, nie powinna być przyjęta przez MSP.

Konieczność poniesienia zwiększonych do 26 980 tys. zł nakładów inwestycyjnych nie znalazła potwierdzenia w postanowieniach zawartej z inwestorem umowy sprzedaży 80% akcji Spółki 1 sierpnia 2001 r. Kupujący został zobowiązany, zgodnie z Programem Rozwoju stanowiącym załącznik nr 5 do ww. umowy, do spowodowania w okresie 36 miesięcy dokonania w Spółce inwestycji w środki trwałe w kwocie co najmniej 4 mln zł. Natomiast wysokość nakładów inwestycyjnych planowanych w wycenie z 8 czerwca 2001 r., na trzy pierwsze lata (2001-2003) w kwocie łącznej 18 580 tys. zł, była wyższa o 14 580 tys. zł, tj. o 364,5%.

Niedoszacowanie wartości znaków towarowych

Izba krytycznie oceniła oszacowanie wartości znaków towarowych, przyjęte do oszacowania wartości Polmosu w Starogardzie Gdańskim na poziomie 37 634,7 tys. zł.

W oparciu o prognozę sprzedaży na 2001 r. znaki towarowe będące własnością Spółki zostały wycenione w wysokości 59 131,7 tys. zł. Ze względu na lokalny charakter marki „Starogardzka Wódka Czysta” oraz przyjęcie założenia, że znaczącymi znakami z punktu widzenia Spółki jak i przyszłego inwestora są trzy znaki towarowe, tj. Starogardzka Wódka Czysta, Wódka Żołądkowa Gorzka (41,14% praw) i Krupnik, Doradca zaproponował, a MSP przyjęło, że wartość znaków towarowych Spółki wynosi 37 634,7 tys. zł. Przyjęta do wyceny Spółki wartość znaków towarowych Spółki, stanowiła 63,6% wartości wycenionych wszystkich znaków towarowych Spółki, w oparciu o prognozę sprzedaży Spółki na 2001 r.

O nietrafności oszacowania znaków towarowych Spółki świadczy fakt, że po roku od nabycia 80% akcji Spółki, inwestor sprzedał swój udział w znaku towarowym „Żołądkowa Gorzka” za 38 000,0 tys. zł netto, tj. o 365,3 tys. zł drożej niż przyjęta do wyceny wartość wszystkich znaków towarowych Spółki. Skalę błędu w oszacowaniu wartości znaków towarowych oddaje fakt, że inwestor, który 1 sierpnia 2001 r. nabył 80% akcji FWG SA za kwotę 36 399 990 zł po niespełna roku wycofał zainwestowaną kwotę z nadwyżką w wysokości 1 600 tys. zł, sprzedając posiadane prawa do produkcji i sprzedaży 41,14% rynkowego wolumenu Wódki Żołądkowa Gorzka⁸¹. Obniżenie dolnego progu wartości Spółki z 55 867,2 tys. zł do 31 666,7 tys. zł pozwoliło Ministerstwu SP na sprzedaż 79,99% akcji Spółki za kwotę 36 418 733,98 zł, bez narażania się na zarzut, że wynegocjowana cena za akcje Spółki jest niższa od dolnego progu wyceny wartości Spółki.

W ocenie NIK, uzyskana cena ze sprzedaży akcji Polmosu w Starogardzie Gdańskim była za niska w stosunku do rzeczywistej jej wartości i mogła być konsekwencją mechanizmu korupcjogennego w tym procesie prywatyzacji – polegającego na opisanej dowolności w podejmowaniu decyzji.

⁸¹ 26 lipca 2002 r. FWG SA sprzedała na rzecz Żołądkowej SA prawa do produkcji i sprzedaży 41,14% wolumenu „Wódki Żołądkowa Gorzka” za kwotę 46 360 tys. zł brutto.

3.4.2.5. POLMOS W LUBLINIE

udział w rynku	wartość	zatrudnienie
4,7 %	20 007 tys. zł	172

Niekorzystne
warunki transakcji

Transakcję sprzedaży akcji **Lubelskich Zakładów Przemysłu Spirytusowego i Drożdżowego „Polmos” SA** z siedzibą w Lublinie na rzecz **Jabłonnej SA** (zwanej dalej Inwestorem⁸²) NIK oceniła jako niekorzystną dla SP, ze względu na wynegocjowanie niskiej ceny akcji.

2 160 000 akcji (80% kapitału) Spółki, sprzedano za łączną kwotę 16 005 600 złotych, płatną w pięciu ratach, w latach 2001-2005. Cena jednej akcji wynosiła 7,41 zł i była niższa od jej wartości nominalnej wynoszącej 9,08 zł o 1,67 zł, tj. o 18,4%. Uzyskana cena mieściła się wprawdzie w rekomendowanym przez doradcę Ministra SP (firmę EVIP International Sp. z o.o.) przedziale oszacowania wartości Spółki wynoszącym 18 894,5 tys. zł do 37 460,7 tys. zł, ale była wyższa zaledwie o ok. 6% od dolnej granicy rekomendowanego przedziału (wyznaczonego na podstawie wyceny metodą likwidacyjną) i jednocześnie aż o ponad 46% niższa od jego górnej wartości (wyznaczonej na podstawie wyceny metodą skorygowanych aktywów netto). O zaniżeniu ceny świadczy także fakt, że Polmos w Lublinie dysponował 58,86% praw do wódki „Żołądkowa Gorzka”, a w niespełna rok po prywatyzacji pozostała część praw (41,14%) została sprzedana przez Polmos w Starogardzie Gdańskim za kwotę 46 360 000 zł. Oznacza to, że wg ceny z tej transakcji wartość części praw należących do Polmosu w Lublinie wynosiła ok. 66 328 tys. zł⁸³.

W ciągu niespełna dwóch lat od prywatyzacji wygenerowany został przez Spółkę dodatni strumień gotówki stanowiący równowartość⁸⁴ ceny zakupu akcji, co świadczy – wg NIK – o zaniżeniu ceny akcji. W ciągu kilku tygodni po prywatyzacji Spółka sprzedała udziały w drożdżowni, której była jedynym właścicielem za 3 500 tys. zł; w pierwszym roku po prywatyzacji wypracowała 4 606 tys. zł zysku netto, a w drugim 6 564 tys. zł.

Skuteczna
egzekucja
zobowiązań przez
MSP

Niezależnie od negatywnej oceny warunków transakcji, NIK pozytywnie ocenia zdecydowane i skuteczne działania podjęte przez MSP po podpisaniu umowy. W ich wyniku wyegzekwowano od Inwestora podwyższenie kapitału, wcześniejszą zapłatę wszystkich rat należnych za akcje, zapłatę kary umownej w wysokości ok. 1 500 tys. zł. Jabłonna SA zrealizowała zobowiązania wynikające z umowy sprzedaży akcji chociaż nie uniknęła drobnych uchybień. Podwyższenie kapitału w pierwszym roku po prywatyzacji nastąpiło z opóźnieniem, a Spółka nie zagwarantowała przejrzystego rozliczenia finansowania inwestycji z wpłat na kapitał.

Niekorzystne dla
spółki działania
zarządu

NIK negatywnie, z punktu widzenia gospodarności i legalności, oceniła działania zarządu po prywatyzacji, które nie były korzystne dla Spółki.

⁸² Spółka, która została założona w celu wzięcia udziału w procesach prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego.

⁸³ W wycenie przedprywatyzacyjnej wartość znaków towarowych została oszacowana przez doradcę na kwotę 5 000 tys. zł metodą majątkową i ok. 39 419 tys. zł metodą rynkową.

⁸⁴ Faktycznie ok. 91% – jednak stwierdzenie jest uprawnione po uwzględnieniu odpisów amortyzacyjnych, które w 2000 r. wyniosły ok. 1 970 tys. zł.

Spółka sprzedała udziały w **Drożdżowni Lublin Sp. z o.o.**, bez odrębnej wyceny i za cenę niższą o 1 800 000 zł od wartości księgowej oraz niższą o 1 900 000 zł od wyceny przedprywatyzacyjnej. Nadzwyczajne WZA Spółki wyraziło zgodę na sprzedaż 85 000 udziałów (tj. 100%) w „Drożdżowni Lublin” Sp. z oo. za kwotę 3 500 000 zł na rzecz **Pomorskiej Fabryki Drożdży „Polmos” SA** w Tczewie. Uchwała została podjęta przy sprzeciwie Skarbu Państwa. NIK nie podziela przedstawionej we wniosku Zarządu Polmosu Lublin SA opinii, że transakcja była dla Spółki korzystna. Uzyskana cena skutkowała nie tylko stratą podatkową, ale jej negatywną - z punktu widzenia gospodarności - konsekwencją był także brak możliwości podwyższenia kapitału Spółki.

Investor zgodnie z art. 3 § 10 *umowy prywatyzacyjnej* zobowiązał się, że zyski Spółki wypracowane przez trzy lata od dnia zawarcia Umowy, będą wykorzystywane na cele rozwojowe. Ze względu na sprzedaż udziałów drożdżowni poniżej ich wartości, Spółka odnotowała stratę za rok 2001 i w związku z tym jej kapitał zakładowy nie uległ powiększeniu.

NIK także krytycznie oceniła z punktu widzenia gospodarności wypłatę pracownikowi Jabłonnej SA przez Polmos Lublin SA kwoty co najmniej 275 720 zł z tytułu wynegocjowania warunków tej niekorzystnej dla niej umowy.

Zawyżenie kosztu znaku towarowego

NIK oceniła negatywnie – pod względem gospodarności – sposób nabycia przez Spółkę prawa do wyłącznego używania znaku towarowego „Wódka Żołądkowa Gorzka”. Transakcja nie została przeprowadzona bezpośrednio przez Polmos Lublin SA, lecz dokonano jej z udziałem **Żołądkowej SA** (zawiązanej 25 czerwca 2002 r. przez założyciela Jabłonnej SA). Pośrednictwo Żołądkowej SA w nabyciu części praw do znaku towarowego spowodowało zawyżenie ich ceny o **8 725 000 zł**. Niezależnie od powyższego, Polmos Lublin SA poniosła koszty doradztwa świadczonego przy transakcji przez Jabłonną SA w wysokości co najmniej **692 961 zł**.

Podczas podziału znaków towarowych, dokonany z udziałem MSP w 1999 r., Lubelskie Zakłady Przemysłu Spirytusowego „Polmos” SA ubiegały się o znak towarowy – „Wódka Żołądkowa Gorzka” wspólnie z Fabryką Wódek Gdańskich w Starogardzie Gdańskim SA (FWG SA). Właścicielem znaku został Polmos w Lublinie, ale uzgodniono, że FWG SA będzie miała prawo do produkcji i sprzedaży 41,14% ogólnego wolumenu wódki „Żołądkowa Gorzka”, a Polmos Lublin SA 58,86%. Ustalając te parytety uzgodniono także opłaty za ich ew. przekroczenie.

Po podziale praw do znaków towarowych, 20 października 1999 r. została zawarta umowa licencyjna, na mocy której Polmos Lublin SA udzieliła FWG SA licencji do korzystania ze znaku towarowego „Wódka Żołądkowa Gorzka”, za odpłatnością 1000 zł rocznie. Umowa licencyjna została zawarta na okres dziesięciu lat i miała zostać przedłużona na kolejne dziesięć lat, chyba, że FWG SA zrezygnowałaby z tego prawa.

Nowi właściciele Polmosu Lublin SA i FWG SA⁸⁵ podjęli rozmowy zmierzające do uporządkowania praw do znaku towarowego „Wódka Żołądkowa Gorzka”. W niespełna rok po podpisaniu umowy prywatyzacyjnej Polmos Lublin SA wyraziła zgodę na odsprzedaż przez FWG SA praw do używania znaku „Wódka Żołądkowa Gorzka” na rzecz Żołądkowej SA. Na mocy *porozumienia w sprawie umowy licencyjnej FWG SA* 26 lipca 2002 r. przeniosła prawa i zobowiązania wynikające z umowy licencyjnej z dnia 20 października 1999 r. na rzecz spółki Żołądkowa SA za

⁸⁵

Umowę prywatyzacyjną podpisano 1 sierpnia 2001 r.

wynagrodzeniem 46 360 000 zł (w tym podatek VAT – 8 360 000 zł). Transakcja ta była możliwa dzięki poręczeniom udzielonym Żołądkowej SA przez Polmos Lublin SA.

Udzielenie przez Polmos Lublin SA poręczeń, które pozwoliły Żołądkowej SA nabyć od FWG część praw do znaku „Wódka Żołądkowa Gorzka” świadczy o tym, że Polmos Lublin SA posiadała możliwość samodzielnego zaciągnięcia kredytu i nabycia praw do znaku towarowego „Wódka Żołądkowa Gorzka” od FWG SA. Przyjęcie przez BRE Bank SA poręczeń od Polmosu Lublin SA i zastawu na znaku „Wódka Żołądkowa Gorzka” podważa argumentację przedstawioną w wyjaśnieniach⁸⁶, że „Pomimo wystąpień do banków Polmos Lublin SA nie uzyskał w 2002 roku kredytu inwestycyjnego na sfinansowanie transakcji, gdyż jego kondycja finansowa była zła: nierozliczona strata za 1999 i 2001 rok. Ponadto, w owym czasie banki wykazywały dużą ostrożność w angażowaniu się w nowe kredyty (po problemach stoczni w Szczecinie)”. W trakcie kontroli nie przedstawiono zaś dowodów, że „W celu sfinalizowania transakcji Polmos Lublin SA musiał wyrazić zgodę na realizację koncepcji BRE Banku i powołanie spółki celowej oraz ustanowienie zabezpieczeń kredytów, które zaciągnęła w celu częściowego sfinansowania ceny do zapłaty do Fabryki Wódek Gdańskich (FWG).”

Nielegalne poręczenie

NIK negatywnie oceniła transakcje zawierane przez Polmos Lublin SA z założycielem Spółki Jabłonna SA ze względu na ich nieprzejrzystość oraz brak na nie zgody Walnego Zgromadzenia Spółki. Negatywna pod względem legalności ocena dotyczy poręczenia przez Spółkę pożyczek w wysokości 9 000 000 zł.

Poręczenia udzielone przez Spółkę za dług założyciela Jabłonnej SA w stosunku do *TIK SA* oraz w stosunku do *FWG SA* zostały zdaniem Izby udzielone niezgodnie z przepisem art.15 *kodeksu spółek handlowych*. Zgodnie z jego treścią, zawarcie przez spółkę kapitałową umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy z członkiem zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej, prokurentem, likwidatorem lub na rzecz którejkolwiek z tych osób, wymaga zgody zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia, chyba, że ustawa stanowi inaczej. Założyciel Jabłonnej SA od 1 października 2001 r. do 27 listopada 2002 r. powołany był w skład Rady Nadzorczej Polmosu Lublin SA⁸⁷ i dlatego, zdaniem Izby, Spółka poręczając pożyczki na jego rzecz powinna była uzyskać zgodę Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy.

Zarząd Polmosu w Lublinie nie przedstawił dowodów, że Spółka otrzymała od założyciela Jabłonnej SA zwrot odsetek od kwot zadłużenia jakie za niego regulowała.

Spółka w dniu 16 grudnia 2002 r. zapłaciła dług za założyciela Jabłonnej SA wynikający z poręczenia umowy pożyczki z *FWG SA* w kwocie 5 000 000 zł, a założyciel Jabłonnej SA wpłacił na konto Spółki kwotę 5 000 000 zł dopiero po ponad miesiącu, tj. 21 stycznia 2003 r. Członek Zarządu Spółki i jej prokurent wyjaśnili, że „Z tytułu spłaty poręczenia Spółka naliczyła odsetki w kwocie 34109,98 zł, które zostały włączone do umowy o przejęcie długu z dnia 23 kwietnia 2004 r.”

Z jej treści wynikało m.in., że z tytułu umowy poręczenia na rzecz *FWG SA* długu założyciela Jabłonnej SA Spółka przekazała w dniu 27 lutego 2003 r. kwotę

⁸⁶ Pismo znak DF/4118/204 z dnia 4 listopada 2004 r. oraz pismo znak DF/4682/204 z dnia 8 grudnia 2004 r.

⁸⁷ od 28 listopada 2002 do 30 czerwca 2004 r. pełnił funkcję Prezesa Zarządu.

406 248 zł, a dniu 26 lutego 2003 r. kwotę 100 000 zł oraz w dniu 11 marca 2003 kwotę 1000 zł. Z umowy wynikało również, że Spółka zawarła z założycielem Jabłonnej SA w dniu 15 października 2002 r. *porozumienie w sprawie oprocentowania kwot wypłaconych przez Spółkę na rzecz FWG na mocy umowy poręczenia*. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych Zarząd Spółki nie wyjaśnił⁸⁸, jaka część z kwoty 541 368,27 zł stanowiła należność a jaka odsetki i nie udostępnił kontrolerowi porozumienia zawartego w dniu 15 października 2002 r. pomiędzy Spółką a założycielem Jabłonnej SA.

**Niekorzystna
umowa
dystrybucyjna**

Izba negatywnie oceniła – pod względem gospodarności i legalności – umowy dystrybucyjne zawarte przez Polmos Lublin SA z **Ambra SA**. Niezależnie od rzeczywistej współpracy handlowej podpisanie tych umów - w ocenie NIK - miało stanowić zabezpieczenie interesów jakie z Ambra SA prowadził założyciel Jabłonnej SA – będący także jej akcjonariuszem. Ambra SA została na mocy zawieranych umów dystrybutorem Polmosu Lublin SA dopiero po jej prywatyzacji. Wielokrotnie zmieniane umowy dystrybucyjne rozwiązano wtedy, kiedy założyciel Jabłonnej SA wypełnił wobec Ambry SA swoje zobowiązania.

Przejęcie przez Polmos Lublin SA długu założyciela Jabłonnej SA od Ambry SA, zdaniem NIK, miało wpływ na wybranie Ambry jako dystrybutora Spółki oraz na ustalanie warunków współpracy, a w konsekwencji – zwiększyło o co najmniej **7 845 tys. zł** koszty ponoszone przez Polmos Lublin SA przy rozwiązywaniu umów z Ambra SA. Pretekstem do nawiązania współpracy z Ambra SA było postanowienie art. 3 § 14 *umowy prywatyzacyjnej*, na mocy którego Inwestor zobowiązał się spowodować, że Polmos Lublin SA będzie rozwijała sieć dystrybucji.

Kontrola nie wykazała czy rozważano współpracę z innymi dystrybutorami i co zdecydowało o wyborze Ambry SA. Członek Zarządu Spółki oraz jej prokurent wyjaśniali⁸⁹ kontrolerowi, że „Decyzje o współpracy w zakresie dystrybucji z Ambra SA podjął Zarząd Polmos Lublin SA [...], Zarząd prowadził analizy dotyczące sposobu dystrybucji produktów Polmosu. Z uwagi na upływ czasu spółka nie posiada w tej sprawie dokumentów.” Jednak ww. wezwani w charakterze świadków⁹⁰ w celu złożenia zeznań m.in. w sprawie zawarcia i rozwiązania umów dystrybucji z Ambra SA odmówili zeznań⁹¹ oświadczając: „korzystam z prawa odmowy zeznań z art. 45 ust.1 pkt 1 ustawy o NIK– jako pracownik jednostki kontrolowanej ponoszący odpowiedzialność za działalność będącą przedmiotem kontroli.”

**Transfer środków
finansowych poza
Spółkę**

NIK negatywnie oceniła – pod względem legalności i gospodarności – zlecenie Jabłonnej SA usług konsultacyjnych związanych z zarządzaniem Polmosem Lublin SA, w sytuacji kiedy w Spółce funkcjonował Zarząd.

Za te konsultacje Spółka zapłaciła Jabłonnej SA kwotę co najmniej **3 433 tys. zł**. Zlecenie Jabłonnej SA konkretnych czynności odbywało się na zasadzie zawierania kolejnych aneksów do umowy ramowej, na mocy których Jabłonna SA delegowała konsultantów do Polmosu Lublin SA na kolejne okresy. Negatywna – pod względem gospodarności – ocena NIK dotyczy płacenia przez Polmos Lublin SA za konsultacje w sprawach nie przekraczających zakresu zwykłego zarządu za okresy, w których funkcjonował statutowy Zarząd Spółki,

⁸⁸ Pismo kontrolera z dnia 7 grudnia 2004 r.

⁸⁹ Pismo znak DF/4682/204 z dnia 8 grudnia 2004 r.

⁹⁰ Wezwania z dnia 8 grudnia 2004 r.

⁹¹ Protokoły przesłuchania w charakterze świadka z dnia 9 grudnia 2004 r.

Przedmiotem zlecenia przez Polmos Lublin SA na rzecz Jabłonnej SA, były m.in. również negocjacje dotyczące zobowiązań wynikających z umowy prywatyzacyjnej, jak też sprzedaż udziałów w Drożdżowni Lublin Sp. z oo. czy nabycie prawa do znaku towarowego. Z tego tytułu Polmos Lublin SA płaciła określone w aneksach kwoty oraz wynagrodzenie na zasadzie *success fee*. Oznacza to, że Spółka ponosiła na rzecz Inwestora koszty z tytułu prowadzenia przez niego negocjacji w zakresie wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy prywatyzacyjnej.

3.4.2.6. POLMOS W ŁAŃCUCIE

udział w rynku	wartość	zatrudnienie
1,4 %	16 524 tys. zł	222

NIK po kontroli prawidłowości prywatyzacji Fabryki Wódek Polmos Łańcut Spółka Akcyjna w Łańcucie przeprowadzonej na przełomie 2003 i 2004 r. negatywnie oceniła prywatyzację z udziałem **Caribbean Distillers Corporations Ltd.**, ponieważ :

- sprzedano akcje za cenę niższą od ich faktycznej wartości;
- umowa sprzedaży akcji naruszała przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji⁹², przepisy ustawy o znakach towarowych, przepisy ustawy Prawo własności przemysłowej oraz przepisy Kodeksu cywilnego;
- postanowienia umowy sprzedaży akcji określono nieprecyzyjnie i nierzetelnie.

W ocenie NIK dokonanie sprzedaży pakietu akcji Polmosu w Łańcucie za cenę nie odzwierciedlającą faktycznej wartości tych akcji było działaniem niegospodarnym i naraziło Skarb Państwa na szkodę w wysokości co najmniej **11 658 595 zł**. NIK wniosowała do Ministra SP o wystąpienie do właściwego sądu powszechnego z powództwem o stwierdzenie nieważności umowy prywatyzacyjnej. NIK skierowała do Prokuratury Okręgowej w Warszawie zawiadomienie o uzasadnionym podejrzeniu popełniania przestępstw przez ówczesnego Ministra SP oraz trzech wysokich urzędników MSP.

Pan Jacek Socha Minister SP poinformował⁹³ NIK, że nie znajduje podstaw do wystąpienia do sądu z wnioskiem o stwierdzenie nieważności umowy, ponieważ po przeprowadzeniu wewnętrznego postępowania w MSP nie stwierdzono istnienia żadnej z przesłanek nieważności dokonanej czynności prawnej. Minister SP poinformował, że „proces prywatyzacji Spółki był przedmiotem licznych kontroli prokuratorskich oraz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Prokuratura Okręgowa w Warszawie, Wydział Śledczy odmówiła wszczęcia postępowania w sprawie prywatyzacji Spółki, natomiast Prokuratura Okręgowa w Warszawie, Wydział Postępowania Cywilnego odmówiła wystąpienia do sądu o stwierdzenie nieważności umowy prywatyzacyjnej. Stanowisko to podtrzymał Prokurator Krajowy”

⁹² t. j. Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397.

⁹³ Pismo MSP/DPR I/403/05 z 24 stycznia 2005 r.

Zmiana inwestora

15 stycznia 2004 r. przedstawiciele Caribbean Distillers Corporations Ltd. wystąpili do Ministra SP o zgodę na transakcję, w której Sobieski Dystrybucja Sp. z oo. zastąpiłaby Caribbean Distillers Corporations Ltd. jako kupującego w Umowie Sprzedaży Akcji w **Fabryce Wódek „Polmos Łańcut” SA**. Uzasadniono to śmiercią głównego udziałowca Caribbean Distillers Corporations Ltd.

Wiceprezes Zarządu Sobieski Dystrybucja Sp. z oo. przedłożył⁹⁴ Ministrowi SP oświadczenie, że: „Cena Akcji Spółki jaką Sobieski Dystrybucja zobowiązała się zapłacić na rzecz Caribbean Distillers Corporations Limited w zamian za 4 589 998 akcji imiennych [...] nie jest wyższa, niż Cena Akcji Spółki określona w Artykule 1§ 3 pkt 1 Umowy Sprzedaży Akcji zawartej w dniu 26 lipca 2002 r. pomiędzy Skarbem Państwa Rzeczypospolitej Polskiej a Caribbean Distillers Corporations Limited”.

1 kwietnia 2004 r. zawarto *Porozumienie Trójstronne dotyczące umowy sprzedaży akcji Fabryki Wódek „Polmos Łańcut” S.A. zawartej w Warszawie w dniu 26 lipca 2002 roku*, pomiędzy Skarbem Państwa, Caribbean Distillers Corporations Ltd. i Sobieski Dystrybucja Sp. z oo. (Nowy Inwestor).

Minister SP wyraził zgodę na nabycie przez Nowego Inwestora od Caribbean Distillers Corporations Ltd. akcji „Polmos Łańcut” SA oraz na przejęcie praw i obowiązków wynikających z umowy. Ważność porozumienia uzależniono od uzyskania przez Sobieski Dystrybucja Sp. z oo. zgody Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na nabycie akcji Spółki. Zgoda była uzależniona od przedstawienia Sprzedającemu przez Nowego Inwestora weksla „in blanco” wraz z deklaracją wekslową jako zabezpieczenie prawidłowego wykonania wszelkich zobowiązań wynikających z umowy prywatyzacyjnej.

Nowy Inwestor zobowiązał się, m.in. do przedstawienia w terminie do dnia 31 grudnia 2005 r. oświadczenia o zamiarze zakupu Akcji Towarowej (odpowiadającej wartości znaków towarowych Biała Dama, Polonaise i Łańcut), która nie wchodziła do pakietu akcji sprzedanych pierwotnie Caribbean Distillers Corporations Ltd. Wycena Znaków Towarowych dokonana została w terminie 90 dni, liczonych od dnia otrzymania przez Sprzedającego oświadczenia o zamiarze zakupu Akcji Towarowej. 18 października 2004 r. Nowy Inwestor złożył ministrowi Skarbu Państwa *Oświadczenie o zamiarze zakupu Akcji Towarowej*.

Przeniesienie własności akcji Polmosu w Łańcut z Caribbean Distillers Corporations Ltd. na Sobieski Dystrybucja Sp. z oo. nastąpiło w dniu 6 października 2004 r. po spełnieniu warunków zawieszających i po przekazaniu 29 września 2004 r. przez Nowego Inwestora weksla „in blanco”.

3.4.2.7. POLMOS W SIEDLCACH

udział w rynku	wartość	zatrudnienie
1,1 %	23 500 tys. zł	186

NIK negatywnie oceniła prywatyzację **Podlaskiej Wytwórni Wódek "Polmos" SA w Siedlcach** dokonaną z udziałem **Peacock Corporation** z USA. Inwestor zdyskontował w negocjacjach swoją znajomość problemów Spółki oraz kontakty

⁹⁴ Pismo z 30 stycznia 2004 r.

z członkami jej Zarządu dla obniżenia ceny nabycia akcji. O negatywnej ocenie wynegocjowanych warunków *Umowy sprzedaży akcji Podlaskiej Wytwórni Wódek „POLMOS” SA z siedzibą w Siedlcach* podpisanej 7 sierpnia 2002 r. przesądzało :

- zaniżenie ceny akcji Spółki,
- wynegocjowanie niewiele znaczących zobowiązań inwestorskich,
- brak w umowie skutecznych instrumentów egzekwowania wykonania zobowiązań.

Zaniżenie ceny

Ustalenia kontroli potwierdziły, że zasadne były opinie⁹⁵ o zbyt niskiej cenie uzyskanej przez MSP za akcje Spółki w porównaniu do jej majątku. Wartość 100% akcji Spółki liczona wg ceny z umowy prywatyzacyjnej wyniosła 23 500 tys. zł i była niższa o **10 725 tys. zł** od oszacowania wartości majątku Spółki dokonanej przez doradcę prywatyzacyjnego.

Pretekstem do obniżenia dolnej granicy przedziału wyceny i obniżenia oferty cenowej inwestora było przejściowe pogorszenie sytuacji ekonomicznej Spółki spowodowane w części zabiegami księgowymi. Fakt, że sytuacja ta poprawiła się krótko po zmianie Prezesa Zarządu Spółki, który po prywatyzacji znalazł zatrudnienie u inwestora potwierdzał opinię, że „zakład doprowadzono na granicę bankructwa by uzyskać jak najniższą cenę”. Z tego powodu NIK negatywnie oceniała także nadzór Ministra SP nad Spółką, który nie zapobiegł możliwości współdziałania członka jej zarządu z inwestorem w celu wykreowania sytuacji korzystnej dla kupującego.

Warunkowe nakłady na marketing

Sprzedając akcje Polmosu w Siedlcach MSP nie знаło warunków dystrybucji wódki „Chopin”, mimo że ten znak towarowy stanowił podstawowy składnik aktywów Spółki i był bodaj jedynym, brany pod uwagę przez inwestorów, jej atutem. Dystrybucja wódki „Chopin” była także elementem nacisku wykorzystanym przez inwestora w negocjacjach. Inwestor już w ofercie wstępnej oświadczył, że w przypadku niedojścia do skutku prywatyzacji z jego udziałem nie będzie zainteresowany dalszą jej dystrybucją.

NIK negatywnie, z punktu widzenia celowości, oceniła przyjęcie w umowie prywatyzacyjnej warunku, na mocy którego inwestor został zwolniony z obowiązku zainwestowania w marketing wódki „Chopin” kwoty 48 mln zł. Zwolnienie dotyczyło sytuacji, kiedy „...jakikolwiek organ państwowy, w tym między innymi Minister Kultury lub jego następca prawny, lub inny uprawniony podmiot zwróci się do Spółki z żądaniem ograniczenia, zawieszenia lub zaprzestania dalszej produkcji przez Spółkę wódki Chopin [...] lub podjęcie inne czynności sądowe lub administracyjne mające na celu ograniczenie, zawieszenie lub zaprzestanie posługiwania się przez Spółkę znakiem towarowym Chopin...”. Zdaniem NIK należało określić, że zwolnienie z nakładów na marketing może nastąpić jedynie w sytuacji kiedy ew. żądanie zaniechania używania znaku „Chopin” będzie skuteczne. W konsekwencji zapisu zawartego w umowie inwestor zyskał pretekst do odstąpienia od realizacji części zobowiązań prywatyzacyjnych. Niesłuszne było stanowisko pana Tadeusza Soroki

⁹⁵ formułowane przez posłów na Sejm RP Stanisławę Prządkę i Józefa Oleksego w piśmie z 25 lutego 2003 r. oraz Zbigniewa Dziewulskiego w piśmie z 21 marca 2003 r. kierowane do Prezesa NIK wraz z wnioskami o przeprowadzenie kontroli.

**Niedotrzymanie
deklaracji
złożonych
inwestorowi**

Podsekretarza Stanu w MSP, że „negocjując umowę prywatyzacyjną trudno oczekiwać, że organa administracji będą zachowywać się w sposób nieracjonalny podważając prawa do znaku będącego znakomitą promocją Polski za granicą”⁹⁶.

Pan Kazimierz Michał Ujazdowski Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego przesłał do MSP⁹⁷ deklarację o tym, że nie będzie domagał się zadośćuczynienia za wykorzystywanie przez Polmos w Siedlcach podobizny i nazwiska Fryderyka Chopina. Mimo to, **Narodowy Instytut Fryderyka Chopina** (Instytut) powołując się na pełnomocnictwo Ministra Kultury podjął działania zmierzające do uniemożliwienia Spółce korzystania ze znaku towarowego „Chopin”.

W piśmie z dnia 26 marca 2003 r. inwestor poinformował więc MSP, że jest zwolniony z realizacji zobowiązania określonego w art. 4 § 1 ust. 2 umowy prywatyzacyjnej, ponieważ Instytut spowodował odmowę rejestracji na rzecz Spółki przez **Urząd Patentowy RP** dwóch znaków towarowych i złożył wnioski o unieważnienie istniejących rejestracji kolejnych 14 znaków towarowych. Mimo takiej informacji i groźby niewykonania zobowiązania zainwestowania kwoty 48 mln zł, MSP nie podjęło żadnych kroków w tej sprawie.

**Podważanie
wiarygodności
Rządu
u inwestorów**

Tymczasem **Minister Kultury**, do którego NIK także skierowała wystąpienie pokontrolne, nie stawiał przeszkód⁹⁸ w utrzymywaniu przez Spółkę ochrony na znaki towarowe z imieniem i nazwiskiem oraz wizerunkiem Fryderyka Chopina.

NIK krytycznie, pod względem rzetelności, oceniła fakt, że MSP nie podjęło nawet próby wyjaśnienia działań Instytutu, które były sprzeczne ze złożoną wcześniej deklaracją Ministra Kultury. Nie były też uzgodnione z Ministrem Kultury, który na mocy *ustawy z dnia 3 lutego 2001 r. o ochronie dziedzictwa Fryderyka Chopina*⁹⁹ sprawuje pieczę nad wizerunkiem i nazwiskiem kompozytora. Brak reakcji MSP na działania sprzeczne z pisemnymi deklaracjami członka Rządu RP składanymi w związku z procesem prywatyzacji prowadzi, zdaniem NIK, do osłabienia wiarygodności Rządu w oczach inwestorów.

**Brak współpracy
inwestora z MSP
i NIK**

NIK wnioskowała¹⁰⁰ do Ministra SP o podjęcie działań w celu zapewnienia realizacji przez inwestora zobowiązania do poniesienia nakładów w wysokości 48 000 tys. zł na promocję i marketing wódki „Chopin”. Pomimo starań podejmowanych przez Ministra SP negocjacje w sprawie zmiany umowy sprzedaży akcji Spółki zakończyły się niepowodzeniem.

We wrześniu 2004 r. prokurent Polmosu w Siedlcach odmówił w imieniu Spółki poddania się kontroli NIK, mimo że za taki sam czyn, popełniony w 2003 r., został uznany winnym i ukarany przez Sąd Rejonowy w Siedlcach. Uniemożliwiło to Izbie skontrolowanie wykonania zobowiązań prywatyzacyjnych przez Spółkę i ocenę wpływu prywatyzacji na jej sytuację ekonomiczno-finansową i było podstawą kolejnego wniosku o ukaranie za niepoddanie się kontroli¹⁰¹.

⁹⁶ pismo nr MSP/DPR I/2831/03 z dnia 4 sierpnia 2003 r.

⁹⁷ pismo nr SM-123/01 z dnia 23 maja 2001 r.

⁹⁸ Wyjaśnienia złożone kontrolerom przez p.o. Dyrektora Departamentu Sztuki i Promocji Twórczości w Ministerstwie Kultury, pismo nr DSPT-2362-XIII-DPL/Chopin/VII/03 z 7 października 2003 r.

⁹⁹ Dz.U. Nr 16, poz. 168.

¹⁰⁰ W wystąpieniu pokontrolnym z 21 stycznia 2004r.

¹⁰¹ Wniosek KGP/41016-5/04 z 19 stycznia 2005 r., który był podstawą wymierzenia obwinionemu kary grzywny przez Sąd Rejonowy w Siedlcach, podtrzymanej przez Sąd Okręgowy.

3.4.2.8. POLMOS WE WROCŁAWIU

udział w rynku	wartość	zatrudnienie
3,4 %	76 000 tys. zł	208

Proces prywatyzacji **Wratislavia Polmos SA** we Wrocławiu przedłużył się z powodu prowadzenia przez MSP rokowań z niewiarygodnym inwestorem, które nie doprowadziły do zawarcia umowy. Umowa prywatyzacyjna¹⁰² zawarta następnie z **Bartimpex SA** zawierała niekorzystne dla SP postanowienia, a cenę akcji zaniżono.

Prowadzenie rokowań z niewiarygodnym inwestorem wydłużyło, w ocenie NIK, proces prywatyzacji Spółki o dziewięć miesięcy. Procedura zbycia akcji Polmosu we Wrocławiu rozpoczęła się 9 kwietnia 2001 r. Od lipca 2001 r. prowadzono rozmowy z **Konsorcjum Alco-Polonia**, w trakcie których uzgodniono i paraflowano projekt umowy. Równolegle MSP podejmowało próby uzyskania od Inwestora dokumentów (oświadczeń i gwarancji), które pozwoliłyby na uwiarygodnienie możliwości finansowych członków Konsorcjum. 11 lutego 2002 r. wyznaczono termin przekazania dokumentów potwierdzających wiarygodność finansową Inwestora do 28 lutego 2002 r. Wobec braku satysfakcjonującej odpowiedzi MSP podjęło decyzję o zakończeniu rokowań i unieważnieniu zaproszenia do rokowań. Zastępca Dyrektora DPR I wyjaśnił¹⁰³, że: „Minister Skarbu Państwa, dążąc do zbycia akcji Polmosu Wrocław SA, prowadził negocjacje z inwestorem w dobrej wierze. Wpływ na przedłużenie rokowań z Konsorcjum miał niewątpliwie fakt braku zainteresowania innych potencjalnych inwestorów udziałem w prywatyzacji Spółki”. NIK nie może zgodzić się z takim postępowaniem ponieważ wiarygodność finansowa oferentów w procesie prywatyzacji powinna być sprawdzana tak samo rzetelnie niezależnie od tego czy prywatyzowany podmiot cieszy się dużym zainteresowaniem inwestorów czy nie.

Wadliwa wycena
Polmosu we
Wrocławiu

NIK oceniła negatywnie, z punktu widzenia rzetelności i gospodarności, przyjęcie przez Ministra SP zaniżonej wyceny wartości Spółki (w aktualizacji oszacowania wartości z 6 lipca 2001 r.) jako podstawy ceny sprzedaży akcji Polmosu we Wrocławiu.

Rekomendowany przez doradcę prywatyzacyjnego (BAA Sp. z oo.) przedział wartości wynoszący od 42 000 tys. zł do 84 900 tys. zł uzyskano (na podstawie danych na dzień 31 grudnia 2000 r.) metodą dochodową i średniej arytmetycznej metody porównawczej i skorygowanych aktywów netto. W tej samej aktualizacji Doradca oszacował wartość księgową Polmosu we Wrocławiu na kwotę 98 500 tys. zł, a metodą skorygowanych aktywów netto na 116 300 tys. zł.

Istotne znaczenie z punktu widzenia oszacowania wartości Spółki miała, wg NIK, struktura majątku (duży udział majątku obrotowego - netto 66 700 tys. zł) oraz jego płynność. Spółka nie korzystała z kredytów na finansowanie działalności, a pasywa obce wynosiły 18 656,6 tys. zł. W związku z powyższym, NIK uważa, że dolny próg wyceny powinno stanowić oszacowanie metodą księgową.

¹⁰² umowa sprzedaży akcji MSP/5822/A/01/02 z 9 października 2002 r.

¹⁰³ Pismo MSP/DPRI/5447/04 z 2 grudnia 2004 r.

Przyjmując rekomendację BAA Sp. z oo., Minister SP dopuścił do zaniżenia dolnego przedziału wyceny o 56 500 tys. zł. NIK nie podziela zdania Zastępcy Dyrektora DPR I, że „celem wyceny było oszacowanie wartości podmiotu gospodarczego, z jego możliwościami rozwojowymi i określoną zdolnością do generacji nadwyżki finansowej, a nie wyłącznie zbioru składników majątkowych (aktywów) niezależnie od sposobu i stopnia ich wykorzystania”.¹⁰⁴ W ocenie NIK, wycena wartości powinna nie tylko odpowiadać możliwościom rozwojowym Spółki, ale powinna również odzwierciedlać wartość jej aktywów, a w szczególności aktywów łatwo zbywalnych.

Zaniżenie wartości

Kwota 64 600 000 zł wynegocjowana za 85% akcji Polmosu we Wrocławiu (za 100% – 76 000 000 zł) była – według NIK – niższa o **8 900 tys. zł** od wartości majątku Spółki. Ustalenie ratalnego sposobu zapłaty spowodowało, że inwestor w pierwszych dwóch ratach zapłacił mniej niż były warte papiery wartościowe posiadane przez Spółkę. Wynegocjowano płatność za akcje w ratach. Pierwsza rata w wysokości 28 000 000 zł, zapłata pozostałej części ceny miała nastąpić w pięciu ratach rocznych po 7 320 000 zł. Kwota pozostała do spłaty była oprocentowana wg wskaźników wzrostu cen dóbr inwestycyjnych publikowanych przez GUS.

Wartość aktywów obrotowych na 31 grudnia 2002 r. wynosiła 87 056 300 zł, w tym wartość akcji, bonów skarbowych oraz obligacji 36 213 400 zł. Tak więc wartość akcji, obligacji i bonów skarbowych wynosiła 56% ceny jaką inwestor zapłacił za 85% akcji Spółki. Natomiast wartość aktywów obrotowych była wyższa o 11 056 300 zł od ceny wynegocjowanej za 100% akcji i o 22 456 300 zł wyższa od rozłożonej na raty ceny za 85% Polmosu we Wrocławiu.

W trakcie kontroli wykonania budżetu za 2002 r. przeprowadzonej w MSP w I półroczu 2003 r. NIK stwierdziła, że w *umowie sprzedaży 85% akcji Kompanii Spirytusowej „Wratislavia” Polmos Wrocław SA z siedzibą we Wrocławiu* uzależniono realizację części inwestycji w kwocie 10 mln zł, od „wejścia w życie ustawy o organizacji rynku eko-paliw ciekłych oraz eko-komponentów do ich produkcji, z artykułami 1, 2, 3, 9, 11, 14, 19, 20, 23, w brzmieniu zasadniczo określonym w rozpatrywanym obecnie przez Sejm projekcie rządowym przedmiotowej ustawy, skierowanym w dniu 24 lipca br. (druk 760; RM 10-128-02) do pana Marka Borowskiego, Marszałka Sejmu”. NIK krytycznie pod względem celowości i rzetelności oceniła zamieszczenie wymienionych w umowie wymogów zabezpieczających wyłącznie interes nabywcy i obciążających ryzykiem istotnego zmniejszenia inwestycji jedynie Skarb Państwa¹⁰⁵.

W umowie sprzedaży akcji nie przewidziano uprawnienia MSP do samodzielnej kontroli wykonania zobowiązań pozacenowych. Monitorując zobowiązania pozacenowe **Delegatury Ministra SP w Poznaniu i Wrocławiu** zwracały się do PHZ „Bartimpex” SA o informację nt. wykonania zobowiązań. Informacje ze Spółki nie mogły być jednak weryfikowane.

¹⁰⁴ Wyjaśnienie MSP/DPR I/5447/04 z 9 grudnia 2004 r.

¹⁰⁵ Informacja o wynikach kontroli wykonania budżetu państwa w 2002 roku część nr 36 Skarb Państwa KGP/41011-1/03 Nr ewid.: 25/2003/P02116/KGP

3.4.2.9. AKWAWIT W LESZNIE

udział w rynku	wartość	zatrudnienie
1,8 %	62 400 tys. zł	332

Nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości podczas prywatyzacji Przedsiębiorstwa Przemysłu Fermentacyjnego „Akwawit” SA w Lesznie dokonanej z udziałem Bartimpex SA chociaż w umowie sprzedaży akcji nie przewidziano uprawnienia MSP do samodzielnej kontroli wykonania zobowiązań pozacenowych.

Rekomendowany przez doradcę prywatyzacyjnego przedział wartości Spółki wynosił: 46 378 100 zł – 61 786 300 zł, a wynegocjowana wartość w przeliczeniu na 100% akcji wyniosła 62 400 000 zł. Proces prywatyzacji uległ wydłużeniu ponieważ Minister SP nie przyjął początkowo rekomendacji doradcy w sprawie trybu prywatyzacji Spółki (z czego się następnie wycofał) oraz z opóźnieniem podjęto sprawdzanie wiarygodności inwestora.

Doradca prywatyzacyjny (BAA Sp. z oo.) rekomendował w pierwszej kolejności podjęcie próby sprzedaży akcji Spółki w trybie zaproszenia do rokowań, a w przypadku niepowodzenia, sprzedaż jej akcji w ofercie publicznej. Wbrew tej rekomendacji, strategia prywatyzacji Spółki przyjęta przez Ministra SP 5 lipca 2001 r. miała polegać na sprzedaży nie mniej niż 10% akcji Spółki w trybie oferty publicznej. Minister SP zaleciła wykonanie prospektu emisyjnego do 10 września 2001 r. Jednak 18 września 2001 r. pani Aldona Kamela-Sowińska Minister SP, zmieniła strategię akceptując sprzedaż akcji w trybie zaproszenia do rokowań.

Brak było konsekwencji w ocenie wiarygodności potencjalnych inwestorów przez MSP. Sprawdzanie wiarygodności inwestora dopiero w końcowej fazie negocjacji opóźniło proces prywatyzacji o kilka miesięcy.

W odpowiedzi na zaproszenia do rokowań w sprawie sprzedaży akcji PPF „Akwawit” wpłynęły cztery oferty wstępne, a po rozpatrzeniu dwóch ofert wiążących w czerwcu 2002 r. udzielono wyłączności na dalsze negocjacje w sprawie zakupu akcji **Konsorcjum: Ireneusz Pilarz, Nederpol Development & Inwestmen SA i Hotel Trawiński**. W wyniku stwierdzenia braku wiarygodności jednego z członków Konsorcjum, Minister SP przyznał 7 sierpnia 2002 r. wyłączność na prowadzenie negocjacji drugiemu z oferentów, tj. Bartimpeksowi. Podstawą uznania braku wiarygodności członka Konsorcjum były pisma:

- Departamentu Ewidencji i Gospodarki Mieniem SP z 23 lipca 2002 r. z informacją, że członek Konsorcjum nie wykonał zobowiązań pozacenowych z umowy sprzedaży akcji **Zakładów Piwowskich w Leżajsku**;

- **Departamentu Zastępstwa Procesowego** z 6 sierpnia 2002 r. z informacją, że przeciwko członkowi konsorcjum toczy się z powództwa SP sprawa przed **Sądem Okręgowym w Poznaniu** dot. umowy sprzedaży przez SP akcji **FD „Agnella” SA**.

3.4.2.10. POLMOS W KRAKOWIE

udział w rynku	wartość	zatrudnienie
6,6 %	0 zł	183

NIK negatywnie oceniła trzyletnie działania komórek organizacyjnych MSP w procesie prywatyzacji **Destylerni Polmos w Krakowie SA**, ponieważ nie doprowadziły one do sprywatyzowania Spółki. Opieszałym działaniom MSP towarzyszyło systematyczne pogarszanie się wyników ekonomicznych Spółki i obniżanie jej wartości. Dopiero zobowiązanie Zarządu Spółki przez NWZA w lutym 2002 r. do poszukiwania inwestora doprowadziło do sfinalizowania procesu prywatyzacji w ciągu ośmiu miesięcy. W wyniku tej prywatyzacji SP nie uzyskał jednak żadnych wpływów. Podczas próby prywatyzacji Spółki przez MSP nie przyjęto oferty w wysokości **1 888 tys. zł**, a w trakcie kontroli nie udało się ustalić przyczyn takiej decyzji MSP.

Prywatyzacja sfinalizowana później przez zarząd Spółki była możliwa dzięki umorzeniu zobowiązań budżetowych w wysokości 42 405 tys. zł. NIK wskazywała na bardzo złą sytuację ekonomiczną Polmosu w Krakowie już w wystąpieniu pokontrolnym z 5 lipca 2001 r.¹⁰⁶ po kontroli przebiegu procesu restrukturyzacji i stanu przygotowania do prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego.

**Nieskuteczność
działań MSP**

NIK negatywnie oceniła, pod względem rzetelności i celowości, działania prowadzone przez MSP od 1999 r. do lutego 2002 r., w odniesieniu do Polmosu w Krakowie, ze względu na ich przewlekłość i brak skuteczności.

EVIP International Sp. z oo. na podstawie *Umowy Nr MSP/120/2000* wykonała w maju 2000 r. wycenę Destylerni Polmos SA metodą skorygowanych aktywów netto i metodą rynkowej wartości likwidacyjnej. Wycena metodą wartości skorygowanych aktywów netto, wyniosła 45 378,6 tys. zł, a metodą rynkowej wartości likwidacyjnej oszacowano na 23 099,5 tys. zł. EVIP International jako wartość Spółki rekomendował przedział uzyskanych powyższych wartości: 23,1 mln – 45,4 mln zł.

W odpowiedzi na publiczne zaproszenie do rokowań, w sprawie zakupu akcji Polmosu w Krakowie w lipcu 2000 r., ofertę wiążącą na zakup 3 776 000 akcji w cenie po 0,50 zł za akcję (tj. za kwotę 1 888 tys. zł) złożyła 12 września 2000 r. grupa kapitałowa w składzie **„Urdom” Spółka z o.o., Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo-Usługowe „Astor&Kuba” S.C. z siedzibą w Olsztynie, „Damianex” SA z siedzibą w Łąncucie, „Krokus” S.C. z siedzibą Mosina, „Onufry” S.C. z siedzibą w Gdańsku**. Elementem tej oferty był m.in. *Program inwestycyjny* zakładający nakłady w wysokości: do końca 2001 roku – 25 000 000 zł, do końca 2002 roku – 75 000 000 zł.

Kontrolerom nie przedstawiono dokumentów świadczących o zamknięciu przez MSP procedury zbycia akcji Destylerni „Polmos” w Krakowie SA prowadzonej w trybie publicznego zaproszenia do rokowań ani nie wyjaśniono przyczyn powyższej decyzji. Pomimo zwrócenia się do Ministra Skarbu Państwa Jacka Sochy z prośbą o udzielenie wyjaśnień w powyższej kwestii, do dnia zakończenia

¹⁰⁶ Nr DSPiP-41006-5-2000

kontroli nie uzyskano odpowiedzi. O podejmowanych przez MSP decyzjach świadczy pismo DNiPI/7007/01/MP z 6 sierpnia 2001 r., w którym Wicedyrektor DNiPI I poinformował Zarząd, że „po formalnym zamknięciu procedury prywatyzacyjnej Destylerni «Polmos» w Krakowie SA, do Ministerstwa Skarbu Państwa wpłynęły propozycje od potencjalnych Inwestorów zainteresowanych zakupem akcji Destylerni” oraz, że ewentualne dalsze negocjacje wymagają zgody RM.

Wicedyrektor DNiPI poinformował¹⁰⁷ 4 października 2001 r. Podsekretarza Stanu w MSP, że 14 września 2001 r. upłynął termin składania ofert na zakup akcji, w którym wpłynęły dwie oferty. Rekomendował ofertę **Maxim Philips Group** z siedzibą w Wielkiej Brytanii, potwierdzającą możliwość zaangażowania środków w wysokości około 22 mln zł. Zaznaczył, że „z uwagi na to, że oferta nabycia akcji przez Inwestora została złożona po formalnym zamknięciu procedury prywatyzacyjnej Destylerni, wymagane jest wystąpienie do Rady Ministrów o wyrażenie zgody na inny tryb zbywania akcji niż przewidziany w art. 33 ust.1 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych”. Jednak proces prywatyzacji z tym inwestorem również nie został sfinalizowany ze względu na brak porozumienia z bankiem finansującym działalność Spółki i Urzędem Skarbowym, co do możliwości restrukturyzacji finansowej zadłużenia Spółki.

**Brak
zainteresowania
ARP prywatyzacją**

O braku koncepcji sprywatyzowania Spółki świadczy - podjęta równolegle z działaniami prywatyzacyjnymi - próba wniesienia przez MSP jej akcji do **Agencji Rozwoju Przemysłu SA** (ARP). Próba ta zakończyła się niepowodzeniem ponieważ została podjęta bez wcześniejszego rozpoznania czy będzie to możliwe.

ARP przedstawiła 17 grudnia 2001 r. Ministrowi SP stanowisko¹⁰⁸, w związku z wyrażeniem w dniu 20 lutego 2001 r. przez RM zgody na niepubliczny tryb zbycia maksymalnie 3 788 000 akcji (80% kapitału zakładowego) Polmosu w Krakowie przez ich wniesienie jako wkładu niepieniężnego, na pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego w Agencji. Zarząd ARP stwierdził m.in.: „Na podstawie posiadanych informacji o sytuacji ekonomiczno-finansowej Destylerni, biorąc pod uwagę:

- ujemną wartość kapitału własnego na jedną akcję,
- potrzebę natychmiastowego uruchomienia środków finansowych w kwocie ponad 50,0 mln zł na pokrycie zaległych długów,
- brak gotówki w ARP SA na dofinansowanie Spółki w ramach bieżących potrzeb,
- potrzebę rozliczenia straty bilansowej z poprzednich lat,
- konieczność stworzenia w księgach rachunkowych ARP SA rezerw na wartość pakietu akcji bankrutującej Spółki.

nie widzimy w obecnej chwili możliwości wzięcia na siebie odpowiedzialności za los Spółki.”

**Prywatyzacja
przeprowadzona
przez zarząd**

Pod koniec 2001 r. MSP poinformowało¹⁰⁹ Zarząd Polmosu, że rozmowy w sprawie sprzedaży akcji Spółki nie rokują szybkiego i efektywnego ich zakończenia oraz zaproponował, żeby to zarząd Spółki przedstawił swoje propozycje MSP. Po dwóch tygodniach Zarząd zaproponował¹¹⁰:

¹⁰⁷ W notatce służbowej znak DNiPI/8493/01/MP.

¹⁰⁸ Pismem ARP/DEK/9870/01.

¹⁰⁹ Pismo znak MSWP/DNiPI/10380/01 z dnia 19 grudnia 2001 r.

¹¹⁰ Pismem znak P/AKG/1/2002 z dnia 3 stycznia 2002 r., kierowanym do pana Piotra Czyżewskiego Podsekretarza Stanu w MSP.

- obniżenie kapitału zakładowego (akcyjnego) Spółki, poprzez obniżenie wartości nominalnej akcji, celem pokrycia straty co najmniej z roku 1999, zgodnie z art. 455 §1 ksh,
- podwyższenie kapitału zakładowego w drodze emisji nowych akcji, co najmniej o łącznej wartości 20 000 000 zł, zgodnie z art. 431 ksh.

Zarząd wnosił o udzielenie mu pełnomocnictwa do podjęcia działań, celem znalezienia nabywcy akcji, uzasadniając, że najkorzystniej byłoby skierować ofertę do oznaczonego adresata (prywatną subskrypcję art. 431 §2 pkt 1 ksh). Pozwoliłoby to nie tylko na uzyskanie środków finansowych niezbędnych do funkcjonowania Spółki, ale również do ustanowienia zabezpieczenia finansowego od nabywcy.

Uchwałą Nr 2 z 20 lutego 2002 r. NWZA postanowiło utrzymać funkcjonowanie i działalność Spółki. Dalsze istnienie Spółki, w sytuacji, gdy wyniki finansowe wyczerpywały dyspozycję art. 397 *Kodeksu spółek handlowych*, było uzasadniane zainteresowaniem potencjalnych inwestorów dokapitalizowaniem Spółki w drodze podwyższenia kapitału zakładowego w trybie art. 431 ksh. W §2 ww. uchwały NWZA zobowiązało Zarząd do podjęcia negocjacji z potencjalnymi inwestorami zainteresowanymi podwyższeniem kapitału zakładowego Spółki.

Dalsze działania prywatyzacyjne prowadzone były przez Zarząd i w ich wyniku doszło do sprywatyzowania Spółki poprzez objęcie akcji w podwyższonym kapitale przez Belvedere Dystrybucja Spółka z oo.

Zarząd Spółki poinformował MSP, że zainteresowanie udziałem w prywatyzacji Destylarni są firmy **Adamba Imports International, Inc USA** oraz Belvedere i wnioskował o zaakceptowanie Belvedere jako potencjalnego inwestora. Proponował też podjęcie negocjacji – przy udziale Belvedere – z Urzędem Skarbowym Kraków-Śródmieście w celu redukcji zobowiązań Destylarni z tytułu zaległości podatkowych oraz z BGŻ SA w celu redukcji zobowiązań kredytowych z lat 1997-1998. Tadeusz Steckiewicz Podsekretarz Stanu w MSP 8 czerwca 2002 r. poinformował Zarząd Polmosu w Krakowie o zaakceptowaniu inwestora i wyraził zgodę na podjęcie negocjacji odnośnie umorzenia i restrukturyzacji zadłużenia. Jednocześnie prosił o zwrócenie szczególnej uwagi na zabezpieczenie wszelkich zobowiązań Inwestora, a w szczególności dotyczących wniesienia przez niego wkładów pieniężnych na pokrycie akcji nowej emisji.

Uchwałą Nr 2 z 31 października 2002 r. NWZA obniżyło kapitał zakładowy z kwoty 16 425 600,00 zł do kwoty 4 720 000,00 zł, tj. o kwotę 11 705 600,00 zł poprzez zmniejszenie wartości nominalnej jednej akcji z 3,48 zł do 1,00 zł za jedną. Ilość akcji pozostała bez zmian. Kwotę 11 705 600,00 zł przeznaczono na pokrycie części straty netto za I rok obrotowy (1 listopada 1998 r. – 31 grudnia 1999 r.).

Niepełna wycena

NIK negatywnie oceniła, pod względem rzetelności i celowości, przyjęcie przez Ministra SP we wrześniu 2002 r. *Raportu z wyceny kapitału zakładowego Destylarni Polmos w Krakowie SA*, który nie uwzględniał wszystkich składników majątku wycenianej spółki.

Przy wycenie wartości niematerialnych i prawnych przyjęto ich wartość bilansową, tj. 62,5 tys. zł, nie uwzględniając w ogóle skorygowanej wartości koncesji i zezwoleń oraz wartości domeny (strony internetowej) oraz umów licencyjnych. Przy wcześniejszych wycenach¹¹¹ przy ustalaniu wartości niematerialnych i prawnych przyjęto wartość rynkową znaków towarowych i programów komputerowych, a także

¹¹¹ Wycena z maja 2000 r. oraz jej aktualizacje z września 2000 r. i z grudnia 2001 r., opracowane przez Evip International Spółka z o.o.

uwzględniono wartość koncesji i zezwoleń, domeny i umów licencyjnych. Wycena rynkowa wartości niematerialnych i prawnych była wówczas większa od kwoty bilansowej odpowiednio w maju i wrześniu 2000 r. o 10 519 tys. zł, a w grudniu 2001 r. o 10 561 tys. zł. Wadliwie oszacowano w *Raporcie* wartość rzeczowych aktywów trwałych. Skorygowano ją o łączną kwotę 5 454 094,33 zł, na którą składały się przede wszystkim wartość Wytwórni Napoi Bezalkoholowych w Krakowie Nowej-Hucie (4 899 198,19 zł) oraz wartość sklepu firmowego (554 896 zł), chociaż te składniki majątku były we wcześniejszych wycenach uwzględnione. *Raport* z 2002 r. nie uwzględniał także własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu (sklepu firmowego) w kwocie 885 tys. zł. Zastrzeżenia Izby budziło również zmniejszenie w *Raporcie* o 297 476 zł wartości produktów gotowych, wyrobów określonych jako „trudno zbywalne”, do których zaliczono, m.in. Winiak Jagielloński i Senator – Winiak Krakowski.

Wartość zobowiązań Spółki z tytułu podatku od towarów i usług VAT, podatku akcyzowego oraz naliczonych odsetek od tych podatków skorygowano w *Raporcie* o kwotę 21 116 962,85 zł ze względu na spodziewane umorzenie zobowiązań wobec Skarbu Państwa. Wartość kapitału zakładowego Spółki określona w *Raporcie* metodą skorygowanych aktywów netto wyniosła minus 31 956 528,83 zł, a wartość jednej akcji Spółki minus 6,77 zł. Skutkiem takiej wyceny było podjęcie przez NWZA *Uchwały Nr 2 z dnia 31 października 2002 r. o obniżeniu kapitału zakładowego o kwotę 11 705 600,00 zł*. Podjęcie następnie *Uchwały Nr 3 z dnia 31 października 2002 r. o jego podwyższeniu o kwotę 28 000 tys. zł* umożliwiło prywatyzację Polmosu w Krakowie na drodze objęcia akcji w podwyższonym kapitale Spółki przez inwestora strategicznego.

Umowa o warunkach i zasadach uczestnictwa Inwestora, tj. Belvedere Dystrybucja Sp. z oo. w prywatyzacji Destylarni Polmos w Krakowie SA z 16 października 2002 r. w niewłaściwy – zdaniem NIK – sposób zabezpieczała interes Spółki oraz SP. Postanowienia umowy, stanowiącej integralną część uchwały NWZA, nieprecyzyjnie określały zakres przedmiotowy oraz wartościowy zobowiązań inwestycyjnych. Minister SP nie zapewnił sobie też możliwości nadzoru i egzekucji wykonania zobowiązań.

3.4.2.11. POLMOS W ZIELONEJ GÓRZE

udział w rynku	wartość	zatrudnienie
7,3 %	152 000 tys. zł	381

NIK negatywnie pod względem gospodarności oceniła prywatyzację **Lubuskiej Wytwórni Wódek Gatunkowych „Polmos” w Zielonej Górze SA** (obecnie **V&S Luksusowa SA**), ponieważ cena uzyskana za 85% akcji była zaniżona.

W wystąpieniu pokontrolnym¹¹² do MSP dot. wykonania budżetu państwa i przychodów z prywatyzacji w roku 2003 NIK oceniła, że z tej transakcji MSP nie uzyskało przychodów finansowych adekwatnych do kondycji ekonomiczno-finansowej prywatyzowanej Spółki. Sprzedaży akcji LWWG „Polmos” SA dokonano na granicy dolnego przedziału wyceny, co przy dobrej sytuacji ekonomicznej Spółki i pozytywnych rokowaniach na przyszłość było, zdaniem NIK, nieuzasadnione. Cena za jedną akcję została obniżona w stosunku do oferty wstępnej i wiążącej z 16,00 zł do

¹¹² KGP/41001-1/04 z 5 maja 2004 r.

15,20 zł, co w przeliczeniu na wymiar kwotowy transakcji spowodowało zmniejszenie wpływów Skarbu Państwa o **6 800 tys. zł**. Zdaniem NIK, sytuacja ekonomiczno-finansowa Spółki, która utrzymywała dodatnie wyniki finansowe na wszystkich poziomach działalności, trwale wykazywała bezpieczny poziom wskaźników płynności finansowej, użytkowała majątek trwały, reprezentujący europejski standard, była bardzo dobra.

NIK negatywnie oceniła, z punktu widzenia celowości, niezagwarantowanie przez Ministra SP skutecznych instrumentów egzekwowania zobowiązania inwestora do składania sprawozdań z realizacji zobowiązań.

Spółka miała dostarczać MSP kwartalne, raporty dotyczące gwarantowanego zatrudnienia. W okresie od dnia 9 maja 2003 r. do dnia 7 września 2004 r. Spółka powinna przedłożyć cztery raporty. Tymczasem Delegatura MSP w Poznaniu otrzymała tylko jeden raport datowany na 10 września 2004 r. i to dopiero po dwukrotnym pisemnym wystąpieniu do Prezesa Zarządu **Vin & Spirit AB w Sztokholmie**.

Niedostarczenie raportów spowodowane było brakiem umownych sankcji za niewywiązanie się ze składania raportów. Kary umowne z tytułu naruszenia postanowień gwarantowanego zatrudnienia nie obejmowały braku raportów w tym zakresie. Za naruszenie oświadczeń, zapewnień i zobowiązań o gwarancji zatrudnienia przewidziano w Umowie tylko naprawienie szkody w rozumieniu kodeksu cywilnego, co zdaniem Izby, jest niewystarczające. Również sformułowania umowy w części dotyczącej spraw pracowniczych i gwarancji zatrudnienia są niekompletne, nieprecyzyjne, sporządzone bez zachowania należytej staranności.

3.4.2.12. POLMOS W WARSZAWIE

udział w rynku	wartość	zatrudnienie
2,1 %	3 000 tys. zł	120

Izba negatywnie oceniła, pod względem gospodarności, legalności, celowości i rzetelności, proces prywatyzacji **Przedsiębiorstwa Przemysłu Spirytusowego „Polmos” w Warszawie** (Przedsiębiorstwo). Wpływy SP z tytułu oddania Przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania spółce z udziałem pracowników zostały zaniżone o co najmniej 3 miliony złotych. Przedmiotem *Umowy prywatyzacyjnej*, zawartej na czas określony od dnia 1 marca 2003 r. do dnia 28 lutego 2013 r., było przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55¹ *kodeksu cywilnego*. Wartość przedmiotu Umowy została określona przez strony na kwotę 3 000 000 zł. Należność za korzystanie z przedmiotu umowy ustalono jako sumę jego wartości spłacaną w formie kwartalnych rat kapitałowych (po 75 000 zł) oraz sumę opłat dodatkowych.

Po prywatyzacji Spółka na bieżąco regulowała należności, a 30 września 2004 r. dokonała jednorazowo wpłaty kwoty 1 050 000 zł, stanowiącej równowartość 14 rat kwartalnych oraz 42 000 zł tytułem opłaty dodatkowej. Tym samym opłacona została połowa należności wynikającej z *Umowy prywatyzacyjnej*, co w świetle postanowienia jej § 22, umożliwia wcześniejsze przeniesienie własności

przedsiębiorstwa na Spółkę. Do 30 września 2004 r. włącznie Spółka uiściła kwotę 1 589 815,85 zł z tytułu należności za korzystanie z przedmiotu *Umowy prywatyzacyjnej*.

Zaniżona cena

Wynegocjowana cena była niższa nawet od wartości znaków towarowych posiadanych przez oddawane w leasing przedsiębiorstwo, tj. kwoty 3 054 tys. zł.¹¹³ Izba nie zgodziła się z opinią¹¹⁴ Dyrektora Departamentu Prywatyzacji II, że „w chwili prowadzenia negocjacji ze spółką pracowniczą w sprawie oddania Przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania istotnie zmieniły się w stosunku do stanu na dzień 30 czerwca 2001 r. uwarunkowania rynkowe dotyczące wartości marki «Spirytus Rektyfikowany»”. Spółka pracownicza – po przejęciu przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania – wyceniła w bilansie wartość znaków towarowych na kwotę 3 054 tys. zł. Opinię o znacznym zaniżeniu ceny za oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania potwierdzają również wyniki ekonomiczne uzyskiwane po prywatyzacji przez leasingobiorcę: zysk netto za okres od 1 marca 2003 r. do 31 grudnia 2003 r. wyniósł 2 980,9 tys. zł, a za pierwsze 8 miesięcy 2004 r. 2 066,0 tys. zł. Oznacza to, że wynegocjowana cena stanowiła zaledwie równowartość zysku netto uzyskanego w ciągu niespełna jednego roku.

Zaniżenie wartości przedsiębiorstwa było możliwe dzięki zaniżeniu kolejnych oszacowań wartości sporządzonych przez Evip International Sp. z oo. W pierwszej wycenie (wg danych na 30 czerwca 2001 r.) doradca rekomendował przedział wartości 5 361 tys. zł – 6 911 tys. zł, a wartość posiadanych przez przedsiębiorstwo znaków towarowych oszacował na 3 054 tys. zł. W maju 2002 r. Doradca zweryfikował wartość wyceny, ponieważ przedsiębiorstwo uzyskało na koniec 2001 r. zdecydowanie lepsze wyniki od prognozowanych w poprzedniej wersji wyceny. Nowy, rekomendowany przez Doradcę, przedział wartości przedsiębiorstwa wyniósł 5 679 tys. zł – 6 911 tys. zł, jednak po niespełna pół roku obniżono go o połowę.

Obniżenie wyceny na podstawie niewiarygodnych przesłanek

Oszacowania wartości sporządzono bez dokonania odrębnej wyceny wartości rynkowej udziałów Przedsiębiorstwa w „**Poldrink**” Sp. z oo., których wartość bilansowa stanowiła około ¼ wartości przedsiębiorstwa przy wycenie metodą majątkową. Również z powodu wysokich nakładów poniesionych przez Przedsiębiorstwo na utworzenie i wspieranie spółki zależnej należało, zdaniem NIK, dokonać odrębnego oszacowania ich wartości rynkowej. Minister SP był w przeszłości informowany o nieprawidłowościach związanych z utworzeniem i funkcjonowaniem spółki zależnej Polmosu w Warszawie, polegających na ponoszeniu wysokich nakładów bez stosownej rekompensaty. Mimo to nie zadbał o rzetelną wycenę wartości spółki, na której założenie i bieżące funkcjonowanie Przedsiębiorstwo przeznaczało znaczne środki. W skardze do **Prezesa RM**¹¹⁵ wskazywano na celowe działania dyrekcji Przedsiębiorstwa na szkodę PPS,

¹¹³ W umowie z doradcą Nr MSP/DFSP/241/FFP/2001 z dnia 27 sierpnia 2001 r. Minister SP zastrzegł, że wycena Przedsiębiorstwa musi uwzględniać wartość posiadanych przez Przedsiębiorstwo znaków towarowych.

¹¹⁴ Wyjaśnienia z dnia 25 listopada 2004 r., pismo MSP/DPR II/4156/04/KTS.

¹¹⁵ Pismo do Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 maja 2002 r.

a przeprowadzona w 1998 r. kontrola NIK potwierdziła zarzuty¹¹⁶. W latach 1998-2003 Polmos w Warszawie nie uzyskał żadnych wpływów finansowych z tytułu posiadania udziałów w „Poldrink” Sp. z oo. co oznacza, że Przedsiębiorstwo nie wycofało poniesionych nakładów na utworzenie i funkcjonowanie Spółki. Pomimo tych faktów, ani MSP, ani Doradca nie podjęli żadnych działań prowadzących do ustalenia sytuacji ekonomiczno-finansowej „Poldrink” Sp. z oo. i rzetelnego wyliczenia wartości rynkowej jej udziałów. Niezależnie od powyższego w *Raporcie końcowym*, stanowiącym podsumowanie przeprowadzonej prywatyzacji, Doradca podał nieprawdziwe dane na temat ilości i wartości udziałów posiadanych przez PPS w „Poldrink” Sp. z oo., co może świadczyć o próbie zbagatelizowania wartości tego składnika majątku przedsiębiorstwa w celu ukrycia nieprawidłowości w wycenie.

„Nieformalna”
wycena

NIK negatywnie, z punktu widzenia rzetelności i celowości, oceniła nieskorzystanie przez MSP w październiku 2002 r. (tj. na etapie negocjowania warunków umowy prywatyzacyjnej) z możliwości aktualizacji wyceny wartości Polmosu w Warszawie. Zamiast tego przyjęto *Opinię uzupełniającą na temat wartości PPS Polmos Warszawa (dla potrzeb procesu negocjacyjnego)*, która stanowiła uzasadnienie dla obniżenia dolnego progu oszacowania wartości Przedsiębiorstwa. Pominięcie w *Opinii* wartości czynników, które w oczywisty sposób rzutowały na wzrost wartości Przedsiębiorstwa i wykorzystywanie wątpliwych, wg NIK, argumentów do jej obniżenia mogą wskazywać, że obniżenia dokonano celowo w interesie przejmującej przedsiębiorstwo spółki pracowniczej.

Aktualizacja wyceny - której wykonanie przewidywała umowa z Doradcą - kosztowałaby 3 tys. zł netto i musiałaby być przyjęta przez MSP po weryfikacji. Tymczasem *Opinię* Doradca sporządził nieodpłatnie, a MSP przyjęło ją bez dokonania weryfikacji. Przyjęcie nieformalnie sporządzonej wyceny jako podstawy negocjacji cenowych świadczy o lekceważeniu przez MSP dokumentacji i obowiązujących procedur prywatyzacyjnych. § 8 ust. 1 *Rozporządzenia RM w sprawie zakresu analizy spółki...* określa, że wykonanie analizy - której część stanowi wycena - zleca Minister właściwy do SP lub organ założycielski.

Nowy, rekomendowany w tej *Opinii* przedział wyceny wynosił od 2 534 tys. złotych do 3 642 tys. złotych. Uzasadnienie obniżenia przedziału wartości Przedsiębiorstwa NIK uznała za niewiarygodne. Doradca podał, że Polmos w Warszawie planuje utworzyć rezerwy na łączną kwotę 2 591 tys. zł, a dalej stwierdził, że ich wysokość jest subiektywną oceną Przedsiębiorstwa, a „zasadność ich utworzenia nie została potwierdzona opinią biegłego rewidenta.” Pomimo to, w aktualizacji wyceny uwzględniono utworzenie rezerw bez ich weryfikacji, w tym np. 80% rezerwy w kwocie 300 000 zł tytułem ewentualnego przegranego procesu z „Wyborowa” SA o znak towarowy. Tymczasem, „Wyborowa” SA domagała się od Przedsiębiorstwa kwoty 31 000 zł, oferując jednocześnie rekompensatę finansową na rzecz Przedsiębiorstwa w kwocie 75 000 EUR za zaprzestanie używania znaku i wycofanie powództwa.¹¹⁷

¹¹⁶ Wystąpienie pokontrolne LWA-41140-1-98 z 5 października 1998 r. skierowane do Ministra SP po kontroli, której celem było zbadanie zasadności zarzutów przedstawionych przez pracowników PPS „Polmos” w piśmie do Biura Senatorsko-Poselskiego Akcji Wyborczej „Solidarność”.

¹¹⁷ Pismo Prezesa Zarządu PPS Polmos Warszawa SA z dnia 12 maja 2003 r.

W wycenie nie uwzględniono 30-procentowego obniżenia przez MF podatku akcyzowego z 1 sierpnia 2002 r. Konsekwencją obniżenia stawki akcyzy był wzrost popytu na produkcję Polmosów. W ślad za tym oczekiwano zwiększenia przychodów i poprawy sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego. NIK uważa, że był to czynnik uzasadniający podwyższenie wartości Polmosu w Warszawie.

**Korzystne dla
inwestora
obniżenie ceny**

W uzasadnieniu dokonania aktualizacji oszacowania wartości z października 2002 r. doradca powoływał się na argument, że poprzednia wycena została sporządzona ponad rok wcześniej, tj. 30 czerwca 2001 r. W rzeczywistości poprzednia wersja wyceny była znacznie późniejsza i sporządzona została 24 maja 2002 r. Na nieuzasadnionym obniżeniu oszacowania wartości prywatyzowanego Przedsiębiorstwa skorzystała przejmująca Przedsiębiorstwo spółka, a stracił Skarb Państwa. Skorygowanie wartości firmy przez Doradcę było zbieżne w czasie z propozycjami obniżenia ceny adresowanymi przez inwestora do Ministra SP, w procesie negocjacji warunków umowy prywatyzacyjnej.

NIK negatywnie, z punktu widzenia celowości, oceniła sposób wynagradzania Doradcy za wynegocjowanie warunków umowy prywatyzacyjnej. Minister SP, powierzył EVIP International udział w negocjacjach, nie stwarzając jednocześnie instrumentów, dzięki którym Doradca byłby zainteresowany maksymalizowaniem opłaty za oddanie Przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania. Doradca miał w Umowie¹¹⁸ zagwarantowane wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 42 700 zł za doprowadzenie do zawarcia umowy niezależnie od wynegocjowanych warunków.

Doradca w przeprowadzanych na potrzeby MSP symulacjach, wyliczał wpływ SP z oddania Przedsiębiorstwa do płatnego korzystania, biorąc do obliczeń dolny próg wyceny z „Opinii...”, tj. 2 534 tys. zł. W toku negocjacji Doradca proponował przyjęcie ceny oferowanej przez spółkę pracowniczą w kwocie 2 850 tys. zł. Działania Doradcy mogą, zdaniem Izby, wskazywać na dążenie do wynegocjowania ceny odpowiadającej nabywcy.

MSP nie egzekwowało od spółki pracowniczej wymaganych w Umowie sprawozdań. W raportach przesyłanych do MSP Spółka nie przedstawiała liczby umów o pracę, które zostały rozwiązane w okresie objętym raportem wraz z określeniem przyczyn ustania stosunku pracy. Delegatura MSP w Ciechanowie wystąpiła o takie sprawozdania dopiero po skierowaniu przez kontrolerów NIK prośby o wyjaśnienia w przedmiotowej sprawie.

Konflikt interesów

Sprawowanie przez byłego Dyrektora Przedsiębiorstwa funkcji Pełnomocnika Ministra Skarbu Państwa ds. Prywatyzacji Przedsiębiorstwa Przemysłu Spirytusowego „Polmos” w Warszawie wiązało się z konfliktem interesów.

Były Dyrektor (do końca 2002 r.) Przedsiębiorstwa, był znaczącym udziałowcem (ponad 14% akcji) Spółki i pełnił w niej funkcję Wiceprzewodniczącego RN. Ponadto, ponad 10% akcji Spółki należało do jego syna. Istniała zatem kolizja interesów, ponieważ występując jako Pełnomocnik Ministra SP powinien działać w interesie SP, a jako akcjonariusz był zainteresowany przekazaniem Przedsiębiorstwa w takim stanie, który nie narazi przejmującej go spółki na konieczność płacenia kar umownych.

Zdaniem NIK, Minister SP nie powinien wyznaczać na pełnomocnika do spraw wniesienia przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania osoby, która mogła być

¹¹⁸ Umowa Nr MSP/DFSP/241/FFP/2001 z dnia 27 sierpnia 2001 r.

zainteresowana stworzeniem warunków korzystnych dla spółki przejmującej – tj. np. jej akcjonariusza. Minister SP wyjaśnił, że: „ustawodawca określając warunki prywatyzacji bezpośredniej poprzez oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego korzystania nie ustalił kto może, a kto nie może zostać pełnomocnikiem do spraw prywatyzacji. Minister SP powołując pełnomocnika ds. prywatyzacji działał w dobrej wierze i nie miał podstaw przypuszczać, by powołany pełnomocnik nie mógł należycie wykonać powierzonych mu zadań”.¹¹⁹ NIK uznaje te wyjaśnienia za niewystarczające. Nieprawidłowości dotyczące utworzenia i funkcjonowania „Poldrink” Sp. z oo. w okresie kiedy Dyrektorem Polmosu była osoba powołana następnie na funkcję pełnomocnika Ministra SP były znane Departamentowi Prywatyzacji II. Kontynuowanie współpracy z tą osobą w procesie prywatyzacji wskazuje na brak osobistej odpowiedzialności za popełnione nieprawidłowości oraz na słabość kontroli wewnętrznej w MSP.

Mechanizmy korupcjogenne

Akceptowanie nierzetelnych wycen oraz ustalenie zaniżonej wartości przedsiębiorstwa na podstawie dokumentu, który nie był formalnie zamówiony ani odebrany przez MSP wskazuje na lekceważenie dokumentacji oraz dowolność w podejmowaniu decyzji. Brak reakcji na sygnalizowane wcześniej nieprawidłowości związane z powołaniem spółki zależnej wskazują na słabość kontroli wewnętrznej i brak osobistej odpowiedzialności. Łączenie przez jedną osobę funkcji: dyrektora przedsiębiorstwa, pełnomocnika ds. jego prywatyzacji oraz akcjonariusza przejmującej spółki powodowało, że działała ona w sytuacji konfliktu interesów.

Wszystkie ww. zjawiska są uznawane przez NIK za typowe mechanizmy korupcjogenne. Ocenę o możliwości zaistnienia sytuacji wskazującej na korupcję, uprawdopodobnia nagromadzenie tych zjawisk w procesie prywatyzacyjnym Polmosu w Warszawie oraz ich skutki w postaci zniżenia ceny o co najmniej 3 000 tys. zł, na czym skorzystała przejmująca spółka.

3.4.2.13. POLMOS W TORUNIU

Działania MSP nie doprowadziły do sprywatyzowania **Polmosu Toruń SA**, pomimo wyłonienia nabywcy akcji Spółki w 2001 r. NIK negatywnie, pod względem celowości, ocenia długotrwałe prowadzenie negocjacji z niewiarygodnym oferentem. Minister SP prowadził rokowania zmierzające do podpisania umowy prywatyzacyjnej z Konsorcjum: **Polskie Północne Pierze i Puch „Roleks” Sp. z oo. i Henryk Lipski** w okresie od maja 2001 r. do lipca 2002 r., tj. przez 14 miesięcy. Umowa została zawarta w dniu 10 lipca 2002 r. Tak długi okres rokowań był związany z informacją **Urzędu Ochrony Państwa**, że w umowie należy w szczególnie sposób zabezpieczyć interes Skarbu Państwa oraz brakiem jednoznacznej opinii doradcy prywatyzacyjnego o wiarygodności oferenta.

Rokowania zakończono 10 grudnia 2001 r. jednostronnym parafowaniem umowy sprzedaży akcji przez pana Henryka Lipskiego. W tym czasie Minister SP trzykrotnie przedłużał termin wyłączności dla oferentów na ich wniosek. Negocjacje związane z zastosowaniem dodatkowych zabezpieczeń interesów SP trwały od 26 września

¹¹⁹

Pismo MSP/DkSiW/620/04 z 31 grudnia 2004 r.

2001 r. do kwietnia 2002 r. W dniu 10 lipca 2002 r. podpisano *umowę sprzedaży 936 000 akcji zwykłych imiennych stanowiących 52% kapitału zakładowego Polmos Toruń SA* za kwotę 12 233 520 zł. Po stronie Kupującego występowali: spółka Polskie Północne Pierze i Puch „Roleks” Sp. z oo. (Kupujący I), będąca nabywcą 576 000 akcji stanowiących 32% kapitału zakładowego spółki, Henryk Lipski (Kupujący II), będący nabywcą 360 000 akcji stanowiących 20% kapitału zakładowego Spółki i **ML Spirit Corporation Sp. z oo.** (Gwarant).

Strony postanowiły, że umowa wejdzie w życie z dniem podpisania, przy czym przeniesienie własności akcji oraz płatność ceny za akcje miała nastąpić nie później niż w ciągu 30 dni od dnia podpisania umowy. Umowa zawierała opcję sprzedaży Drugiej Transzy 593 900 akcji Spółki, co stanowiło 33% kapitału zakładowego, nie później niż w ciągu czterech miesięcy od dnia podpisania umowy.

W przypadku niewykonania zobowiązania do zakupu akcji, SP był uprawniony do dochodzenia kary umownej stanowiącej równowartość 100% wartości zbywanych akcji. W artykule 6 umowy określającym zobowiązania kupujących za zobowiązania wynikające z umowy postanowiono, że Kupujący zobowiązują się na żądanie Sprzedającego zapłacić mu m.in. następujące kary umowne: „za niezrealizowanie zobowiązania do zakupu akcji [...] karę umowną w wysokości 100% wartości ceny jaką kupujący powinni zapłacić za nabywane akcje.” (§ 3 ust. 10). Warunkiem było pisemne zawiadomienie Kupujących (pod rygorem utraty roszczenia) o okolicznościach uzasadniających dochodzenie kary w ciągu 60 dni od dnia, w którym powinna być wpłacona cena.

Inwestorzy nie wywiązali się z obowiązku zakupu akcji, a zwłoka MSP w wezwaniu Kupujących do Zamknięcia Transakcji i wykonania umowy pozbawiła Skarb Państwa prawa możliwości dochodzenia kary umownej w wysokości 12 233 520 zł.

Minister SP wezwał Inwestorów do kupna drugiej transzy akcji 60 dni po terminie, w którym wezwanie to mogło być skuteczne. Kupujących poinformowano, że w przypadku bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu Minister SP odstąpi od umowy. Minister SP 4 grudnia 2002 r. ponownie wezwał Kupujących do wykonania umowy. Wobec informacji, że Kupujący nie przystąpią do Zamknięcia Transakcji, 19 grudnia 2002 r. Minister SP złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy. Skutkiem tego oświadczenia było niedochodzenie konsekwencji prawnych i finansowych wobec kupujących i gwaranta.

Zaniechanie dochodzenia kary umownej

NIK nie podziela poglądu Zastępcy Dyrektora DPR I, że: „dochodzenie przez Skarb Państwa roszczeń wobec inwestorów z powodu nieprzystąpienia do zamknięcia transakcji oznaczałoby w konsekwencji wydanie akcji inwestorom. Nieprzystąpienie do zamknięcia transakcji zostało uznane przez MSP jako oznakę braku wiarygodności inwestorów. MSP zrezygnowało z dochodzenia roszczeń w celu uniknięcia sytuacji, w której akcje spółki zostają objęte przez niewiarygodne osoby.”¹²⁰ Dochodzenie kary umownej z tytułu nieprzystąpienia do zamknięcia transakcji nie wiązało się – w ocenie NIK – z koniecznością wydania akcji. Kara umowna była zabezpieczeniem interesów SP na wypadek wycofania się inwestorów. Dochodzenie kary nie stanowiło przeszkody w kontynuowaniu procesu prywatyzacji z innym podmiotem.

Opisany wyżej przebieg procesu prywatyzacji Polmosu w Toruniu wskazuje na wystąpienie typowych mechanizmów korupcyjnych, takich jak: dowolność

¹²⁰ Wyjaśnienie z 25 stycznia 2005 r.

w podejmowaniu decyzji, a także nadmiar kompetencji w ręku jednego urzędnika i brak osobistej odpowiedzialności za podejmowane decyzje. Brak uzasadnień podejmowanych decyzji o przedłużeniu rokowań, a następnie o odstąpieniu od naliczenia kary świadczy o braku przejrzystości działania MSP.

3.4.2.14. POLMOS W ŁODZI

Przykładem opieszałości działań MSP i nieprawidłowości popełnionych na etapie przygotowania prywatyzacji oraz braku koncepcji sprywatyzowania Polmosu znajdującego się w trudnej sytuacji ekonomicznej były działania związane z prywatyzacją Polmosu w Łodzi.

W wystąpieniu pokontrolnym z 5 lipca 2001 r.¹²¹ NIK wskazywała na przewlekłość działania **Finansista-Consulting” Sp. z oo.** (dalej *Finansista*), która pełniła rolę doradcy Ministra SP przy prywatyzacji Polmosu w Łodzi oraz opieszałe działania MSP. Mimo deklaracji MSP złożonych w odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne, że nastąpi usprawnienie procesu sporządzania analiz, NIK w dalszym ciągu negatywnie ocenia z punktu widzenia rzetelności, gospodarności i celowości proces przygotowania analiz przedprywatyzacyjnych dla Polmosu w Łodzi.

Analizy przedprywatyzacyjne, których pierwotnym terminem złożenia był 4 listopada 2000 r., były przyjmowane przez MSP przez ponad 27 miesięcy. Ponieważ jakość wykonanych przez *Finansistę* analiz była niesatysfakcjonująca, Minister SP udzielając zamówienia z wolnej ręki powierzył dokonanie niezbędnych poprawek¹²², na koszt pierwotnego wykonawcy, spółce **„Doradztwo Gospodarcze DGA” SA** z Poznania (*DGA SA*). Doradca przekazał poprawione analizy w przewidzianym w umowie 4-tygodniowym terminie w dniu 5 listopada 2001 r. Odbiór dzieł przez MSP nastąpił w dniu 11 lutego 2003 r., tj. po 15 miesiącach i 6 dniach od ich złożenia. W tym czasie zmieniały się departamenty nadzorujące prywatyzację, skład zespołów ds. odbioru. Jednak MSP nie podejmowało przez wiele miesięcy żadnych działań w celu odebrania analiz, chociaż wcześniej uzasadniało zamówienie z wolnej ręki tym, że „Sytuacja gospodarcza ŁZPS „Polmos” w Łodzi nie pozwala na powtórzenie procedury związanej z przetargiem nieograniczonym [...]”¹²³.

Opieszałość MSP w dochodzeniu roszczeń

MSP przez ponad dwadzieścia miesięcy nie podjęło działań w celu uzyskania refinansowania kosztów poprawnego wykonania analiz od wykonawcy, z którego winy odstąpiono od pierwszej umowy. Umowa z *Finansistą* przewidywała, że w przypadku niewykonania prawidłowych analiz z winy wykonawcy, SP będzie mógł zlecić ich wykonanie innej firmie. Kwotą 75 640 zł za poprawienie analizy zapłaconą w marcu 2003 r. *DGA SA*, należało obciążyć *Finansistę Consulting Sp. z oo.* Dopiero w dniu 21 grudnia 2004 r., w trakcie kontroli NIK, Departament Budżetu i Finansów wezwał *Finansistę Consulting Sp. z oo.* do jej zapłaty tytułem umowy zawartej z 4 września 2000 r. i wykonania zamówionego dzieła przez inną firmę.

Kwota wynagrodzenia dla *DGA* za poprawienie analizy (zlecone z wolnej ręki) była o 15 860 zł wyższa od kwoty za wykonanie analizy przez *Finansistę*.

¹²¹ Nr DSPiP-41006-5-2000.

¹²² Umowa Nr MSP/DFSP/267/FFP/2001 z dnia 8 października 2001 r.

¹²³ Pismo Podsekretarz Stanu Barbary Litak-Zarębskiej do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z dnia 3 lipca 2001 r.

Consulting Sp. z oo. (59 780 zł), co stwarzało uzasadnione wątpliwości czy uda się ją w całości odzyskać. Już 31 sierpnia 2001 r. Finansista zakwestionował zasadność odstąpienia od umowy, a także wysokość wynagrodzenia dla nowego wykonawcy z tytułu poprawienia poszczególnych dzieł.

Również DGA SA nie wykonała analiz w sposób należyty, w związku z czym Izba jako niegospodarne i nielegalne uważa wypłacenie jej wynagrodzenia w wysokości **75 640 zł.** MSP nie skorzystało wobec DGA SA z postanowienia § 8 pkt 3 Umowy¹²⁴. Stanowiło ono, że w przypadku nienależytego dokonania poprawek któregośkolwiek z dzieł Zamawiający powinien wyznaczyć wykonawcy termin do ich usunięcia. Po bezskutecznym upływie tego terminu miał prawo do odstąpienia od umowy w części lub w całości. Niezależnie od powyższego MSP miało prawo „żądania kary umownej w wysokości 25% należnego za dane poprawione Zamówione Dzieło wynagrodzenia, lub powierzenia poprawienia lub dalszego wykonania danych poprawek Zamówionego Dzieła osobie trzeciej na koszt Wykonawcy.”

P.o. Dyrektora DNiP I, w uwagach do *Analizy prawnej* z 23 stycznia 2002 r., nakazywała doradcy przedstawić wnioski oceniające sytuację prawną ze wskazaniem ewentualnych zagrożeń (bądź jednoznacznym stwierdzeniem o ich braku) mogących wystąpić w istniejącej sytuacji prawnej. Doradca nie dokonał prawidłowych poprawek w wyznaczonym do 4 lutego 2002 r. terminie. W ocenie Izby, niewykonanie poprawek przez Doradcę w terminie do 4 lutego 2001 r. pozwalało Ministrowi SP odstąpić od Umowy z DGA.

Żądanie poprawy dzieł związane było z nieuwzględnieniem przez doradcę unieważnienia decyzji uwłaszczających przedsiębiorstwo na dwóch działkach, które w sumie stanowiły ponad połowę jego nieruchomości. Doradca nie przewidział takiego zagrożenia w poprawionej analizie prawnej, pomimo że nieważność decyzji uwłaszczeniowych **Prezes Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast** stwierdził w dniu 23 kwietnia 2002 r. Analiza prawna została pozytywnie oceniona przez pracownika MSP odpowiedzialnego za jej zaopiniowanie w dniu 17 czerwca 2002 r.¹²⁵

Błąd doradcy w analizie prawnej został stwierdzony dopiero w październiku 2002 r. **Zespół ds. Odbioru Zamówionych Dzieł dot. Łódzkich Zakładów Przemysłu Spirytusowego „Polmos” w Łodzi**¹²⁶, wskazał że: „Konsekwencją pominięcia przez Doradcę tych ustaleń jest błędny opis stanu Przedsiębiorstwa Państwowego i perspektyw jego rozwoju, niewłaściwie sporządzona analiza prawna oraz wycena wartości przedsiębiorstwa, co doprowadziło także do przedstawienia nieprawdziwych danych o przedsiębiorstwie w «Memorandum informacyjnym».” Wobec powyższego Zespół ds. Odbioru stwierdza, że Wykonawca nie dokonał należytego pod względem jakości dokonania poprawek.”

**Tolerowanie
nieprawidłowych
działań doradcy**

Zespół dwukrotnie występował do DGA SA o poprawienie analizy prawnej i wyznaczał doradcy kolejne terminy. Poprawiona wersja analizy stanu prawnego z 22 listopada 2002 r. znowu nie została przyjęta i dopiero 11 lutego 2003 r. Zespół dokonał odbioru stwierdzając, że praca została wykonana zgodnie z zakresem przedmiotowym, a poprawione dzieła spełniają wymogi określone

¹²⁴ Umowa Nr MSP/DFSP/267/FFP/2001 z dnia 8 października 2001 r.

¹²⁵ Wyjaśnienia Zastępcy Dyrektora DPR II Józefa Głowackiego z dnia 30 grudnia 2004 r.

¹²⁶ Protokół z posiedzenia w dniu 28 października 2002 r.

w umowie i „zostały wykonane i dostarczone przez Doradztwo Gospodarcze DGA w terminie.” Wpłatę nienależnego DGA SA wynagrodzenia umożliwiło także celowe – zdaniem NIK – wprowadzenie w błąd kierownictwa MSP przez Dyrektora **Departamentu Prywatyzacji II** (DPR II).

W notatce służbowej do pani Barbary Misterskiej-Dragan Podsekretarz Stanu z 11 marca 2003 r. Dyrektor Departamentu Prywatyzacji II zwrócił się o zaakceptowanie protokołu przyjęcia analiz przedprywatyzacyjnych. Poinformował przy tym: „że po dacie przedłożenia przez Doradcę, zgodnie z harmonogramem, analiz zostały wydane decyzje stwierdzające nieważność aktów administracyjnych, na mocy których przedsiębiorstwo stało się użytkownikiem wieczystym gruntów i właścicielem budynków na nich posadowionych, w związku z czym proces prywatyzacji może się rozpocząć dopiero po ostatecznym uregulowaniu kwestii własności praw do nieruchomości przedsiębiorstwa. Możliwość zaistnienia takiej sytuacji Doradca przedstawił w analizie prawnej.”

Jak wykazano wyżej nieprawdą jest, że Doradca przewidział możliwość zaistnienia opisywanej wyżej sytuacji. Zapisy takie znalazły się w analizie prawnej dopiero osiem miesięcy po unieważnieniu decyzji uwłaszczeniowych.

Za niecelowe i nierzetelne Izba uznała działania prywatyzacyjne DPR II wobec Polmosu w Łodzi podjęte bez sprawdzenia, czy inwestorzy zainteresowani prywatyzacją Przedsiębiorstwa na przełomie 2002 i 2003 r. są w dalszym ciągu zainteresowani tą prywatyzacją. Dyrektor DPR II zaproponował 22 kwietnia 2004 r. podjęcie próby prywatyzacji przedsiębiorstwa uzasadniając to zainteresowaniem potencjalnych inwestorów (tj. **Orlen SA** oraz **JENS & Company Ltd Sp z oo.**). Wznowienie działań prywatyzacyjnych należało – zdaniem NIK – poprzedzić uzyskaniem deklaracji przynajmniej niektórych inwestorów, że są w dalszym ciągu zainteresowani zakupem. Wcześniejsze zainteresowanie Orlen SA wiązało się bowiem z planowanym wprowadzeniem obowiązkowego stosowania biokomponentów do produkcji paliw. Czynnikiem zniechęcającym obecnie inwestorów może być coraz gorsza sytuacja ekonomiczna Polmosu oraz niewprowadzenie obowiązku stosowania biokomponentów przy produkcji paliw.

Wielkość funduszy własnych Przedsiębiorstwa wynosiła wg stanu na 31 grudnia 2003 r. minus 128 028 056,87 zł, zobowiązania przedsiębiorstwa i rezerwy na zobowiązania przekraczały wartość całego majątku o 848,86%, natomiast majątku trwałego o 3 590,62%. Od 2000 r. Przedsiębiorstwo przynosi straty, w roku 2002 strata netto wynosiła 26 454 058,77 zł, a w 2003 r. 30 783 915,84 zł. Przy takich wynikach ekonomicznych, zdaniem Izby, niezależnie od zastosowanej metody wyceny, uzyskany wynik oszacowania wartości Polmosu w Łodzi będzie ujemny.

Przeprowadzony przez DPR II przetarg na wybór wykonawcy analiz był w ocenie Izby nierzetelny. Komisja ds. wyboru firmy doradczej zwróciła się z zapytaniem w sprawie zainteresowania firm doradczych wykonaniem analiz za kwotę nie większą niż 6 000 EUR, zamiast podać w zapytaniu: równowartość w złotych kwoty 6 000 EUR. Część oferentów podała więc ceny za wykonanie analiz w EUR. Porównując dwie oferty, w których jeden oferent podał cenę 5 000 EUR netto, a drugi 5 750 EUR netto, Zespół dokonał dwukrotnego przeliczenia walut: z euro na złote i powtórnie ze złotych na euro i wybrał droższą firmę. W uzasadnieniu podano, że „zaoferowała ona znacznie krótszy czas realizacji

zamówienia (o cztery tygodnie, tj. 36,36%) i jest tylko nieznacznie droższa (o 35,70 euro, tj. 0,62%).” Taki sposób przeliczania cen budzi podejrzenia o nierównym traktowaniu oferentów.

3.4.3. REALIZACJA ZOBOWIĄZAŃ

NIK pozytywnie oceniła wykonanie zobowiązań kapitałowych i inwestycyjnych w dziewięciu na jedenaście skontrolowanych Polmosów. Uwagi dotyczące niezrealizowania zobowiązań utrzymania zatrudnienia lub nieprawidłowej realizacji pakietów socjalnych dotyczyły sześciu Polmosów.

3.4.3.1. ZOBOWIĄZANIA KAPITAŁOWE I INWESTYCYJNE

Zgodnie z umowami prywatyzacyjnymi przebiegała realizacja zobowiązań kapitałowych i inwestycyjnych w dziewięciu skontrolowanych Polmosach. Zobowiązania inwestycyjne nie wykonał jedynie Polmos w Kutnie. W tabeli zamieszczono zestawienie kwot zobowiązań kapitałowych i inwestycyjnych zawartych w umowach prywatyzacyjnych oraz dane odnośnie stanu realizacji tych zobowiązań na koniec pierwszego półrocza 2005 r.

tys. zł

Siedziba Polmosu	podwyższenie kapitału		Inwestycje	
	umowa	realizacja	umowa	realizacja
Kutno	1500	1500	2 000	1 283
Poznań	28 986	28 986	25 000	7500
Lublin	3 000	3000	3 000	3 000
Warszawa	0	0	1 500	1 500
Żyrardów	36 550	36 550	30 000	b.d.
Leszno	0	0	6 000	6 000
Wrocław	0	0	12 000	11 221
Zielona Góra	0	0	11 000	6 551
Starogard Gdański	4 000	4000	4 000	4 000
Kraków	28 000	25 900	0	0
Siedlce	4 000	4 000	1 000	1 000
Łańcut	6 871	0	4 244	0
	112 907	103 936	99 744	42 055

Łączne zobowiązania do podwyższenia kapitałów Polmosów wyniosły ok. 113 mln zł i zostały wykonane w 92%. Jedynie inwestor Polmosu w Łańcutcie nie wykonał zobowiązań do podwyższenia kapitału Spółki o 6 871 tys. zł, co stanowiło ok. 6% ogółu zobowiązań. Do zakończenia kontroli nie upłynął termin realizacji zobowiązania inwestora Polmosu w Krakowie.

Do zakończenia kontroli wykonano około 42% z ogólnej kwoty w wysokości ok. 100 tys. zł zobowiązań inwestycyjnych, z tym że nie upłynął termin realizacji zobowiązania inwestorów Polmosów w Poznaniu i Zielonej Górze. Zobowiązania nie wykonał inwestor Polmosu w Łańcutcie i jedynie część zobowiązań zrealizował inwestor Polmosu w Kutnie, a łączna kwota niewykonania zobowiązań wyniosła ok. 5 000 tys. zł.

3.4.3.2. ZOBOWIĄZANIA PRACOWNICZE

**Akcje
„pracownicze”**

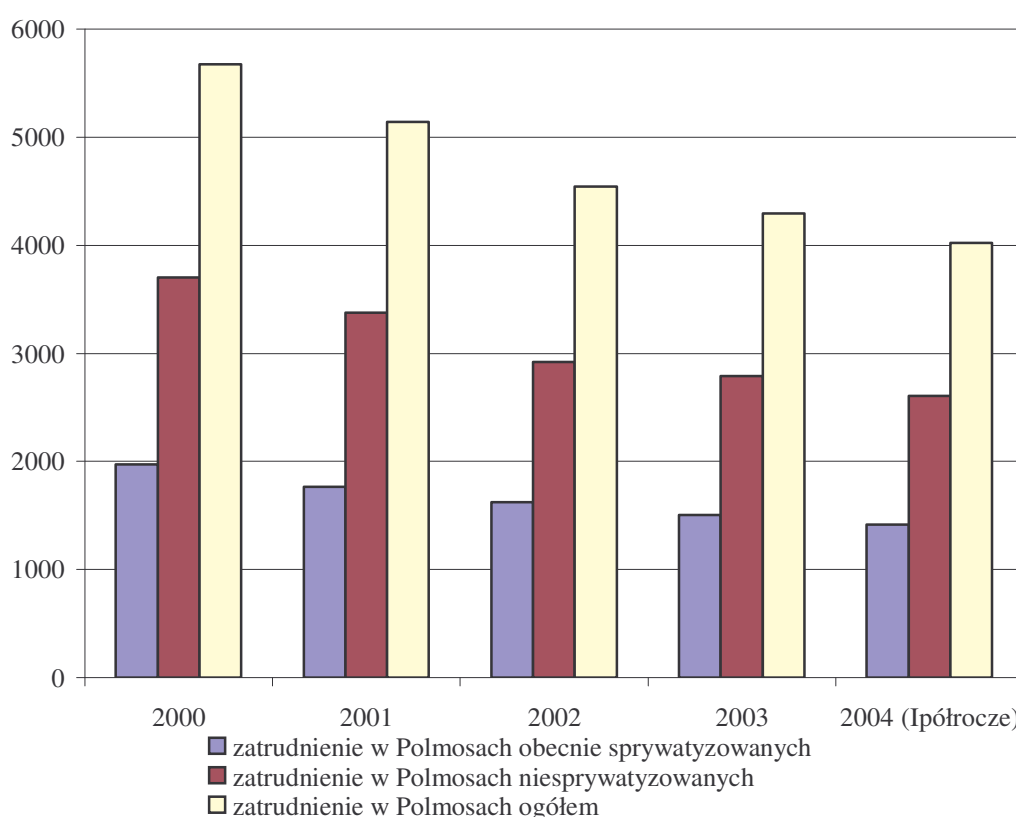
NIK nie stwierdziła nieprawidłowości dotyczących procesu udostępniania akcji/udziałów uprawnionym pracownikom i rolnikom. Akcje/udziały o łącznej wartości nominalnej 95 925 tys. zł udostępniono w dziesięciu sprywatyzowanych podmiotach sektora spirytusowego.

**Spadek
zatrudnienia**

Zatrudnienie w Polmosach systematycznie spadało w kontrolowanym okresie, a prywatyzacja nie miała wpływu na dynamikę tego procesu.

Na wykresie zaprezentowano dane obrazujące spadek zatrudnienia w Polmosach w okresie 2000 r. - I półr. 2004 r.

Zatrudnienie w Polmosach

Stan zatrudnienia we wszystkich Polmosach, wynoszący 5 675 osób na koniec 2000 r., zmniejszył się o ok. 29%, osiągając poziom 4 021 osób na koniec pierwszego półrocza 2004 r. Dynamika spadku zatrudnienia była zbliżona w Polmosach, które obecnie są sprywatyzowane, a także w niesprywatyzowanych. W całym kontrolowanym okresie udział zatrudnienia w Polmosach, które są obecnie sprywatyzowane wynosił ok. 65% ogólnego zatrudnienia w Polmosach. Zmniejszenie zatrudnienia w kontrolowanym okresie nastąpiło w każdym z Polmosów.

Do Polmosów, w których stan zatrudnienia na koniec I półrocza 2004 r., w stosunku do stanu z końca 2000 r. uległ największemu obniżeniu należą Polmosy: w Poznaniu (o ok. 45%), w Kutnie (o ok. 45%), w Krakowie (o ok. 41%), w Łąncucie (o ok. 41%). Największy spadek zatrudnienia w grupie

Polmosów dotychczas niesprywatyzowanych zanotowano w Polmosach: w Szczecinie (o ok. 43%, w Łodzi (o ok. 43%), w Józefowie (o ok. 37%), w Bielsku-Białej (o ok. 37%). Najmniejszy spadek zatrudnienia zanotowano w Polmosach: w Warszawie (o ok. 4%), w Starogardzie Gdańskim (o ok. 13%) i w Zielonej Górze (o ok. 14%), a spośród Polmosów niesprywatyzowanych – w Białymstoku (o ok. 4%) i w Toruniu (o ok. 13%).

Powyższe dane wskazują, że następuje redukcja zatrudnienia we wszystkich Polmosach, a proces prywatyzacji nie miał zasadniczego wpływu na dynamikę tego procesu.

Pakiety socjalne

NIK negatywnie oceniła niezagwarantowanie przez Ministra SP utrzymania zatrudnienia w prywatyzowanych Polmosach w Poznaniu, Krakowie i Łańcucie. Krytycznie oceniała również przypadki niedochowania przez inwestorów zobowiązań wynikających z *Pakietów Socjalnych* w Polmosach: w Żyrardowie, w Kutnie, w Starogardzie Gdańskim.

Zarząd Destylarni Sobieski SA nie w pełni przestrzegał postanowień *Porozumienia w sprawie pakietu socjalnego* z 25 czerwca 2001 r., które zobowiązywało Spółkę do utrzymania do dnia 17 stycznia 2005 r. zatrudnienia pracowników na nie pogorszonych warunkach. W razie zatrudnienia pracownika na innym stanowisku pracy, nowe wynagrodzenie nie powinno być niższe od dotychczasowego. Kontrola wykazała, że w związku ze zmianami organizacyjnymi zaproponowano dziesięciu pracownikom nowe umowy o pracę z wynagrodzeniem niższym niż otrzymywali dotychczas (o 10% – 48%). Dziewięciu pracowników przyjęło nowe, mniej korzystne warunki płacy. Z pracownikiem, który nie przyjął pogorszonych warunków rozwiązano umowę o pracę wypłacając mu jednocześnie odpowiednie odszkodowanie.

Izba krytycznie oceniła pod względem rzetelności niewyegzekwowanie od Inwestora Polmosu w Żyrardowie zobowiązania utrzymania stanu zatrudnienia. Mimo, że utrzymanie zatrudnienia było strategicznym celem prywatyzacji nie zagwarantowano w umowie prywatyzacyjnej skutecznych instrumentów egzekucji tego zobowiązania.

Gwarancją zatrudnienia objęto wszystkich pracowników przez okres 30 miesięcy od podpisania Porozumienia z dnia 11 czerwca 2001 r. (*Umowa Prywatyzacyjna*). Na dzień 31 grudnia 2003 r. Spółka zatrudniała 164 osoby, tj. o 43 osób mniej od wyjściowego stanu zatrudnienia. Delegatura Ministra Skarbu Państwa w Ciechanowie oceniła, że zobowiązanie o utrzymaniu zatrudnienia nie zostało wykonane. Kontrola ustaliła, że w mowie nie zawarto zapisu dotyczącego możliwości dochodzenia od inwestora odszkodowań z tego tytułu przez SP.

NIK negatywnie oceniła – pod względem legalności – częściowe niedochowanie zobowiązań wynikających z *Pakietu Socjalnego*, stanowiącego integralną część umowy prywatyzacyjnej Polmosu w Kutnie.

Pracownicy przejęci przez Spółkę mieli otrzymywać wynagrodzenie, na które składały się: płaca zasadnicza, premia uznaniowa, dodatek brygadzystowski i mistrzowski, dodatek za pracę w porze nocnej, nagroda jubileuszowa. Z dniem 31 października 2001 r. wszyscy pracownicy otrzymali wypowiedzenie dotychczasowych warunków płacowych, a z końcem lutego 2002 r. wypowiedziano układ zbiorowy po konsultacji ze związkami zawodowymi. Zarząd Spółki obniżył wynagrodzenia pracowników poprzez obniżenie płacy

zasadniczej i zaprzestał wypłacania dodatku za staż pracy, nagród jubileuszowych, dodatków brygadzystowskich i mistrzowskich. Od stycznia 2003 r. do 30 czerwca 2004 r. nie wypłacano pracownikom dodatków funkcyjnych, dodatków brygadzystowskich, dodatków stażowych i nagród jubileuszowych. W 2001 r. wypłaty z tytułu ww. świadczeń na rzecz pracowników wyniosły 358 759,42 zł, a w 2002 roku już tylko 73 219,33 zł.

Nie zrealizowano punktu V *Pakietu Socjalnego*, dotyczącego gwarancji socjalno – bytowych i BHP. Pracodawca nie utworzył Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS), do czego był również zobowiązany zgodnie z art. 3 ust. 1 *ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych*¹²⁷. Nieutworzenie ZFŚS podlega w myśl art. 12a ww. ustawy karze grzywny. Pracodawca nie dostarczał również pracownikom obuwia, odzieży roboczej, środków czystości oraz napojów na warunkach obowiązujących przed podpisaniem umowy prywatyzacyjnej¹²⁸.

Pracodawca nie wywiązał się również z zobowiązania do nieodpłatnego potrącania i przekazywania przez dwa lata na rachunek bankowy organizacji związkowych składek za wynagrodzenia członków związku. W latach 2001-2003 z wynagrodzeń pracowników z tytułu składek na rzecz organizacji związkowych potrącono kwotę 16 466,40 zł, natomiast na konta organizacji związkowych ww. okresie przekazano kwotę 3 283,76 zł. Na rachunek bankowy organizacji związkowych nie przekazano kwoty 13 182,64 zł. Ponadto, Spółka była zobowiązana do przekazywania na konto każdego związku zawodowego środków na prowadzenie działalności związkowej w wysokości 700,00 zł. Kontrola wykazała, że nie przekazywano tych środków na działalność związkową¹²⁹. Argumentacja byłych prezesów Spółki,¹³⁰ że niezrealizowanie zobowiązań wynikających z *Umowy o Pakiet Socjalny* spowodowane było trudną sytuacją finansową Spółki – nie stanowi, wg NIK, wystarczającego usprawiedliwienia. Trudna sytuacja Spółki nie może stanowić uzasadnienia dla finansowania jej działalności ze środków nie będących jej własnością.

Premia prywatyzacyjna

PF Akwawit SA wypłaciła 339 pracownikom (na 347 uprawnionych) przewidzianą w pakiecie gwarancji tzw. premię prywatyzacyjną terminowo i w ustalonej w pakiecie wysokości. Jednak siedmiu pracownikom wypłacono premię prywatyzacyjną z opóźnieniem sięgającym od 16 do ponad 150 dni, a jednej osobie premii tej do zakończenia kontroli nie wypłacono. Wypłata premii w wysokości 3 000 zł nastąpiła dopiero na wniosek NIK zawarty w wystąpieniu pokontrolnym.

¹²⁷ Dz.U. z 1996 r. Nr 70 poz. 335.

¹²⁸ Wyjaśnienia organizacji związkowych działających w Spółce z dnia 23 września 2004 r.

¹²⁹ Wyjaśnienia organizacji związkowych działających w Spółce z dnia 23 września 2004 r.

¹³⁰ Przesłuchania w charakterze świadka w dniach 18 i 19 października 2004 r.

3.4.3.3. OCENA EFEKTÓW PRYWATYZACJI PRZEZ KIEROWNICTWA SPÓŁEK

W trakcie kontroli w sprywatyzowanych podmiotach¹³¹ przeprowadzono ankiety, których wyniki¹³² wskazują, że kierownictwa spółek pozytywnie oceniają efekty prywatyzacji. Zarządy kontrolowanych Spółek oceniły, że w wyniku prywatyzacji pozycja rynkowa spółek poprawiła się przynosząc wzrost sprzedaży (siedem spółek), w tym wzrost eksportu (siedem spółek). W ośmiu przypadkach wskazywano zwiększenie nakładów na promocję, w dziewięciu pozyskanie nowych rynków/odbiorców. Wprowadzano nowe marki (osiem spółek), wycofując jednocześnie marki nierentowne (sześć spółek). Dziewięć podmiotów deklaroowało poprawę dystrybucji wyrobów, pięć spółek wprowadziło do sieci sprzedaży wyroby konkurencyjne. Kondycja ekonomiczna większości kontrolowanych podmiotów uległa w wyniku prywatyzacji poprawie. Wynik finansowy sześciu poprawił się, również w sześciu spółkach zanotowano zmniejszenie zadłużenia. W wyniku prywatyzacji osiem spółek zmniejszyło zatrudnienie, zwiększając przeciętne wynagrodzenie pracowników. Efektem prywatyzacji był wzrost potencjału produkcyjnego spółek: wszystkie spółki inwestowały w majątek produkcyjny, w dziewięciu przeprowadzano remonty i modernizacje.

3.4.4. INNE USTALENIA KONTROLI

Utrudnianie dostępu do dokumentacji

Mimo upływu ustawowych okresów ochrony dokumentacja zakończonych procesów prywatyzacyjnych w DPR I była oznaczona klauzulami „zastrzeżone” i chroniona tak, jakby w dalszym ciągu była niejawna. Kontrola stwierdziła, że trzy dokumenty zawierające jedynie treści jawne były oznaczone klauzulami ochrony. Utrudniało to dostęp do dokumentacji i przyczyniało się do nadmiernego wydłużania czasu kontroli.

Po kontroli prawidłowości prywatyzacji Polmosu w Siedlcach (S/03/003) NIK negatywnie oceniła¹³³ działania utrudniające kontrolerom prowadzenie kontroli w MSP. Nagminne było długotrwałe zwlekanie pracowników MSP z przekazywaniem kontrolerom żądanych dokumentów, unikanie odpowiedzi na postawione pytania, zasłanianie się niewiedzą lub udzielanie odpowiedzi niepełnych lub nie na temat. Kontrolerzy NIK spotkali się również z działaniami MSP, które wskazywały na brak wiedzy poszczególnych departamentów nt. posiadanych dokumentów oraz na działania prowadzące do dezinformacji kontrolerów NIK.

Kontrolerzy nie uzyskali wyjaśnień w sprawie przyczyn nieprzestrzegania w MSP ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych. W odpowiedzi na pytanie skierowane do pana Józefa Mikosy Dyrektora Generalnego MSP dłaczego wbrew art. 25 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy wymienione dokumenty były oznaczone klauzulą „zastrzeżone”, pomimo upływu ponad dwóch lat od daty ich wytworzenia, Z-ca Dyrektora DPR I podał, że „Zgodnie z wewnętrznymi przepisami MSP, po upływie

¹³¹ Władze Polmosu w Żyrardowie odmówiły przekazania lub udostępnienia dokumentacji nie związanej z realizacją przez spółkę jej zobowiązań finansowych wobec Skarbu Państwa.

¹³² Zbiorcze zestawienie wyników ankiety zaprezentowano w załączniku nr 3 do informacji.

¹³³ wystąpienie pokontrolne KGP/41111-1/03.

2 letniego okresu ochronnego, decyzje o zmianie klauzuli niejawności dokumentu zastrzeżonego podejmuje dyrektor komórki organizacyjnej. Decyzja taka nie została podjęta w odniesieniu do oszacowania wartości Polmosu Siedlce SA a także pisma DNİPI/Z/39/01.”¹³⁴ Tym samym potwierdzono jedynie, że nieprawidłowość ma miejsce ale nie wskazano przyczyny takiego stanu rzeczy.

Niewykonanie wniosku NIK

W odpowiedzi na wniosek NIK¹³⁵ o zobowiązanie komórek organizacyjnych MSP do dokonywania, w myśl art. 25 ust. 3a *ustawy o ochronie informacji niejawnych* przeglądów dokumentów wraz z upływem ustawowych okresów ich ochrony, pan Zbigniew Kaniewski – Minister SP zadeklarował, że: „Komórki organizacyjne Ministerstwa Skarbu Państwa dokonają przeglądu dokumentacji prywatyzacyjnej pod kątem powyższego wniosku.”¹³⁶ Kontrola wykazała jednak, że przegląd w celu zaktualizowania klauzul niejawności nie został dokonany w Departamencie Prywatyzacji I (DPR I).

Pomimo trzykrotnie kierowanych do Ministra SP pism¹³⁷ o poinformowanie o wynikach przeglądu dokumentacji niejawnej przechowywanej w DPR I oraz interpretacji zwrotu „zrealizowanie transakcji” – kontrolerzy nie uzyskali odpowiedzi.

NIK negatywnie, z punktu widzenia legalności, oceniła zawyżanie w MSP klauzul ochrony dokumentacji prywatyzacyjnej. Kontrolerom przekazywano do kontroli, za pokwitowaniem w *Rejestrze dokumentów niejawnych*, dokumenty opatrzone klauzulą „zastrzeżone”, mimo że od momentu nadania im klauzuli niejawności upłynął przewidziany w *ustawie o ochronie informacji niejawnych* dwuletni okres ochronny. Dokumenty traktowane przez DPR I jako zastrzeżone, nie miały naniesionych adnotacji o przedłużeniu okresu ochrony, czego, w przypadku ich dalszej ochrony, wymaga przepis art. 25 ust. 3a ww. *ustawy*. Dyrektor DPR I przechowywał jako „zastrzeżone” dokumenty jawne oraz nie znosił klauzul ochronnych, mimo że dokumenty te nie zawierały informacji mogących być podstawą do ich szczególnej ochrony. Mimo stwierdzenia przez kontrolerów NIK niezasadności utrzymywania klauzuli „zastrzeżone” na trzech dokumentach¹³⁸ zawierających jedynie treści jawne, Dyrektor DPR I odmawiał zniesienia ww. klauzuli.

Nieprzestrzeganie przez MSP przepisów *ustawy o ochronie informacji niejawnych*, polegające na niepowiadomieniu odbiorców dokumentów o zmianie klauzul ich ochrony, doprowadziło do sytuacji, że te same dokumenty miały inne klauzule w MSP i u doradcy prywatyzacyjnego, tj. w Pro-Invest International Sp. z oo. W piśmie kontrolera NIK (prowadzącego kontrolę w Pro-Invest International Sp. z oo.) do pani Elżbiety Boniuszko – Dyrektora Generalnego MSP z 1 grudnia 2004 r. wyszczególniono aż 26 dokumentów oznaczonych inną klauzulą u doradcy niż w MSP.

Takie postępowanie może świadczyć, zdaniem Izby, o nieznajomości przepisów lub może mieć na celu utrudnienie dostępu do dokumentacji prywatyzacyjnej. Niezasadność oznaczenia ww. dokumentów klauzulą „zastrzeżone” potwierdziło zniesienie tych klauzul, którego dokonano jednak dopiero po interwencji kontrolerów u Pełnomocnika ds. ochrony informacji niejawnych w MSP.

¹³⁴ pismo nr MSP/DPR I/2811/03 z dnia 1 sierpnia 2003 r.

¹³⁵ Wystąpienie pokontrolne DSPiP-41006-5-2000 z 4 lipca 2001r. po kontroli przebiegu procesu restrukturyzacji i stanu przygotowania do prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego.

¹³⁶ Odpowiedź Ministra Skarbu Państwa na wystąpienie pokontrolne NIK, z 31 marca 2004 r., pismo MSP/BM/2983/04 BM-JB-0911-6/03.

¹³⁷ pisma kontrolerów do Ministra Skarbu Państwa z dnia 19 października 2004 r., 8 listopada 2004 r., 13 grudnia 2004 r.

¹³⁸ Pismo MSP/DPR I/5104/04 Zastępcy Dyrektora DPR I do kontrolerów z dnia 22 listopada 2004 r.

3.4.5. FINANSOWE REZULTATY KONTROLI

Łączna kwota nieprawidłowości (tj. kwot: uszczupień, kwot wydatkowanych z naruszeniem prawa i innych) stwierdzonych w skontrolowanych procesach prywatyzacji Polmosów wyniosła ogółem 200 826 982 zł. Finansowy wymiar nieprawidłowości stwierdzonych w trakcie kontroli P/04/055 wyniósł 130 443 387 zł, a w innych kontrolach (których wyniki zaprezentowano częściowo w niniejszej informacji) dot. prywatyzacji Polmosów 70 383 595 zł. W tabeli przedstawiono szczegółowo nieprawidłowości w wymiarze finansowym.

l.p.	kwota w zł	Odpowiedzialność za nieprawidłowość	skrótowy opis nieprawidłowości	str. informacji
1	458 842	MSP	Nielegalne i niegospodarne sfinansowanie analiz Polmosu w Białymstoku i Lesznie.	22
2	1 843 100	MSP	Zaniżenie kwoty uzyskanej za majątek Polmosu w Żyrardowie.	41
3	1 600 000	MSP	Nadwyżka kwoty uzyskanej za sprzedaż części praw do znaku towarowego przez inwestora Polmosu w Starogardzie Gdańskim w stosunku do kwoty zapłaconej za akcje.	45
4	11 658 595	MSP	Zaniżenie wartości akcji Polmosu w Łańcucie ¹³⁹ .	50
5	10 725 000	MSP	Zaniżenie wartości akcji Polmosu w Siedlcach ¹⁴⁰ .	52
6	48 000 000	MSP	Niezagwarantowane nakłady na marketing znaku „Chopin” ¹⁴¹ .	51
7	8 900 000	MSP	Zaniżenie wartości akcji Polmosu we Wrocławiu.	55
8	56 500 000	MSP	Zaniżenie dolnego przedziału wyceny Polmosu we Wrocławiu.	54
9	1 888 000	MSP	Nieuzyskane wpływy z prywatyzacji Polmosu w Krakowie.	57
10	6 800 000	MSP	Zaniżenie wpływów SP z prywatyzacji Polmosu w Zielonej Górze.	60
11	3 000 000	MSP	Zaniżenie ceny za korzystanie z majątku Polmosu w Warszawie.	62
12	12 233 520	MSP	Odstąpienie od dochodzenia kary	66

¹³⁹ Nieprawidłowość stwierdzona w kontroli I/03/014.

¹⁴⁰ Nieprawidłowość stwierdzona w kontroli nr S/03/003.

¹⁴¹ J. w.

			umownej od inwestorów Polmosu w Toruniu.	
13	75 640	MSP	Niewyegzekwowana kwota za wadliwe analizy Polmosu w Łodzi.	67
14	1 697 300	MSP	Niewyegzekwowana kara umowna dot. Polmosu w Kutnie.	39
15	717 458	Polmos w Kutnie	Niezrealizowane zobowiązanie inwestycyjne.	38
16	1 274 495	Polmos w Kutnie	Finansowanie inwestycji niezgodne z umową prywatyzacyjną.	38
17	559 948	Polmos w Kutnie	Kwota nieuregulowana Polmosowi przez inną firmę należącą do inwestora.	38
18	1 007 222	Polmos w Kutnie	Nieodzyskane zaliczki za niezrealizowane dostawy.	38
19	13 182	Polmos w Kutnie	Składki związkowe przejęte przez pracodawcę.	73
20	1 900 000	Polmos w Lublinie	Sprzedaż akcji Drożdżowni poniżej wyceny.	46
21	275 720	Polmos w Lublinie	Wypłata prowizji od niekorzystnej transakcji.	46
22	9 416 961	Polmos w Lublinie	Zawyżenie kosztu nabycia znaku towarowego „Żołądkowa Gorzka”.	47
23	9 000 000	Polmos w Lublinie	Kwoty poręczeń udzielanych przez Spółkę założycielowi Jabłonnej SA.	48
24	7 845 000	Polmos w Lublinie	Kwoty zawyżonych prowizji wypłaconych na rzecz „Ambry SA”.	49
25	3 433 000	Polmos w Lublinie	Opłaty na rzecz Jabłonnej SA.	49
26	3 000	Akwawit SA	Niewypłacenie należnej pracownikowi premii prywatyzacyjnej.	73

4. INFORMACJE DODATKOWE O PRZEPROWADZONEJ KONTROLI

4.1. Organizacja kontroli

Założeniem kontroli była ocena efektów jakie prywatyzacja przyniosła uczestniczącym w niej podmiotom wobec czego przyjęto, że zostaną skontrolowane wszystkie sprywatyzowane Polmosy. Badaniami kontrolnymi objęto w nich głównie stan realizacji zobowiązań zawartych w umowach prywatyzacyjnych oraz ocenie poddano kondycję ekonomiczną przed i po prywatyzacji.

W MSP zbadano szczegółowo przygotowanie i realizację przebiegu prywatyzacji Polmosów. Ocenie poddano procedury zatrudniania doradców i przygotowania analiz przedprywatyzacyjnych. Zbadano wszystkie, zakończone procesy wyboru inwestorów i oceniono postanowienia wynegocjowanych umów prywatyzacyjnych. Sprawdzono ponadto stan realizacji wniosków pokontrolnych po kontroli przygotowania do prywatyzacji w podmiotach mających wpływ na przebieg i efekty prywatyzacji, tj. w MSP, firmach doradczych i MF.

Skontrolowano także działania dwóch głównych doradców prywatyzacyjnych spośród czterech firm konsultingowych zaangażowanych w prywatyzację Polmosów oraz Ministra Finansów, który ustalając stawki podatku akcyzowego kreuje warunki działania przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

W wystąpieniu pokontrolnym do Ministra Skarbu Państwa NIK oceniła¹⁴² negatywnie – pod względem rzetelności, celowości, legalności i gospodarności – działania MSP w procesie prywatyzacji przedsiębiorstw sektora spirytusowego ze względu na:

- nierealizowanie *Strategii prywatyzacji przemysłu spirytusowego* z września 1999 r., a także harmonogramu prywatyzacji przyjętego przez KERM,
- nieosiągnięcie strategicznych celów prywatyzacji,
- nieprawidłowości popełnione w dziesięciu procesach prywatyzacji,
- nieprawidłowy nadzór założycielski i właścicielski nad Polmosami,
- niewykonanie wniosku NIK po kontroli z 2003 r. w zakresie postępowania w MSP z informacjami niejawnymi.

Pan Stanisław Speczik Sekretarz Stanu w MSP z upoważnienia Ministra SP złożył zastrzeżenia¹⁴³ do wystąpienia pokontrolnego. Zastrzeżenia dotyczyły negatywnych ocen NIK odnośnie:

- Zaliczenia przez NIK umowy prywatyzacyjnej Polmosu w Warszawie do grupy umów, w których nie przewidywano obowiązku podwyższenia kapitału;
- Zaniżenia wartości Polmosu w Warszawie;

¹⁴² pismo KGP/41016-01/04 z 2 września 2005 r.

¹⁴³ Pismo MSP/DKSiW/1843/05 z 9 września 2005 r.

- Niewłaściwego zabezpieczenia wykonania zobowiązań inwestycyjnych w umowie prywatyzacyjnej Polmosu w Warszawie;
- Tolerowaniu w MSP mechanizmów korupcyjnych przy prywatyzacji PPS Polmos w Warszawie;
- Celowego wprowadzenia kierownictwa MSP w błąd przez Dyrektora Departamentu Prywatyzacji II, co umożliwiło - zdaniem NIK - wypłatę nienależnego wynagrodzenia doradcy przy prywatyzacji Polmosu w Łodzi;
- Wznowienia działań prywatyzacyjnych Polmosu w Łodzi bez potwierdzenia zainteresowania tą transakcją przez inwestorów (oprócz tego wniesiono o sprostowanie błędnej informacji, o ponowieniu zaproszenia do rokowań w sprawie sprzedaży Polmosu w Łodzi);
- Złożenia Ministrowi SP przez Dyrektora Delegatury Ministra SP w Łodzi nieprawdziwej informacji o realizowaniu przez inwestorów Polmosu w Kutnie zobowiązania do nieprzerywania produkcji, (jednocześnie wniesiono o sprostowanie błędnie podanego w wystąpieniu pokontrolnym nazwiska Dyrektora Delegatury i daty pisma).

Kolegium NIK częściowo uwzględniło¹⁴⁴ zastrzeżenia i dokonało stosownych korekt w wystąpieniu pokontrolnym uznając m.in., że niezasadne były oceny:

- o niewłaściwym zabezpieczeniu wykonania zobowiązań inwestycyjnych w umowie prywatyzacyjnej Polmosu w Warszawie,
- o tym, że Dyrektor Delegatury MSP w Łodzi przekazał nieprawdziwą informację o realizowaniu przez inwestorów Polmosu w Kutnie zobowiązania do nieprzerywania produkcji.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne¹⁴⁵ pan Andrzej Mikosz Minister SP poinformował o podjęciu działań zmierzających do realizacji siedmiu z ośmiu wniosków NIK. Za niecelowe uznał występowanie z powództwem przeciwko Finansista-Consulting Biuro Doradztwa i Analiz o zapłatę kwoty 75 640 zł – co było przedmiotem piątego wniosku NIK - z uwagi na zaistniałe w tej sprawie przedawnienie roszczeń.

W wystąpieniu pokontrolnym do Ministra Finansów¹⁴⁶ NIK m.in. krytycznie oceniła niedostateczną współpracę MF z MSP w procesie prywatyzacji podmiotów sektora spirytusowego oraz znaczący wzrost zaległości z tytułu podatku akcyzowego od alkoholu etylowego. NIK wniosowała o podjęcie działań mających na celu zwiększenie ściągalności akcyzy oraz o skuteczniejsze pozyskiwanie danych o nielegalnej produkcji wyrobów spirytusowych dla umożliwienia oceny ich wpływu na wpłaty do budżetu z tytułu podatku akcyzowego.

Pan Wiesław Czyżowicz Podsekretarz Stanu w MF Szef Służby Celnej złożył w imieniu Ministra Finansów zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego,¹⁴⁷ w których podważał ocenę o niedostatecznej współpracy z MSP. Wskazywał

¹⁴⁴ Uchwała Kolegium NIK 38/2005 z 26 października 2005 r.

¹⁴⁵ Pismo MSP/DKSiW/2326/05 z dnia 8 grudnia 2005 r.

¹⁴⁶ Pismo KGP/31016-2/04 z 15 listopada 2004 r.

¹⁴⁷ PA-VII-0800-4k/TP/04/BM6 14990 z 24 listopada 2004 r.

w nich, że Minister Finansów współpracuje z Ministrem Skarbu Państwa uwzględniając planowane przychody z prywatyzacji w projektach budżetu oraz przedstawiając te projekty do konsultacji i uzgodnień międzyresortowych. Zastrzeżenia nie zostały rozpatrzone przez Kolegium NIK ze względu na przekroczenie siedmiodniowego terminu na ich złożenie.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne pan Wiesław Czyżowicz poinformował¹⁴⁸, że **Departament Podatku Akcyzowego** oraz **Departament Systemu Podatkowego** przygotowały wspólnie działania mające na celu zidentyfikowanie i przeanalizowanie zaległości oraz wypracowanie działań zmierzających do poprawy ściągальności podatku akcyzowego od wyrobów spirytusowych.

W wystąpieniu pokontrolnym do Zarządu Spółki Grupa Konsultingowa Jagiełło, Wrębiak i Wspólnicy Sp. z oo. (dawniej Pro-Invest International Sp. z oo.).¹⁴⁹ NIK oceniła, że dwie analizy prawne nie spełniały wymogów określonych w stosownych przepisach¹⁵⁰, a Doradca zaniżył siedem wycen. Niezależnie od ocen bezpośrednich działań Pro-Investu w procesie prywatyzacji przedsiębiorstw przemysłu spirytusowego, NIK krytycznie oceniła *Strategię prywatyzacji przemysłu spirytusowego* opracowaną przez Pro-Invest i zaakceptowaną przez Ministra SP we wrześniu 1999 r. ponieważ jej wdrożenie nie przyniosło zakładanych efektów, a jej realizacji towarzyszyły liczne nieprawidłowości.

Pan Paweł Jagiełło Członek Zarządu Grupy Konsultingowej Jagiełło, Wrębiak i Wspólnicy Sp. z oo.¹⁵¹ złożył osiem zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w których podważał zasadność ocen NIK odnośnie nieprawidłowego sporządzania analiz przedprywatyzacyjnych oraz wadliwej strategii prywatyzacji i nieskuteczności strategii prywatyzacyjnej wobec Polmosu w Białymstoku. W zastrzeżeniach wskazywano, że analizy aktualizowane były każdorazowo na żądanie MSP, a przyczyną niepowodzenia części procesów prywatyzacyjnych była opieszałość MSP. Komisja Odwoławcza¹⁵² uwzględniła dwa zastrzeżenia. Zastrzeżenie odnośnie stosowania przez doradcę niemiarodajnej metody wyceny znaków towarowych uznano, ponieważ stosowano tą metodę jedynie pomocniczo. Zastrzeżenie odnośnie zaniżenia wartości prywatyzowanych Polmosów uznano częściowo podkreślając, że w wystąpieniu pokontrolnym wskazywano na zaniżenie wycen i nie odnoszono się do kwot uzyskanych w transakcjach prywatyzacyjnych, ponieważ ustalał je ostatecznie Minister SP, a nie doradca. Pozostałe sześć zastrzeżeń odrzucono jako niezasadne bądź mające charakter dodatkowych wyjaśnień.

¹⁴⁸ pismo PA-VII-0800-4N/TP/04/BM6 14998 z 20 grudnia 2004 r.

¹⁴⁹ pismo KGP/41016-04/04 z 18 lutego 2005 r.

¹⁵⁰ W *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 czerwca 1997 r. w sprawie zakresu analizy spółki oraz przedsiębiorstwa państwowego, sposobu jej zlecania, opracowania, zasad odbioru i finansowania oraz warunków, w razie spełnienia których można odstąpić od opracowania analizy* (Dz.U. Nr 64, poz. 408 ze zm.)

¹⁵¹ Spółka powstała z połączenia przez przejęcie Spółki Pro-Invest International Sp. z oo. przez Grupę Konsultingową Jagiełło, Wrębiak i Wspólnicy Sp. z oo.

¹⁵² powołana zarządzeniem Dyrektora Departamentu Gospodarki Skarbu Państwa i Prywatyzacji z 16 marca 2005 r.

W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne¹⁵³ Członek Zarządu Grupy Konsultingowej Jagiełło, Wrębiak i Wspólnicy Sp. z oo. poinformował, że zobowiązał wszystkich członków zespołów przygotowujących analizy przedprywatyzacyjne i wyceny oraz biorących udział w negocjacjach prywatyzacyjnych do:

- uzyskiwania pełnych i rzetelnych informacji z prywatyzowanych podmiotów,
- bardziej krytycznego podejścia do otrzymywanych dokumentów źródłowych analiz i wycen,
- wyjątkowej staranności przy szacowaniu wartości spółek.

W wystąpieniu pokontrolnym do Zarządu Evip International Sp. z oo.¹⁵⁴ NIK krytycznie oceniła oszacowania wartości Polmosów w Poznaniu, Krakowie i Warszawie. Wskazano, że nieuzasadnione obniżenie wartości oszacowania Polmosu w Warszawie, które spowodowało zaniżenie o ok. 3 miliony zł ceny za oddanie przedsiębiorstwa do odpłatnego użytkowania może nosić znamiona korupcji, a doradca mógł działać w porozumieniu z inwestorem. W zastrzeżeniach do tego wystąpienia¹⁵⁵ podnoszono, że zastrzeżenia NIK do wyników wycen nie znajdują merytorycznego uzasadnienia. Wskazywano, że stwierdzenia NIK dotyczące korupcji noszą znamiona pomówienia i kwalifikują się do wystąpienia przez Evip International Sp. z oo. na drogę sądową. Komisja Rozstrzygająca¹⁵⁶ uwzględniła¹⁵⁷ zastrzeżenia do ocen:

- że zaniżenie oszacowania wartości Przedsiębiorstwa Przemysłu Spirytusowego „Polmos” Warszawa może wskazywać na działanie doradcy w porozumieniu z inwestorem,
- że nieuzasadnione obniżenie oszacowania wartości PPS „Polmos” Warszawa, na którym skorzystał inwestor a stracił Skarb Państwa, może nosić znamiona korupcji.

Komisja uwzględniła też w części zastrzeżenia dotyczące wyceny wartości prawa użytkowania wieczystego gruntów przy ul. Fabrycznej 13 w Krakowie należących do Destylarni „Polmos” w Krakowie SA. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne¹⁵⁸ Członek Zarządu Evip Sp. z oo. poinformował, że dołoży starań o uwzględnienie uwag NIK w metodologii działań wobec klientów.

W wystąpieniu pokontrolnym¹⁵⁹ do Prezesa Zarządu Destylarni Polmos SA w Krakowie NIK pozytywnie oceniła efekty procesu przekształceń własnościowych Spółki i wnioskuje o prowadzenie działań organizacyjno-restrukturyzacyjnych, które doprowadzą do urentownienia działalności. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne¹⁶⁰ poinformowano, że Zarząd Spółki przyjął kierunki działań zmierzających do urentownienia działalności.

¹⁵³ pismo GKJW/1538/2005 z 6 października 2005 r.

¹⁵⁴ pismo KGP/41016-3/04 z 2 lutego 2005 r.

¹⁵⁵ pismo z 10 lutego 2005 r.

¹⁵⁶ powołana postanowieniem Nr WPR/WPO-0023-58/05/W Prezesa NIK z 17 marca 2005 r.

¹⁵⁷ uchwałą Nr 15/2005 z 24 marca 2005 r.

¹⁵⁸ pismo z 12 kwietnia 2005 r.

¹⁵⁹ pismo LKR-41036-1/04 z 20 grudnia 2004 r.

¹⁶⁰ pismo P/MĆ/6/2005 z 14 stycznia 2005 r.

W wystąpieniu pokontrolnym¹⁶¹ do Prezesa Zarządu Kompanii Spirytusowej „Wratislavia” Polmos Wrocław SA, NIK krytycznie oceniła nieprzedstawienie pracownikom propozycji dodatkowego ubezpieczenia i wnioskuje o przedstawienie Związkom Zawodowym działającym w Spółce propozycji wprowadzenia systemu dodatkowych ubezpieczeń społecznych. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne¹⁶² Prezes Zarządu poinformował NIK, że Zarząd podpisał porozumienie ze Związkami Zawodowymi o realizacji zobowiązania w momencie uzyskania stałego dodatniego wyniku na działalności operacyjnej Spółki.

W wystąpieniu pokontrolnym do Prezesa Zarządu V&S Luksusowa Zielona Góra SA¹⁶³ NIK pozytywnie oceniła realizację zobowiązań prywatyzacyjnych. Wskazano jednak, że Spółka nie dopełniła obowiązku składania Ministrowi SP co trzy miesiące raportów o stanie zatrudnienia. Prezes Zarządu V&S Luksusowa Zielona Góra SA poinformował¹⁶⁴ NIK, że Spółka przekazała Delegaturze MSP w Poznaniu szczegółowe informacje o realizacji zobowiązań, i że Spółka będzie przedkładała raporty o stanie zatrudnienia.

W wystąpieniu pokontrolnym do Prezesa Zarządu Przedsiębiorstwa Przemysłu Fermentacyjnego Akwawit SA w Lesznie¹⁶⁵ NIK pozytywnie oceniła dotychczasową realizację zobowiązań wynikających z *umowy prywatyzacyjnej*. Wskazano, że siedmiu pracownikom wypłacono premię prywatyzacyjną z opóźnieniem, a jednej pracownicy premii tej nie wypłacono wcale. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne¹⁶⁶ Prezes Zarządu poinformował, że Spółka wypłaciła pracownicy należną premię.

W wystąpieniu pokontrolnym do Prezesa Destylarni Sobieski SA w Starogardzie Gdańskim¹⁶⁷ NIK, m.in. pozytywnie oceniła efekty prywatyzacji Spółki oraz wykonanie zobowiązań przez inwestora, oraz udostępnienie akcji uprawnionym pracownikom. Wskazano jednak, że niezgodnie z umową prywatyzacyjną zaproponowano obniżenie wynagrodzenia dziesięciu pracownikom.

W wystąpieniu pokontrolnym do Zarządu Zakładów Przemysłu Spirytusowego Polmos SA w Kutnie¹⁶⁸ NIK oceniła, że proces prywatyzacji nie przyniósł poprawy sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki i nie zapobiegł istniejącemu już wcześniej zagrożeniu upadłością. W wyniku niewłaściwej realizacji postanowień umowy prywatyzacyjnej, a także niegospodarnego wykonywania przez Zarząd Spółki obowiązków zarządczych, Spółka nie osiągnęła po prywatyzacji bezpiecznej pozycji rynkowej. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne¹⁶⁹ poinformowano, że w przypadku nieogłoszenia przez Sąd upadłości Zarząd

¹⁶¹ pismo KGP 41016-12/04 z 5 stycznia 2005 r.

¹⁶² pismo Z-4/2005 z 19 stycznia 2005 r.

¹⁶³ pismo LZG-41024/2004 z 18 listopada 2004 r.

¹⁶⁴ pismo DK-140/2004 z 29 listopada 2004 r.

¹⁶⁵ pismo KGP-41016-11/04 z 11 stycznia 2005 r.

¹⁶⁶ pismo D/27/0105 z 27 stycznia 2005 r.

¹⁶⁷ pismo LGD-41044-01-04 z 8 grudnia 2004 r.

¹⁶⁸ KGP/41016-7/04 z 27 stycznia 2005 r.

¹⁶⁹ pismo 261/05 z 7 lutego 2005 r.

Spółki niezwłocznie zwoła zgromadzenie akcjonariuszy w celu podjęcia uchwały o dalszym funkcjonowaniu Spółki. Poinformowano także, że nowy zarząd nie stosuje praktyk zawierania transakcji niekorzystnych dla Spółki i dba o przejrzystość transakcji. Ponadto poinformowano, że podjęte zostaną rozmowy w sprawie przekazania organizacjom związkowym należnej kwoty 13 182,64 zł oraz, że po poprawie sytuacji ekonomicznej Spółki wznowione zostanie zasilanie ZFŚS.

W wystąpieniu pokontrolnym do Prezesa Zarządu Polmosu Żyrardów Sp. z o.o.¹⁷⁰ NIK nie dokonała kompleksowej oceny realizacji zobowiązań prywatyzacyjnych ze względu na odmowę przedłożenia do kontroli stosownej, kompletnej, dokumentacji. Odmowa przedstawienia do kontroli dokumentacji była spowodowana kwestionowaniem¹⁷¹ „dopuszczalności przeprowadzenia przez NIK kontroli w [...] Spółce” już od początku kontroli. Spowodowało to m.in. brak możliwości zbadania w Spółce:

- wykonania zobowiązań kapitałowych,
- procesu udostępnienia udziałów uprawnionym pracownikom,
- realizacji postanowień pakietu socjalnego,
- składania przez Spółkę wymaganych *umową prywatyzacyjną* sprawozdań z nakładów.

Na podstawie fragmentarycznej dokumentacji finansowo-księgowej NIK nie zgłaszała uwag do wysokości gwarantowanych inwestycji w środki trwałe. NIK oceniła negatywnie – pod względem legalności – zakwalifikowanie przez Spółkę kosztów zużycia materiałów do produkcji, na poczet realizacji jej zobowiązań inwestycyjnych. Prezes Zarządu Polmosu w Żyrardowie złożył zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego¹⁷², w których kwestionował sześć ocen i jeden wniosek NIK. Podtrzymał opinię o niedopuszczalności kontroli NIK w zakresie wskazanym w upoważnieniu do kontroli. Wskazał ponadto, że w wystąpieniu pokontrolnym znalazły się kwestie, które nie zostały opisane w protokole oraz wskazał, że stwierdzenie NIK o braku możliwości dokonania oceny jest niezasadne, ponieważ w protokole są informacje pozwalające na taką ocenę. Wskazał także na błąd liczbowy w wystąpieniu oraz zakwestionował wniosek o konieczności skorygowania nakładów marketingowych poprzez wyeliminowanie z nich wydatków o charakterze kosztów produkcji. Komisja Odwoławcza¹⁷³ uznała zastrzeżenie dotyczące błędnego przytoczenia wyników ekonomicznych Spółki oraz zastrzeżenie dotyczące wniosku i postanowiła odpowiednio skorygować wystąpienie pokontrolne. Prezes NIK zatwierdził¹⁷⁴ uchwałę komisji. W odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne¹⁷⁵ poinformowano,

¹⁷⁰ KGP41016-6/04 z 27 stycznia 2005 r.

¹⁷¹ pismo z 9 września 2004 r. do kontrolera.

¹⁷² pismo z dnia ...?

¹⁷³ powołana Zarządzeniem Dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji NIK z 9 lutego 2005 r.

¹⁷⁴ Postanowieniem z 2 marca 2005 r. Nr WPR/WPO-0023-43/05/W.

¹⁷⁵ pismo kancelarii Sołtyński Kawecki & Szlęzak z 23 marca 2005 z upoważnienia udzielonego przez członka zarządu Polmosu w Żyrardowie.

że Spółka jest gotowa udostępnić NIK księgę udziałów oraz umowę nabycia udziałów SP w celu umorzenia.

W wystąpieniu pokontrolnym¹⁷⁶ do Prezesa Wyborowej SA w Poznaniu NIK pozytywnie oceniła dotychczasową (na dzień zakończenia kontroli) realizację zobowiązań inwestycyjnych. Krytyczne oceny dotyczyły składania sprawozdań z nakładów, nieprzeznaczania zysków na realizację celów określonych w *Programie Rozwoju* oraz nieutrzymania gwarantowanego poziomu zatrudnienia. Prezes Wyborowej SA nie zgodził się z krytycznymi uwagami NIK i złożył do nich zastrzeżenia¹⁷⁷. Argumentował w nich m.in., że:

- Spółka składa wszystkie wymagane umową sprawozdania, a zastrzeżenia Izby wynikają z literalnego podejścia do umowy,
- Spółka nie uzyskiwała zysków,
- redukcja zatrudnienia nastąpiła w sposób dozwolony umową.

Komisja Rozstrzygająca, powołana przez Prezesa NIK¹⁷⁸ po oddaleniu w całości zastrzeżeń przez Komisję Odwoławczą¹⁷⁹, uwzględniła¹⁸⁰ zastrzeżenie dotyczące zmniejszenia zatrudnienia, oddalając pozostałe zastrzeżenia. W odpowiedzi na wystąpienie¹⁸¹ pokontrolne Prezes Wyborowej SA poinformował, że Spółka wywiązuje się z zobowiązań wynikających z umowy prywatyzacyjnej oraz, że wnioski Izby „są od dawna realizowane w Spółce”.

W wystąpieniu pokontrolnym¹⁸² do Prezesa Zarządu Polmosu w Lublinie NIK oceniła, że inwestor z drobnymi uchybieniami wykonał dotychczasowe zobowiązania wynikające z umowy prywatyzacyjnej. NIK negatywnie – z punktu widzenia gospodarności – oceniła :

- sprzedaż udziałów w drożdżowni,
- sposób nabycia prawa do wyłącznego używania znaku „Żołądkowa Gorzka”,
- zawieranie przez Spółkę transakcji z założycielem Jabłonnej SA,
- zawieranie umów dystrybucyjnych z Ambra SA,
- zlecanie Jabłonnej SA usług konsultacyjnych.

4 kwietnia 2005 r. wpłynęło do NIK pismo bez podpisu datowane na 29 marca 2005 r. zatytułowane jako zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego. Dyrektor Departamentu Gospodarki Skarbu Państwa i Prywatyzacji odmówił przyjęcia tego pisma jako zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego.¹⁸³

**Wniosek
o ukaranie**

Dyrektor Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji skierował¹⁸⁴ do **Sądu Rejonowego w Siedlcach Wydziału Grodzkiego Wykroczeniowego** wniosek o ukaranie prokurenta Podlaskiej Wytwórni Wódek Polmos SA

¹⁷⁶ pismo KGP/41016-8/04 z 23 listopada 2004 r..

¹⁷⁷ pismo bez numeru z 6 grudnia 2004 r.

¹⁷⁸ postanowienie Prezesa NIK Nr WPR/WPO-0023-256/04/W z 30 grudnia 2004 r.

¹⁷⁹ powołana Zarządzeniem Dyrektora Departamentu Gospodarki Skarbu Państwa i Prywatyzacji z 20 grudnia 2004 r.

¹⁸⁰ Uchwała Nr 1/2005 z 6 stycznia 2005 r.

¹⁸¹ Pismo bez numeru z 18 stycznia 2005 r.

¹⁸² pismo KGP/41016-8/04 z 23 listopada 2004 r.

¹⁸³ KGP/41016-9/04 z 7 kwietnia 2005 r.

¹⁸⁴ KGP KGP/41016-9/04 z 16 marca 2005 r.

w Siedlcach za uchylanie się od kontroli, tj. za czyn z art. 98 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹⁸⁵. 26 września 2005 r. Sąd Okręgowy w **Siedlcach** utrzymał¹⁸⁶ w mocy wyrok **Sądu Rejonowego** z 9 czerwca 2005 r. o uznaniu obwinionego winnym popełnienia wykroczenia z art. 98 *ustawy o NIK*.

**Zawiadomienia
o wykroczeniu
i przestępstwie**

Dyrektor Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji na podstawie art. 63 ust. 3 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli* skierował¹⁸⁷ do **Okręgowego Inspektoratu Pracy w Łodzi** zawiadomienie. Podał w nim, że w wyniku przeprowadzonej kontroli ujawniono przesłanki wskazujące na uzasadnione podejrzenie tego, że Członkowie Zarządu Polmosu w Kutnie, wbrew postanowieniom art. 3 ust. 1 *ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych*¹⁸⁸, nie utworzyli w Spółce Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS) czym wyczerpali znamiona czynu z art. 12a ust 1 ww. *ustawy*. Zastępca Okręgowego Inspektora Pracy w Łodzi pani Janina Golińska poinformowała,¹⁸⁹ że w wyniku przeprowadzonej w Spółce kontroli ustalono że na dzień 31 grudnia 2004 r. zadłużenie wobec ZFŚS wyniosło 215 760,18 zł, a wobec osób odpowiedzialnych zostanie wszczęte postępowanie w sprawach o wykroczenia.

27 kwietnia 2005 r. Dyrektor Delegatury NIK w Rzeszowie skierował do Prokuratury Okręgowej w Warszawie zawiadomienie o uzasadnionym podejrzeniu popełniania przestępstw przez ówczesnego Ministra SP Wiesława Kaczmarka oraz trzech wysokich urzędników MSP wraz z informacją o ujawnieniu faktów, wskazujących na konieczność wystąpienia przez tę Prokuraturę, na podstawie art. 7 kpc, z powództwem o **unieważnienie umowy prywatyzacyjnej** Fabryki Wódek Polmos Łącut.

26 lipca 2005 r. NIK otrzymała postanowienie o zawieszeniu śledztwa, w związku z koniecznością zwrócenia się o międzynarodową pomoc prawną.

¹⁸⁵ Dz.U. z 2001 r., Nr 85, poz. 937 ze zm.

¹⁸⁶ sygn. akt II Waz 91/05.

¹⁸⁷ KGP/41016-7/04 z 25 lutego 2005 r.

¹⁸⁸ Dz.U. z 1996 r. Nr 70 poz. 335.

¹⁸⁹ pismo LdP-4600-470/h/05 z 7 kwietnia 2005 r.

5. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 Wykaz skontrolowanych jednostek

	Skontrolowane jednostki	jednostki NIK
1	Ministerstwo Skarbu Państwa	Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
2	Ministerstwo Finansów	
3	Grupa Konsultingowa Jagiełło, Wrębiak i Wspólnicy Sp. z oo. (następca Pro-Invest International Sp. z o.o. w Warszawie)	
4	EVIP International Sp. z o.o. w Warszawie	
5	Zakłady Przemysłu Spirytusowego „Polmos” SA w Kutnie	
6	Wyborowa SA w Poznaniu (dawniej Poznańskie Zakłady Przemysłu Spirytusowego "Polmos" SA w Poznaniu)	
7	Lubelskie Zakłady Przemysłu Spirytusowego i Drożdżowego „Polmos” SA w Lublinie	
8	Przedsiębiorstwo Przemysłu Spirytusowego "Polmos" w Warszawie SA	
9	Polmos Żyrardów Sp. z o.o. w Żyrardowie (dawniej Żyrardowskie Zakłady Przemysłu Spirytusowego "Polmos" w Żyrardowie)	
10	Przedsiębiorstwo Przemysłu Fermentacyjnego „Akwawit” SA w Lesznie	
11	Kompania Spirytusowa "Wratislavia" Polmos Wrocław SA we Wrocławiu	
12	V & S Luksusowa Zielona Góra SA (dawniej Lubuska Wytwórnia Wódek Gatunkowych „POLMOS” w Zielonej Górze SA)	Delegatura NIK w Zielonej Górze
13	Destylarnia Sobieski SA w Starogardzie Gdańskim (dawniej Fabryka Wódek Gdańskich w Starogardzie Gdańskim SA)	Delegatura NIK w Gdańsku
14	Destylarnia „POLMOS” SA w Krakowie.	Delegatura NIK w Krakowie

Załącznik nr 2 Lista osób odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność

Ministerstwo Finansów

Jarosław Bauc:	od 12 czerwca 2000r.	do 28 sierpnia 2001r.
Halina Wasilewska – Trenkner:	od 28 sierpnia 2001r.	do 19 października 2001r.
Marek Belka:	od 19 października 2001r.	do 06 lipca 2002 r.
Grzegorz Kołodko:	od 06 lipca 2002 r.	do 16 czerwca 2003 r.
Andrzej Raczek:	od 16 czerwca 2003 r.	do 21 lipca 2004 r.

Ministerstwo Skarbu Państwa

Andrzej Chronowski:	od 16 sierpnia 2000 r.	do 28 lutego 2001 r.
Aldona Kamela-Sowińska:	od 28 lutego 2001 r.	do 19 października 2001 r.
Wiesław Kaczmarek:	od 19 października 2001 r.	do 7 stycznia 2003 r.
Sławomir Cytrycki:	od 7 stycznia 2003 r.	do 2 kwietnia 2003 r.
Piotr Czyżewski:	od 2 kwietnia 2003 r.	do 21 stycznia 2004 r.

Jerzy Hausner, Minister GPIPS

wyznaczony do zastępowania

Ministra SP w okresie:	od 21 stycznia 2004 r.	do 28 stycznia 2004 r.
Zbigniew Kaniewski:	od 28 stycznia 2004 r.	do 2 maja 2004 r.
Jacek Socha:	od 2 maja 2004 r.	

Polmos SA w Kutnie

Stefan Wałaszewski

PPS „POLMOS” SA w Warszawie

Jan Wachnik

V & S Luksusowa Zielona Góra SA

Ryszard Jakubiuk	od 1 stycznia 1999 r.	do 12 lutego 2004 r.
------------------	-----------------------	----------------------

Destylarnia „Polmos” SA w Krakowie

Alicja Kowalska – Grudzień:		do 28 lutego 2002 r.
Marian Ćwiertniak:	od 5 marca 2002 r.	

Akwawit SA w Lesznie

Stefan Grys:	od 21 sierpnia 1998 r.	do 21 maja 2003 r.
Adam Szopa:	od 21 maja 2003 r.	do 21 sierpnia 2003 r.
Janusz Majchrzak:	od 21 sierpnia 2003 r.	

Polmos Lublin SA w Lublinie

Krzysztof Wróblewski:	od 1 stycznia 2001 r.	do 16 grudnia 2001 r.
Marek Malinowski:	od 17 grudnia 2001 r.	do 27 listopada 2002 r.
Janusz Palikot:	od 28 listopada 2002 r.	do 30 czerwca 2004 r.

Destylarnia Sobieski SA w Starogardzie Gdańskim

Jolanta Szydłowska:	od 01 maja 1999 r.	do 08 lipca 2002 r.
Jacek Zbigniew Babiarez:	od 09 lipca 2002 r.	

Wyborowa SA w Poznaniu

Janusz Michalski:	od 17 kwietnia 2000 r.	do 28 sierpnia 2001 r.
Flaissier Yves:	od 28 sierpnia 2001 r.	do 10 grudnia 2003 r.
Cesar Giron:	od 10 grudnia 2003 r.	

„Wratislavia” Polmos Wrocław SA

Adam Szopa: od 1 grudnia 1998 r. do 26 kwietnia 2004 r.

Zbigniew Bejma: od 26 kwietnia 2004 r. do 22 lipca 2004 r.

Polmos Żyrardów Sp. z o.o. w Żyrardowie

Tadeusz Dorda : od 21 września 2001 r.

Francis Gill : od 21 września 2001 r.

Wiesław Piłat –

Dyrektor Generalny,

Prokurent: od 21 października 2003 r.

Czesława Świątek – Dyrektor ds.

ekonomiczno – finansowych,

Główny Księgowy: od 11 października 2001 r.

EVIP International Sp. z o.o.

Wiesława Plucińska, Marek Roman – członkowie Zarządu

GRUPA KONSULTINGOWA Jagiełło, Wrębiak i Wspólnicy Sp. z o.o.

Alicja Ryszkiewicz, Ryszard Marchlewski

– członkowie Zarządu: od 6 kwietnia 1999 r.

Paweł Jagiełło

– Prezes Zarządu: od 14 lutego 2002 r.

Andrzej Wrębiak, Paweł Jagiełło

– członkowie Zarządu: od 16 grudnia 2004 r.

Załącznik nr 3 Wyniki ankiety przeprowadzonej w skontrolowanych spółkach

Pytanie	Tak	Nie	uwagi
1. Czy poprawiła się pozycja rynkowa ?			
- czy wzrosła sprzedaż	7	3	
- czy wzrósł eksport	7	3	
- czy wprowadzono nowe marki	8	1	Brak informacji z Polmosu w Żyrardowie
- czy pozyskano nowe rynki/odbiorców	9	1	
- czy poprawiła się promocja	8	2	
- czy poprawiła się dystrybucja	9		Brak informacji z Polmosu w Żyrardowie
- czy wprowadzono do sieci dystrybucji wyroby konkurencyjne	5	3	Brak informacji z Polmosów w Żyrardowie i Krakowie
- czy były przypadki wycofywania z rynku nierentownych marek	6	3	Brak informacji z Polmosu w Żyrardowie
2. Czy poprawiła się kondycja ekonomiczna?			
- czy poprawił się wynik finansowy	6	4	
- czy zmniejszyło się zadłużenie	6	4	
3. Czy poprawiła się sytuacja załogi ?			
- czy utrzymano zatrudnienie	2	8	
- czy wzrosły płace	8	2	
4. Czy zwiększono potencjał produkcyjny ?			
- czy nastąpiły inwestycje w majątek produkcyjny	10		
- czy prowadzone są remonty i modernizacje	9	1	